

Kapak Yazısı:

“kulle yeumin huve fî şe'n”

“Hüve her an yeni bir şendedir”

Hatm-i Din Ne Demektir: Allah'ın peygamberleri ve velileri ile göndermiş olduğu ilâhi ilmin, yani Allah Dini'nin Hatmül Velâyet kemâlâtından bilinmesi anlamındadır.

HÂTM-İ DİN

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

İstanbul
2015

HÂTM-İ DİN

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

Editör: Şafak TUNÇ **Redakte/Tashih:** Hızır ERCAN

Baskı Tarihi

1436 /2015

İletişim

Web: <http://huvallahu.com>

e-mail: ellhuve@hotmail.com

Basım Yeri:

Seçil Ofset Matbaacılık

ve Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.

Tel: (90) 212 - 629 06 15 pbx

ISBN

978-605-64367-6-5

İ Ç İ N D E K İ L E R

DÎBÂCE.....	1-10
DİN NEDİR?.....	1-43
Din Birdir.....	12-14
Her Şey Terakki Ettiği Gibi Allah ve Din Anlayışı da Terakki Eder.....	14-16
Velâyet, Bilimin Bu Zamandaki Anlayışını da Kur'an'ın Çerçevesinde Değerlendirmektedir.....	16-18
Allah'ın Peygamber Arzusu.....	19-23
İslâm'da Peygamberler Arasında Ayırım Yoktur.....	23-25
Hangi Peygamber "Diğer Peygamberin Ümmetini Öldürün" Demiştir?.....	25-28
Dünya Yaşamı Bir Nebze Rızıklanma Yeridir.....	29-30
Dünya Yaşamından Murat İnsan Ruhunun Terakki Etmesidir.....	30
Bütün Dünya İnsanlarının Müslüman Olması Düşüncesi Kıyamet Programına Uymamaktadır.....	30-31
Hür Olmayan İnsan İnanç Sahibi Olamaz.....	31-32
Dünyada Allah'ın Arzu Ettiği İman Ve İdrakte Tam Olan İnsanların Kalmaması Dünyanın Yaratılış Gayesini Ortadan Kaldırır.....	32-33
Mezhep Taassubu.....	33-39
İslâm'da İnsanları Yakmak Yoktur.....	39-41
Din, Aşk ve Sevmektir.....	41-43
Allah'ın Yarattıkları İçinde İlk Ölen Kimdir?.....	43

HZ. ÂDEM.....	45-51
Şecere Nedir?.....	45-51
HZ. İBRAHİM ZAMANINDA ALLAH VE DİN ANLAYIŞI.....	53-55
HZ. MUSA ZAMANINDAKİ EF'ÂLİ ANLAYIŞ.....	57-58
HZ. İSA İLE AÇILAN RUHULLAH HUSUSİYETİNDEKİ DİN ANLAYIŞI..	59-62
HZ. MUHAMMED İLE AÇILAN ZATİYET HUSUSİYETİ.....	63-84
Sevgili Efendimiz İle Din Tamam Olmuştur.....	64-69
Velâdet- Miraç.....	69-74
Peygamberimiz Çok İleri Bir Allah Anlayış ve İdrak Noktasını Getirmiştir.....	74-81
Hz. Muhammed "Muhammed" İsmi Zikreder.....	81-84
"Hz. Muhammed'den Sonra Herşey Beşeridir" Demek Hâşâ Allah Yok Demek Gibidir.....	84
HZ. ALİ VE ŞAH-I VELÂYET HUSUSİYETİ.....	85-88
Kişi İle Kâim Bir Velâyet Anlayışı Yerine Allah İle Kâim Bir Velâyet Anlayışı Esastır.....	85-88
HZ. ABDÜLKADİR-İ GEYLÂNÎ İLE AYAN OLAN "GAVSİYYET".....	89-95
Gavsıyyet.....	89-91

Bazü'l Eşheb.....	91
Kahiriyyet" Ve "Kadiriyyet.....	91-92
Âlemlerin Kuruluşundan Kıyamete Kadar Geçen Zaman İçinde Zamanın İnsanı'na Uymak, İnsanı Kat'i Bir İman Sahibi Yapar.....	92-95
HZ. AHMED SÜREYYA EMİN VE "HATEMÜL PİR" HUSUSİYETİ.....	97-100
HZ. PÂK MUHAMMED ALİ VE "MEHDİYET".....	101-108
Mehdi ve Mesih Beklentisi.....	101-104
Sırr-ı Mehdi.....	105-108
HATMÜL VELÂYET (VELAYETİN HATMİ).....	109-158
Hatmül Velâyet'in Geliş Mânâsı ve Maksudı.....	110-111
Muhaddesun Gönüller.....	111-112
Vedud Hususiyeti.....	112-113
Bu Zamanda Allah'ın Zâtiyyet-i İlâhîyesi Yani Hususiyeti Konuşuluyor.....	113-114
Hatmül Velâyet'in Arkasında Saf Tutmak.....	114-115
Geçmiş Velâyet Ruhları Hatmül Velâyet Kemalâtına Arz-ı Ubudiyet Ediyor.....	115-118
Son Velinin Hususiyeti.....	118-119
Hz. Musa'nın Rabbini, Hz. Muhyiddin-i Arabî'nin Hatmül Velâyet'i Görmek İstemesi.....	119-120
Velâyet Hüve'den Göründü Ancak Hüve'nin Görüldüğü Nokta Allah İsmine Kulluk Edilmesini İster.....	121

Allah'ımızın Zâtîyet-i İlâhîyesinin Açılması Hatmül Velâyet İle İlgili Bir Hususiyettir.....	121-123
İnsanlar İçin Sonsuzluğun Nihayeti Hüve'nin Kendisidir.....	123-128
Hüve Hususiyetinde Din Nasıl Anlaşılacaktır?.....	128-131
Hüve'nin Allah İsmi İle Mer'iyete Koyduğu Din Arzusu.....	131-132
Ebedi Bir Hayat İçin Allah Anlayışı Nasıl Olmalıdır?.....	132-133
Rabbimizin Tekâmül Ettirip Yetiştirdiği İnsandaki Muradı Nedir?..	133-135
Kendi Varlığının Hakikatine Varan İnsan Vücut Sırrından Hissement Olur.....	135-137
İnsan Varlığı Sonsuzdur.....	137
Allah'ımız Erkek Olsun Kadın Olsun Ruhun Terakki Edenleri Değerlendirecektir.....	137-140
İnsanın Macerası Nerede Başlamaktadır? Yedi Âlemin Üzerinde mi Yoksa Esfele Safilinde mi?.....	140-141
İnsandan Başka Allah'a Yakınlık Bulacak Varlık Var mıdır?.....	141-142
Rabbimiz Bu Âlemler Tertibinden Sonra Nasıl Bir Tertibi Mer'iyete Koyacaktır?.....	142-143
Âlem-İ Âmâ'nın Hususiyetlerini Tam Olarak İdrak Etmek Mümkün Değildir.....	143-148
İlâhî Âlemde Allah İdraki.....	148-152
Cennet Neden Derece Derecedir?.....	152-153
Cehennem.....	153-154
Zamanın İnsanını Kabul Etmek Bütün Zamanların İnsanlarını Kabul Etmek Demektir.....	154-156
Zamanın İnsanını Kabul Ve İkrar Etmek Allah'ın Velâyet Arzusunu Kabul Ve Tasdik Etmektir.....	156-158

HATMÜL VELÂYET KEMALÂTINDA BEYAN EDİLMİŞ BAZI
HUSUSLAR.....159-194

Hatmül Velâyet Makamından " <i>İnsan</i> " İdraki.....	159-161
Esmâ ü'l Hüsna Tarifi.....	161-162
İsm-i Azam Tarifi.....	163
El Musavvir Tarifi.....	163
Seban Minel Mesani İdraki.....	163-164
Vahdet-i Vücut Tarifi.....	164-165
Vacibul Vücut Tarifi.....	165
Vahiy Tarifi.....	165-166
Vahiy, Allah'ın Kendisinden Kendisine İndirmiş Olduğu Beyandır.167-169	
Zamanın Düsturunun Tarifi.....	169-170
Mürşid-i Muhkem Derviş-i Sadık Anlayışı.....	170-172
Âyetler ve Hadislerin Doğru Anlaşılması.....	172-174
Deryayı Nuru Muhammed İdraki.....	174
Hatmül Velâyet İdraki.....	174-175
El Hüve Açılımı.....	175-176
Ehl-i Beyt'i İdrak Etmek.....	176-177
Hazreti Hatice'nin İdraki.....	177
Hz.Fâtîme'yi İdrak Etmek.....	177-178
Hatmül Velâyet Zamanı " <i>Asr-ı Saadet</i> " Anlayışı.....	178
Hatmül Velâyet'in İctihad Anlayışı.....	179
Hatmül Velâyet'in Mezheplere Bakışı.....	179-180
Nasih Mensuh Meselesinin Doğru Anlaşılması.....	180-181
Muhkem Ve Müteşâbih Meselesinin Doğru Anlaşılması.....	181-183
Allah Dininin Doğru Anlaşılması Ve Din Birliği.....	183-184

Bir "Tam Er" Olarak Hatmül Velâyet.....	184-185
Zikir Ve Nefis Mertebelerinin İdraki.....	185-186
Risalet-i Gavsıyye Kitabının Şerhedilmesi.....	186-187
Hakim Tirmizi'ye Cevap Verilmesi.....	187-188
Evlenmenin Hakikat-i Hususiyeti.....	188-189
Miraç Hususiyeti.....	189-190
Geçmiş Velâyet Ruhlarının Bugünün Kemâlâtını Tasdik Etmesi.....	191
Ehl-i Mağrib.....	191-192
İnkılâb-ı Kebir Tarifi.....	192-193
İlahi Âleme Hazırlanmak.....	193
Hاتمül Velâyet Ve Âlem-i A'mâ Tedrisatı.....	193-194
HÂTÎME.....	195-199
YAYIMLANMIŞ ESERLER.....	200-202

DÎBÂCE

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bu kitapta “**Allah Dini**”nin bugüne kadar geçirdiği safhalar incelenmiştir. Yaratıcı birdir, peygamberler muhteliftir. O halde din anlayışını “*dinler*” olarak değil de, “**bir**” dinin zaman içindeki değişik anlamları olarak ifade etmek lazımdır.

Din, yaratana ait bir konudur. Yaratan bir olduğuna göre, dinin de bir olması icap eder. Eğer “*dinler vardır*” deniyorsa, o halde birçok yaratıcı olması icap eder ki, birçok yaratıcıyı dinler vardır diyenler de kabul etmez. Kaldı ki, bütün tabiatta ve fezada tek bir nizamın geçerli olduğunun görülmesi de tek bir yaratıcının varlığını işaret eder.

Enbiya sûresi 21/22. âyetinde;

"Eğer ikisi arasında (Semavat ve arz) Allah'tan başka ilâhlar olsaydı ikisi de fesada uğrarlardı" buyrulmaktadır.

Geçmiş zamanlarda yaşayan insanların bugünkü yaşamı anlaması mümkün olmayacağına göre, geçmiş zamanların din anlayışlarının da bugün daha değişik yorumlanması ve anlaşılması icap etmektedir. Din birliği ya da dinin yorumlanması konusunda Zamanın İnsanı'na

HÂTM-İ DİN

müracaat edilmesi dinin bir emridir. Çünkü nasıl ki geçmiş zamanlarda dinin bildirilmesi peygamberlerde ise Hz.Muhammed ile beraber dinin anlaşılması ve zamana göre yorumlanması muhaddesundan olan velâyet gönülleri ileidir.

Günümüzde yaşam tarzı ve anlayışı olarak ileri medeniyete ve bir düşünceye gelen insanların inanç konusunda da bir inanca gelmeleri beklenmelidir.

Hiç bir peygamber diğer peygamber bağlılarını öldürün diye asla bir emir vermemiştir. Peygamberler bütün insanları yaratıcının kulları olarak değerlendirmiştir. Zaten sırf düşüncesi ve inancı farklıdır diyerek diğer insanları öldürmeyi emreden bir inancın doğru bir inanç olmadığı düşünölmelidir.

İnsanlar, Allah anlayışı açısından daima dünya düşüncesi içinde kalmışlardır. Allah'ı bir baba sevgisi içinde değerlendirmişlerdir. İlâhî kudrete olan imanını dünya şartları içinde düşünmüşlerdir.

Bu kitapta, ilk insan ve ilk peygamber olan **Hz. Âdem**'den son peygamber **Hz. Muhammed**'e kadar insanlardaki Allah idrak ve anlayışının safhaları özetlenmekte; Hz. Muhammed'den sonra İslâm evliyası ile ceste ceste açılan Allah anlayışının bu zamana kadarki hususiyetleri de ifade edilmektedir.

İlk peygamberler ile Allah anlayışında bir terakki başladığını görmekteyiz.

İbrahim peygamber, Allah'ı yıldız, ay ve güneş olarak düşünmüş daha sonra o varlıkların ışıklarının kaybolduğunu görünce varlıkların üzerinde bir Allah anlayışı olması gerektiği kanaatine varmıştır.

Musa peygamber, *Tur-u Sina* da Rabbi ile buluşmak için sözleşmiş ve orada, "**Rabbim bana kendini göster de sana bakayım**" niyazında bulunarak ilâhî kudreti insan gibi bir varlık, kendi gibi bir cisim olarak düşündüğünü de belirtmiş olmaktadır.

İsa peygamberde, "**Ruhullah**" tecellisi olduğundan daha ileri bir tanrı anlayışı olmakla beraber ilâhî kudretin İsa peygambere olan hususi tecellisinden yani babasız olarak yaratıldığından dolayı Rabbini "**baba**" gibi görmesi ve "**gökteki babamız**" olarak değerlendirmesi vardır.

Bu görüş İsa peygamber bağlılarına yansımış ve ilâhî kudreti "**gökteki babamız**" olarak değerlendirmişlerdir. İsa peygamberin mucizeleri karşısında hayrete düşenler ona da ilâhîlik atfetmişler ve "*Tanrının Oğlu*" olarak değerlendirmişlerdir.

Nihayet **Sevgili Peygamberimiz** ile Allah anlayışı konusunda kemâl mertebesine gelinmiştir.

HÂTM-İ DİN

Geçmiş peygamberlerde "**Rabb**" anlayışı hakim iken peygamberimiz "**her şeyden münezze bir Allah**" anlayışını beyan etmiştir. Yani ilâhî kudreti hiç bir varlık ile mukayese etmemek, her varlığın üzerinde düşünmek, dünyevi kayıtlar ile ilâhî kudreti tahdid etmemek düsturları beyan edilmiştir.

Peygamberimiz yıldızlara baktığı zaman, "**Ya Rabbi! Sen bunları boşuna yaratmadın**" buyurarak ilâhî kudretin yıldızların da üzerinde olduğunu, gök cisimlerinin ancak yaratılmış varlıklar olduğunu ve varlıkların ancak Allah'ın bir programı dahilinde olduğunu işaret buyurmuş olmaktadır.

Peygamberimiz kendindeki o yüksek ilâhî tecelliyi halka ifade edebilmek için bir müddet itikâfa çekilmiştir.

Miraç tecellileri ifade edildiği zaman halkın itiraz ettiğini görmekteyiz. Bu günden geçmişe baktığımızda ehl-i zahir ulemanın miraç rivayetlerini, dünyevîleştirerek anlatmaya çalıştığını görmekteyiz.

İlâhî terakkinin, Hz. Muhammed'in evliyası ile de devam ettiğini görüyoruz. Hz. İmam-ı Ali ile "**Şah-ı Velâyet**" hususiyeti ayan olmuş, Hz. Abdülkadir Geylânî'de "**Gavsıyyet**" sırrı açılmıştır. Hz. Süreyya, "**Hatemül Pîr'im,**" buyurmuştur. Piriyyet makamı O'nunla tamamlanmıştır.

Hz. Muhammed Ali Özkardeş; "**Benim vazifem, bütün dünya insanlarına İslâm'ı doğru olarak bildirmektir**" buyurmuştur. Bu tatbikat "**Mehdi sırrı**"dır. Tüm dünyaya din-i İslâm en doğru şekilde bildirilmiştir.

Bu son zamanlarda ise **Hatmül Velâyet**'in vazifeleri pek çoktur. Nihâî tatbikat, "**lillahil vahidil kahhar**" olarak görünmektedir. Vazife, '**ruhları ilâhî âleme hazırlamak**' olsa gerekir. Çünkü İnkılâb-ı Kebir'e yaklaşıldığı anlaşılmaktadır.

Kur'an'da **Hüve** zamiri yazılmış olmasına rağmen Hüve gizli olarak kalmıştır. Peygamberimiz ve İmam-ı Ali, Hüve ile dua etmiştir. Onun için velâyet Hüve ile dua eder. Bütün bunlara rağmen Hüve daima gizli kalmış ve Hüve hakkında velâyetin değerlendirmeleri kapalı veya kısıtlı kalmıştır.

Hz.Süreyya, varidatında; "**Bâlâya (yukarıya) ne koydum ana dikkat ile bir bak. Her el onu va'z eyleyemez**" buyurarak, Hüve'yi bildiği ve yazdığı halde açmamıştır.

Nihayet, Hatmül Velâyet ile Hüve açılmıştır. Bugün, Allah'ın tatbikatını her yerde görmekteyiz. İnsanların yüzük kolye gibi süs eşyalarından eski yazı levhalarına kadar her şeyde Hüve hattı yazılmaktadır, ancak enteresan olan insanlar neden böyle yaptıklarını tam olarak bilmemektedirler.

HÂTM-İ DİN

Bu zamanda Hüve arzusu vardır. Hüve hakkında sohbet yapıldığı zaman insan ruhları etkilenmektedir. Bu, maneviyatta bir inkılâptır; Hüve lisanı herkesi etkilemektedir. Hüve, ilâhî kudretin sonsuzluğunu, bilinmezliğini, gaybiyyetini işaret eden bir zamir olarak anlaşılmalıdır.

İnkılâb-ı Kebir'e varıldığı şu zamanda Hüve açılmaktadır. Ancak ilâhî âleme geçildiğinde ilâhî kudreti nasıl zikredeceğiz bunu bilemiyoruz. Çünkü orada ilâhî kudreti çok daha ileri bir makamda idrak edeceğimize göre , ilâhî kudreti nasıl ve hangi kelimelerle zikredeceğiz şimdi-lik bunu bilemiyoruz.

Dünyada, ilâhî kudretin zuhur eden isimlerinin tatbikatını gördük. Ancak ilâhî kudretin isimleri sonsuzdur. Ahirette ilâhî kudretin bütün âlemleri kapsayan isimlerini zikredeceğiz.

Rabbimiz her zaman diliminde insanlara uyarıcılar irsal edip vazifelendirmiştir. O uyarıcıların insanları ikna edebilmesi için de onlara mucizeler lütfetmiştir. Bu mucize ve kerametler insanlardaki Allah fikriyatının şuurlanması için kullara bir ikram olmuştur.

Bu zamana baktığımızda insanların hâlâ geçmiş zamana ait kerametlerin ve mucizelerin beklentisi içerisinde oldukları görülmektedir. Ancak bu zamanda geçmiş mucize ve kerametlerin toplum ve kişiler için ne kadar geçer-

liliği olabilir. **“Hüve her yevm (an) bir şendedir”** (Rahman 29) buyrulmaktadır. Zamanımızdaki yaşam, sanayi ve teknolojideki terakki eski zamanlardaki yaşama göre mucize kabilinden bir terakkidir.

Bu zamanda yaşayan insanların geçmiş peygamberler devrinde yaşayan insanların idrak ve seviyesinin çok üzerinde olduğu görülmektedir. Geçmiş devirlerde yaşayan bir insana hücre içinde yer alan mitokondrinin gözle bile görünmeyen bu organelin hücre içinde enerji ürettiğinden bahsedilseydi tepkisi nasıl olurdu diye düşünmek icap eder.

Geçmiş dönemdeki mucizeleri ve daha başka mucizeleri bugünkü bilim, gören gözlere fazlasıyla gösteriyor. Bu ilmi idrak eden, zaten mucize ve kerametini hususiyetini anlar.

İnsanlardaki din anlayışının bir yere oturması lazımdır. Din, yaratıcı ilâhî kudretin arzusudur. O arzuya uygun bir anlayış ve idrakin olması için de yine, Allah'ın tertibindeki peygamberlere ve velilere uyulması icap eder.

Son günlerde dikkat edilirse yaşam çok hızlı bir şekilde yürümektedir. İnsanlar yaşamın hızına yetişemiyor. Peki, acaba bu yaşamın bir icabı mıdır? Hayır! Allah'ın bir programıdır. Rabbimizin programı icabı ne yazıldıysa o tatbik olacaktır.

HÂTM-İ DİN

Her geçen zaman içerisinde teknoloji ve yaşam değiştiğine göre, din anlayışı ve tatbikatı da değişmektedir. İnsan dini vecibelerini yerine getirirken Allah'ın ilhamlarına muhatap oluyorsa doğru yoldadır, değilse biraz düşünmesi icap eder. Bütün dünya insanları hepsi Allah'ın kuludur; hiçbirini diğerinden farklı düşünmüyoruz.

Kendi düşüncelerini zorla başkalarına kabul ettirmeye çalışanlar karşısındaki insanın da doğru olabileceğini düşünmelidirler. İnsanları Allah'ın kulu olarak görüp hüsn-ü muaşeret ile muamele edilmesi icap eder.

Her varlık Allah'ın arzusu ile yaratılmıştır, ancak "**insan**" varlığında Allah'ın zâtî tecellileri söz konusudur. Allah'ımız insan varlığında isimleri ile görüldüğü için insan sadece görünme arzusu olarak değil, tecelli arzusu olarak zuhur etmiştir. Allah'ımız her varlıkta "**görünür**" ancak insanda "**tecelli**" eder. İnsanı diğer varlıklar gibi değerlendirmek mümkün değildir.

Allah'ı bu zaman için lütfettiği ileri bilgiye göre idrak etmek terakki vesilesidir. Allah'ın arzusunun her zamandaki yeni lisanı Allah'ın ilâhî programını işaret etmektedir. Bunu idrak ederek terakki edenler, Allah'a ileri bir idrak ile kalbolurlar.

Bu zamandaki ilâhî kemâlâtı kabul edenler bütün

zamanlardaki velâyet idrak ve tatbikatını da kabul etmiş olurlar. Geçmiş velâyet ruhlarının bu zamandaki velâyet gönüllerindeki kabul ve tasdiki de bu zamandaki idrakten nasip aldıklarını göstermektedir. Allah'ımız yakınlık verdiği gönlü geçmiş zamandaki idrakte bırakmaz, her zamandaki ileri kemâlâttan nasibedar kılar.

Hüve'nin tasavvurundaki arzuyu idrak etmek Hüve'ye dönmek demektir. İyi ya da kötü ayırt etmeden her varlığın Allah'ın yarattığı bir varlık olduğu düşüncesine gelinirse sulh (barış) olur.

İnsan kendi anlayışından dolayı başkasını suçlamalıdır. Her şeyi bir kenara bırakıp her varlığı Allah'ın kulu olarak görmeye bakmalıdır. Gerçek "**DİN**" düşüncesi de bu olsa gerekir.

İnsan varlığı Allah'ın birliğini idrak etmek için dünyadadır. Bu durum bizi Allah'ın vahdaniyetine (birliğine) götürür. Allah'ın vahdaniyetini idrakte isek o zaman Allah'ın insandaki arzuyu ilâhîsi gerçekleşmiş olur.

İnsanların bu hususiyeti kabul ve ikrar etmesi Allah'ın kendisinden kendisine olan kabulünün bir ikrarı gibi olur ki, asıl vahdaniyet budur.

"**Ben Allah'ın bir parçasıyım**" duygusu velâyeti işaret eder. Ancak Allah'ımızın insanlara olan velâyet lüt-funa insanların çoğu karşılık vermediler.

HÂTM-İ DİN

Allah'ımızın Hatmül Velâyet ismi ve arzusu ile lüt-fettikleri elbette bu kitaptakiler ile sınırlı değildir. Hatmül Velâyet dünya ile de sınırlı değildir; Hatmül Velâyet Allah'ımızın velâyet arzusudur ve ebedidir

Hüve't Tevfikü'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

DİN NEDİR?

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Bugün din denilince şekil ve suret konuları konuşulmaktadır. Bunlar her zamanda geçerli sözler olmasa gerekir. Dinimiz şekil ve suret değil, asliyyet ve hakikattir; sözle değil, fiiliyatla yaşanır.

Dünyaya ve yaşama göre Allah anlayışını bir kenara bırakıp Allah'ın ilâhî nizamına göre yürümek icap eder.

Din donuk ve değişmez değildir. Dinin kendi içinde dinamik bir yapısı vardır. Din, her zamana hitap eder ve her zamanda yorumlanmaya müsaittir. Dini sabit ve değişmez bir şekilde anlamak doğru olmasa gerekir. Yoksa Kur'an-ı Kerim kıyamete kadar geçerli olmazdı.

Madem ki, Kur'an-ı Kerim kıyamete kadar geçerlidir o halde kıyamete kadar insanlara cevap verecek anlamı taşımaktadır. Oysa dini değişmez katı kurallar manzumesi olarak görmek, Kur'an'ı tam ve doğru olarak ifade etmez.

Medeniyet tesadüfen ileriye gitmedi; hayat tesadüflere bağlanamayacak kadar karmaşıktır. Medeniyet, Allah'ın dilemesi ve insanlara gerekli ilhamları lütfetmesi

HÂTM-İ DİN

ile terakki etmiştir. O halde din, medeniyetin gerisinde kalmaz. Bilakis din, medeniyete önderlik etmelidir. Her şeyin terakki ettiğini kabul edip de din ve maneviyatın terakki etmediğini iddia etmek doğru olmasa gerekir. Bu tutum, red ve inkârı gösterir.

DİN BİRDİR

Hacc sûresi 34. âyetinde;

"Ve her ümmet için bir ibadet ve kurban yeri kıldık ki dört ayaklı hayvanlardan kendilerini rızıklandırdıklarımız üzerine Allah ismini zikrederek kurbanlarını kessinler. Artık ilahınız İlâh-ı Vahiddir. "Hu"ya teslim olun ve müjdele itaatli olanları" buyrulmaktadır.

Âyette "**Ümmet**" buyrulmaktadır. Bu, dinin "**bir**" olduğunu işaret etmektedir. Allah bir olduğuna göre neden birçok din denilmektedir?

Âyette '**Bir din**' olduğuna işaret edilmiştir. İbadet usul ve yerleri, mabedleri farklı olabilir. Ancak Allah'ın bilgisinde ve Allah'ın ilminde birleşen farklı topluluklar '**bir din**'dedirler.

Bu âyet ile dinler fikri reddedilmiş olmaktadır. Din-

ler demekle Allah'ın birkaç din bildirdiği vurgulanmış olur ki, bu en büyük suçtur.

Allah'ımız; "**Benim arzu ettiğim din İslâm'dır kuralları da Kur'an-ı Kerîm'de bildirilmiştir**" buyurduktan sonra din birliği nasıl yapılacaktır. Din zaten "**bir**" tane... O halde bir dinde birleşmek icap eder.

Hak din, tarih boyunca "**bir**" olmuştur ki, Allah dindedir. İnsanlar sadece inandıkları peygamberlerini esas alarak, Allah'ın arzuyu ilâhîsini ve Allah'ın bütün peygamberlerdeki nizam programını görmezden gelmişlerdir.

Kişi herkesi aynı gözle görebiliyorsa o zaman kültürlü insandır. Taşa toprağa tapanlara bir şey demeyip doğru imanda olanlara itiraz edenlerin nasıl bir izahı olabilir? Ondan sonra da din birliğinden bahsedilmektedir. Bu nasıl bir birlik olacaktır? Bu idrakte olanlarla nasıl birleşilecektir?

Bugün din birliği yapılamaz. Din birliği bir oyundur. Gerçek imanı yok etmeyi amaçlamaktadır.

Geçmiş peygamberlere iman edip de Hz. Muhammed'e iman etmeyenlerin dini eksiktir. Hz. Muhammed'in bu tebliğine uyanlar ilâhî yaratana olan vazifelerini yerine getirmiş olurlar.

HÂTM-İ DİN

Geçmiş bütün peygamberler son peygamber Hz. Muhammed'i kabul ve tasdik ederek ümmetlerine haber vermişlerdir. Musevî ve Hıristiyanlar inandıklarını söyledikleri peygamberlerinin bu haberlerini kabul ve tasdik etmezler ve peygamberlerinin bildirdiğine inanmazlarsa nasıl kurtulacaklardır?

Bakara sûresi 2/120. âyetinde;

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de nasranîler (Hıristiyanlar) asla senden razı olmazlar." buyrulmuştur.

Bu hakikat ortada iken din birliği düşüncesinde olanlar Allah'ın arzusuna karşı gelmiş olmuyorlar mı? Yeryüzünde ne zaman din birliği olmuş ki şimdi olsun? Hz. Muhammed, Yahudi ve Hıristiyanlar'ı Allah'ın şeriatına davet etmiştir. Bir müslümanın düsturu da, Peygamberinin düsturu olmalıdır.

**HER ŞEY TERAKKİ ETTİĞİ GİBİ ALLAH VE DİN
ANLAYIŞI DA TERAKKİ EDER.**

Geçmiş zamanlarda tanrı olduğu düşünülen yıldızlar, ay ve güneş bu zamana baktığımızda ne ifade etmektedir? O zaman için ilâhî kudret olduğu düşünülen bu cisimlere bugün uzay araçları gönderilmekte ve incelenmektedir. O halde insan idrak ve anlayışının ne kadar değişmiş olduğuna dikkat etmek icap eder.

Bu zamanda ay, yıldız, güneş ne mânâ ifade etmektedir? Bu zamanda galaksiler, nebulalar, pulsarlar, karadeliklerden ve bütün bunların toplandığı uzayın da fevkinde olarak yedi boyuttan (*Seb'a Semavatın Tibaka /Nuh 71/15*) bahsediliyor. O zaman bu idrak ve anlayış içerisindeki insan için Allah ve din anlayışı nasıl olmalıdır?

Bu idrak ve anlayışta olup da bu zamanda hâlâ geçmiş zamana ait mucize ve keramet beklentisi içerisinde olmamak gerekir.

Allah'ımız terakki ve yakınlık verdiği gönüller ile insanlardaki Allah ve din anlayışını terakki ettirmektedir. Peki, bu tekâmül nasıl değerlendiriyoruz? Ne kadar zamanda tekâmül edilmiştir?

İlâhî âlem ile kıyaslandığında bu âlemdeki zaman anlayışının bir "**an**" mesabesinde olduğu Kur'an'da bildirildiğine göre, peygamberler ile bildirilen bütün bu devirler esasında bir an mesabesinde olup geçmiş gitmiştir.

Nahl sûresi 16/40. âyetinde;

"Biz bir şey için 'Hu'yu murad ettiğimizde sözümüz 'Hu'ya Kün/OL" dememizdir. Artık olur," buyrulmaktadır.

Bütün bu sonsuz arzular Allah'ımızın "**KÜN**" emrin-

HÂTM-İ DİN

de mündemiçtir. Zaman ve mekân Allah'ın arzularıdır ve onlar da **Kün** emrine tâbidir.

Kur'an'da bize göre geçmiş peygamber devirlerindeki olaylardan bahsedildiği gibi, bizim için gelecek olan mahşer, cennet, cehennem ahvalinden ve oradaki konuşmalardan da bahsedilmektedir. Sanki bu olaylar olmuş bitmiş gibidir. Yani Kur'an'da "**an**" mesabesi diyebileceğimiz bir lisan kullanılmıştır. Çünkü geçmiş ve gelecek, yaratılan sıfat varlıklar içindir, Allah'ımız için geçmiş, gelecek hepsi birdir. Allah'ın programında her şey tespit edilmiştir.

En'âm sûresi 6/59. âyetinde;

"Ve HU'nun katındadır gaybın anahtarları. Ve onları Hüve'den gayrısı bilmez. Ve karada ve denizdekini bilir, bir yaprak düşmez, ve yeryüzünün karanlığı içine bir tane gitmez ki bilmesin, ne bir yaş ne de bir kuru yoktur ki her hâl "kitabı mübînde" olmasın." buyrulmaktadır.

**VELÂYET, BİLİMİN BU ZAMANDAKİ ANLAYIŞINI DA
KUR'AN'IN ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRMEKTEDİR**

Dini konular konuşulurken dünyevi yaşama göre mütalaa ediliyor. Bugün uzay ile ilgili çok ileri çalışmalara

rın yapıldığı düşünöldüğünde, din konusunu da âlemlerin fevkinde düşünmek icap etmektedir.

Bugün ilim ve tekniğin ilerlemesi ile beraber görüşler de değişmektedir. Bu zamanda din anlayışı başka bir mecraya girmiştir.

Velâyet, bilimin bu zamandaki anlayışını da Kur'an çerçevesinde değerlendirmektedir. Ancak ehl-i zahir ulema hâlâ giyim-kuşam ve yemek-içmek adabı ile uğraşmakta ve zamanın toplumuna din anlayışı konusunda hitap edememektedir.

Hz. İmam-ı Ali'den nakledilen hadis-i şerifte Sevgili Efendimiz; "**Ey Ali! Bir insanın senin elinde hidayete ulaşması bu dünyadan ve onun içindekilerden daha hayırlıdır**" (*Buhari, Müslim*) buyurmuşlardır.

Peygamberimizin bu düsturu doğrultusunda hareket etmek yerine, din adına insanları giyim-kuşam vs gibi uydurma konularla çileden çıkarmak ne kadar doğrudur?

Giyim kuşam nasıl olacak? Nasıl oturulacak? Nasıl kalkılacak? Nasıl yemek yenilecek gibi konular dinin asliyeti ile ilgili değildir. Din adına bunlardan bahsedileceğine Allah'tan haber verilse, dünyanın ve semaların hakikatinden konuşulsa, Allah'ın ilâhî tecelli-

HÂTM-İ DİN

yatının insandaki terakkisinden bahsedilse, Allah'ın aşkı ve muhabbeti anlatılsa daha doğru olmaz mı?

İnsanların hususi yaşamı ile bu kadar uğraşılması insanları dinden soğutmaktadır. Bizler bunlarla uğraşmıyoruz.

Bilimsel gelişmeleri dine karşı menfi düşüncelerini ortaya koymak için kullanmak isteyen bir zümre de var. Her yeni gelişmede "*Bu dinde var mı? Yok! O zaman din de yok!*" diyerek insanların din ile ilgili düşüncelerini bozmaya kalkıyorlar. Bizler ise son bilimsel çalışmaların asliyetinin Kur'an'da zaten mevcut olduğunu ifade etmek için çalışıyoruz.

Nûr suresi 24/24. âyetinde;

"O gün dilleri, elleri ve ayakları, yapmış olduklarından dolayı aleyhlerinde şahitlik edecektir." buyrulmaktadır.

O azim günde herkes yaptıklarının karşılığını mutlaka bulacaktır.

Diller, eller, ayaklar her şey Allah'a aittir. O zaman her şeyin sahibi olana iltica edip rahmet talep edilmelidir. Selâmet bulmak ancak böyle olur.

ALLAH'IN PEYGAMBER ARZUSU

Peygamberler, Kur'an'a göre anlatılmalıdır. Doğru bilgi budur. O zaman, peygamberler, "**bir Allah'ın peygamberleri**" olarak kabul edilir ve Allah, her peygambere zıt emirler bildirmeyeceğine göre peygamberler ile insanlara gönderilen dinin esasta tek bir din olduğu gerçeği meydana çıkar.

Yaşam birdir, ancak çocukken sahip olunan anlayış büyüdükçe değişir. Aynı tatbikat din için neden düşülmüyor?

Kur'an ile her peygamber hakkındaki hususiyetler meydana çıkmaktadır. Şurası muhakkaktır ki, her peygamber yaşadıkları devirde bile halkı tarafından bu kadar hususiyetlerle ve doğru olarak bilinmemişti. Bu bakımdan müslüman olarak ne kadar şanslı (Allah'ın lütfuna mazhar) olduğumuz bir hakikattir.

Bugün Avrupa, Uzakdoğu'yu bir dine bağlı olduğu gerekçesiyle "**dindar**" olarak değerlendirmektedir. Acaba "**din**" bir şeye inanmak mıdır? Yoksa yaratıcı olan ilâhi kudretin fiiliyatla bildirmiş olduğu tatbikatı kabul etmek midir?

Allah'ımızın tekrar tekrar irsal eylemiş olduğu peygamberler ile lütfetmiş olduğu arzuyu ilâhîsi, insanların o peygamberlerdeki arzu ile hareket etmelerini sağlamak içindir. Ancak insanlar bu lütuflara karşılık olarak her de-

HÂTM-İ DİN

fasında o peygamberin karşısına beşeri düşünce mahsülü olan fikirler ile çıkmışlardır.

Geçmiş zamanlarda sihir ve büyü ile peygamberlerin getirmiş olduğu doğru ilme karşı çıkılırken bugün de uzay ilmi ile karşı çıkılmaya çalışılmaktadır. Ancak ikisinde de itiraz aynıdır.

Allah'ı doğru idrak etmedikten sonra ortaya konulan fikir ve düşüncelerin ne hükmü olabilir?

Hz. Âdem'den Hz. Musa'ya kadar gelen Peygamberlerde "**efâliyün**" tatbikatı anlatılmış, Hz. Musa'da din "**sıfati**" noktada açılıp anlatılmış, Hz.İsa'da ise "**Ruhullah**" tatbikatı ile Ruh'un hakikatinin de Allah olduğu izah edilmiştir. Nihayet Sevgili Efendimizde zuhur eden "**Zâtîyet**" tatbikatı ile bütün bu anlatılanlar ikmal olunmuş ve dinin hakikati idrak edilerek kemâl bulmuştur.

Sevgili Peygamberimize gelinceye kadar gelen peygamberlerin hepsi Allah dinini anlatmışlardır. Ancak Peygamberimiz son noktayı koymuştur.

Nitekim Maide Sûresi 5/3. âyetinde:

"Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a razı oldum." buyrulmaktadır.

O halde din, Hz. Muhammed ile tamamlanmıştır. Peygamberin tam isrinden yürünürse kendisinden kıyamete kadar olacak zaman içinde her an Allah'ın lütfetmiş olduğu Zamanın İnsanı'ndan feyz almış olunur.

Allah'ımızın irsal eylemiş olduğu peygamberlerde hususiyetler vardır. Bazı peygamberler sıfatî makamdan görünmüştür; bazı peygamberler zâtî noktadan görünmüştür; bütün peygamberler **HÜVE**'den görünmüşler ve Allah'ımızın beyanlarını intikal ettirmişlerdir, ancak onlar içten içe nice makamlara ulaşmışlardır.

Hiçbir peygamber için “*o ileridir bu geridir*” tartışması doğru olmaz. Allah'ımız her zamanın insan potansiyeli neyse o potansiyele uygun olarak peygamberler ve veliler göndermiştir.

Hz. Musa'nın kavmini Mısır'dan çıkarıp götürmesi için üstün bir kuvvete sahip olması icap ediyordu. O da Allah'ın kendisine lütfetmesiyle büyük mucizeler göstermiştir. Eğer Hz. Musa bu mucizeleri göstermeseydi, İsrailoğullarının Mısır'dan çıkması mümkün olmazdı. Zaten bu kadar büyük mucizeler göstermesine rağmen yine de itiraz etmişlerdir.

Peygamberler ve veliler **HÜVE**'den görünmüşlerdir, ancak hepsinin kendisine ait hususi makamları vardır. Nitekim geçmiş velâyet gönülleri bugün manevi gö-

HÂTM-İ DİN

nüllerde zuhur ederek Allah'ımızın Hatmül Velâyet ismin-den namütenahi feyz aldıklarını tebşir etmektedirler.

Allah'ımızın, tekmil velâyetin hatmini yaptığı bu zamandaki ilâhî ilim ve manevi tatbikatlar akıl ve mantıkla izah edilemeyecek kadar ileri bir mazhariyet taşımaktadır. Bütün velâyetin Allah'ın nizamı ile ilgili olarak bugüne kadar anlatmış olduğu konulardaki yanlış anlamalar Hatmül Velâyet noktasından doğrultulmaktadır.

Allah'ımız görünmüş olduğu velâyet gönülleri ile kullarına nasıl iman etmeleri gerektiğini lütfedip bildirmiştir. Hiç kimse "*benim haberim yoktu*" diyemez. Bugün için de Allah'ımız görüldüğü gönül noktasından doğru bir imanın nasıl olması gerektiğini bildirmektedir. Kulların araştırıp bulması da üzerlerine bir vazifedir. Çünkü Rabbimiz kullarını mahşer gününde Mahkeme-i Kübra'sında yargılayacaktır.

Bugün Hatmül Velâyet noktasından sadır olan ilimde, Allah'ımızın irsal eylemiş olduğu bütün peygamberlerin ve velilerin Allah'ın bir olan dinini açıp anlattıkları açıkça bildirilmektedir. Buna karşılık hâlâ peygamberler tefrik ediliyorsa, ayrı ayrı din telakkileri yapılıyorsa bu doğru bir iman noktasından uzaklaşıldığını gösterir. Bütün peygamberler **HÜVE**'den görüldüğüne ve bütün peygamberlerden tatbikat yapan Hüve olduğuna göre, peygamberler arasında ayrılık yapmak doğru olmasa gerekir.

Allah dininin tamam olması lazım ki, Allah'a yakınlık olsun. Din tamam olmadan hiç kimse manevi olamaz. Peygamberimizin anlattığı din ve güzel ahlâk, yani Allah'ın bildirdiği nizamı aynen kabul etmek gerekir. İnsanlardaki dini ve manevi ayrılıklar bu hususa itirazdan kaynaklanmaktadır.

İSLÂM'DA PEYGAMBERLER ARASINDA AYIRIM YOKTUR.

İlk günden beri inanç ve inançsızlık arasında çatışma vardır. Başlangıçtan beri bir kısım inanan bir kısım da inanmayan vardır.

Bir de Allah'ımızın irsal buyurduğu bir peygambere iman edenler, daha sonra irsal olunan peygambere iman edenler ile çatışmaya başlamıştır. Bu mücadeleler yeryüzünde uzun müddet devam etmiş ve hâlen de devam etmektedir. Bundan dolayı da pek çok savaşlar çıkmıştır.

Allah'ımız insanı ve dünyayı bir bütün olarak yarattı ve Allah'ın göndermiş olduğu bütün Peygamberler Allah dinini yani Allah'ın bir olan dinini dünya insanlarına bildirdiler.

Son peygamber Hz.Muhammed bütün Peygamberlerin kardeş olduğunu, Allah dinini bildirdiğini, kendisinin de Allah dinini tamamlamak için gönderildiğini ifade buyurmuştur.

HÂTM-İ DİN

Dinimizde peygamberler arasında ayırım yoktur. Kur'an'da; "**Hu'nun resullerini birbirinden ayırmayız**" (*Bakara 2/285*) buyrulmaktadır. Gönderilen Peygamberler de ayrı bir din adı vermediler. Çünkü hepsi de Allah'ın bir dinini anlattılar.

Hiçbir din, kendine inananları yok etmek için çıkmamıştır. Dinin esası inançtır. İnanç, Allah'a iman edip tanımak, O'nun tavsiye ve kurallarına uymak ile olur. Bütün varlıklar Allah'a aittir. Kimin nasıl yürüyeceğine O karar verir.

Din, insanların koydukları kurallar değildir. Yaratılan Allah'ın kendi nizamını bildirdiği kurallardır. Allah'ın bildirmediği bir husus din niteliğini taşımaz ve yapılan tatbikatlar da boşa gitmiş demektir.

Hız. Muhammed'in bildirdiği "**Kur'an**" dışında başka bir din kitabı yoktur. Allah'ın evvelki Peygamberleri ile bildirdiği hususlar zaman içinde kaybolmuş ve insanların hatıralarında kalanlar yazılmıştır. Ancak Hız. Muhammed'in bildirdikleri hıfz ile ezberlenerek ve sayfalara yazılarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Tevrat'ta ve İncil'de aslında Allah'ın bir dini anlatılmıştır. Ancak günümüze ulaşınca kadar birçok defalar tahrif edilmişlerdir.

Bugün neden Tevrat ve İncil yok? Allah'ımız yeni

bir şeriat getireceği için onları kaldırmıştır. Başkaları yok etmedi, Allah onları neshetti. Artık Tevrat ile İncil ile Allah'a yol bulunamaz. Allah onların hükmünü kaldırmıştır; artık geçerli değillerdir. Allah hükmünü kaldırdıktan sonra artık bunu münakaşa etmenin ne mantığı vardır.

Peki, hükmü kaldırılmış olan kitapların peşinden gidenlerle din birliği yapmak istemenin mânâsı nedir?

Bugün tatbikatta Allah dini olan İslâm geçerlidir. Allah'ın Resûlu Hz. Muhammed'e ilk bildirilen ilâhî nizam, "**Lâ İlahe İllallah Muhammed Resulallah**" yani Kelime-i Şehadettir. İlk müslümanlar bu ikrar ile müslüman oldular. Zamanla Allah'ın bildirdiği diğer kuralları da tatbik ettiler. Ancak bu şehadet yapılmadan din hakkındaki bir bilginin idrak edilmesi çok zordur. Şehadet İslâm'ın giriş vizesidir. İmandan sonra Allah'ın o insanlara rahmet ettiği görülecektir. Ve o insanlar kendilerini Allah'a daha yakın hissedeceklerdir. Bu, Allah'ın bir lütfudur. Bu bakımdan şehadetin zikredilmesi insanın kurtuluş sebebidir.

HANGİ PEYGAMBER "DİĞER PEYGAMBERİN ÜMMETİNİ ÖLDÜRÜN" DEMİŞTİR?

Allah'ımız dünyayı yaratmış ve bir nizam kurmuştur. Toplumun bu nizam içerisinde peygamberler ve veli-

HÂTM-İ DİN

ler ile nasıl yürüyeceğini anlatmıştır. Ancak insanlar peygamberleri tefrik ederek anlamaya çalışıyorlar. İnsanlar peygamberleri kendi zamanında bile tam olarak idrak edememişlerdir. Hangi peygamber “*diğer peygamberin ümmetini öldürün*” demiştir? O halde din mesuplarının birbirlerini öldürmesinin amacı nedir?

İslâm'ın dışındaki inançları benimseyen insanları da biz Allah'ın kulları olarak değerlendiriyoruz. İnanç ne kadar doğruysa, Allah onlara ne makam verdiyse terakki o kadar ileri olur.

Her inanç mensubu kendi inancında olmayan insanı öldürürse dünyada insan kalmaz. Hiç kimsenin kendi inancında olmayan bir insanı öldürmeye hakkı yoktur. Kimin doğru bir imanda olduğuna karar verme yetkisi Allah'a aittir.

Bütün inançlarda kıyametin kopacağı ve Allah'ın kullarından hesap soracağı bildirilmiştir. O halde bir insanın ortaya çıkıp diğer bir insanın inancını sorgulamaya kalkması kendisini hâşâ Allah yerine koymaya kalkmasıdır.

Zümer sûresi 39/3. âyetinde;

**"İyi bil ki halis din ancak Allah'ındır.
O'ndan başka bir takım dostlara tutunan-**

lar da şöyle demektedirler: "Biz onlara sadece bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz. Şüphe yok ki, Allah, onların aralarında ihtilâf edip durdukları şeyde hükmünü verecektir. Herhalde yalancı ve nankör olan kimseyi Allah doğru yola çıkarmaz." buyrulmaktadır.

Yeryüzünde muhtelif inanç ve düşüncelerin olması Allah'ın takdirinde olan programın bir neticesidir. Bu inançların doğruluğu ve yanlışlığının hükmü Allah'a aittir. Sadece bir inanç olsun demek hâşâ Allah'ın bu programını tanımamak ve yukarıda zikredilen âyeti boşa düşürmek demektir.

İnsanlar "senin inancın yanlış, benim inancım doğru" diyerek başkalarını küçük görmemelidir. "**Kimsenin dinine hilâf demeyiz. Din tamam olunca doğar muhabbet**" (Yunus Emre) buyrulmuştur. Herkesin bir dini, bir inancı vardır.

Muhabbet isteniyorsa, o halde din tamamlanmalıdır. Kişinin Allah anlayışı ve idraki nasıldır? Allah'ı Allah'ın bildirdiği şekilde idrak eden ve onun emir ve yasaklarına dikkatli olan ve O'nun arzu buyurduğu şekilde ibadetlerini yerine getirenin dini tamam olur.

Tasdik, Allah'ın o zamanki tecelli ve arzuyu ilâhîsi-

HÂTM-İ DİN

ni gösterir. O zamanki arzuyu yani Zamanın İnsanı'nı kabul edenin dini tamam olur.

Bütün görüşlerin Allah'a ait olduğu, ancak zaman içinde anlayış ve idrakin değiştiği ifade edilirse ortaya şu çıkar: Bizler bugün insanları bir bütün olarak kabul ediyoruz; İslâm'ı tamamen bir bütün olarak tasdik ediyoruz. Hz. Peygamber'e tâbi olup onun yolundan yürüyen, Allah'ın ve Peygamberimizin buyurmuş olduklarını tam tatbik eden için ayrılık kalmaz.

Bu idrake gelen, “*diğer inanç mensuplarının hepsi ateşte yanacak*” demez. Neden? Çünkü onların anlayışı o kadardır. Herkesin makamı bellidir. Öylesi de olacak, böylesi de olacak. Kuş ötecek, arslan kükreyecek. Onun anlayışı da olacak, bizim anlayışımız da olacak. Eğer kişi bu görüşü benimserse dünyada din ve mezhep kavgası diye bir şey olmaz. O halde bizim din anlayışımız bütün insanları kucaklayan bir din anlayışıdır.

İnsanları “*sen öylesin, sen böylesin*” diye ayırmamak icap eder. Hepimizi Allah yaratmıştır. Ama insanları da makam makam değerlendirmiştir. Kişi nereye kadar idrak etmişse onun makamı odur. Eğer kişinin görüşü dünyayı aşıp ilâhî âlemlere kadar uzanıyorsa ne güzeldir. Yoksa kısır bir döngü içinde kalınır.

DÜNYA YAŞAMI BİR NEBZE RIZIKLANMA YERİDİR.

İsra sûresi 17/ 52. âyetinde;

"Sizi çağıracağı gün, ona hamd ile icabet edersiniz ve (dünyada) pek az oyalandığınızı anlarsınız."

Müminun sûresi 23/ 112-114. âyetlerinde;

"(Allah) Yeryüzünde kaç sene oyalandınız?" buyurur. "Bir gün ya da günün bir kısmı kadar, derler. Sayanlara sor... Keşke pek az oyalandığınızı (daha önceden) biliyor olsaydınız"

İnsan bu dünyaya bir nebze rızıklanmak için gönderilmiştir. Nebzeden murat ölçülemeyecek kadar küçük bir zamanı işaret etmektedir.

"Ve Rabbin indinde bir gün sizin saydığınız bin sene gibidir. (Hacc 47) âyeti ile bakıldığında "nebze" neredeyse hiç hükmündedir. O zaman bütün bu arzuların, dünyanın ve insanların gelişimindeki oluşların an değerinde olduğu hakikati ortaya çıkmaktadır.

İnsan bu dünya yaşamında bir nebze ilim tahsil etmekle ilâhî âlemdeki yürüyüşünde gerekli olan altyapıyı

HÂTM-İ DİN

tahsil eder. Bu, Allah'ın yaratmış olduğu kullara olan sevgisini ve şefkatini göstermektedir. Allah'ımız, insanın bu dünyada yetişip Allah'ın huzuruna gelmesini arzu buyurur.

DÜNYA YAŞAMINDAN MURAT İNSAN RUHUNUN TERAKKİ ETMESİDİR.

İnsan ruh ve bedenden teşekkül etmiş bir varlıktır. İnsan dünyada cisim olarak da terakki ediyor ancak dünya yaşamından asıl murat, insan ruhunun terakki etmesidir. İnsan ruhu Allah'ımızın kendi ruhundan lütfedilmiştir.

Allah, insana ruh vermekle öyle büyük bir güç vermiştir ki, insan daha bunun farkında değildir. İnsan, bilmediği daha pek çok hasletlere sahiptir.

Dünya insan için kurulmuş, bütün varlıklar insana tâbi olarak yaratılmıştır. İnsan olmazsa dünyanın var olmasının bir anlamı kalmaz. Bütün varlıklar insan ile değerlendirilir. İnsanın bu bilinç ile bulunduğu bu noktayı iyi düşünmesi ve ona göre hareket etmesi icap eder.

BÜTÜN DÜNYA İNSANLARININ MÜSLÜMAN OLMASI DÜŞÜNCESİ KIYAMET PROGRAMINA UYMAMAKTADIR

Dünyaya göre Allah'ı değerlendirmek yerine Allah'ın arzusuna göre dünyayı değerlendirmek icap eder.

Bu zamanda bütün dünyanın Müslüman olmasını bekleyenler var. Hayır! herkes Müslüman olmayacak... Bunun anlaşılması lazım. Dünyanın Müslüman olması dünyanın devam etmesi demektir. Ancak Allah'ımızın programında nasıl bir hususiyet vardır?

Geçmiş peygamberlere baktığımızda Allah'ımız kendisine iman edenleri peygamberleri ile birlikte yerlerinden çıkarmış ve geride kalanları helâk etmiştir.

Helâk edilenler ne oldu? Diye sorulursa halen bu dünyadalar, enerjiye dönüştüler ve bu dünyada deforme olarak kaldılar. Kurtulanlara ise Allah'a olan imanlarından dolayı büyük bir ikram vardır.

HÜR OLMAYAN İNSAN İNANÇ SAHİBİ OLAMAZ

Son zamanlarda kaba kuvvet kullanılarak iman yok edilmeye çalışılmaktadır. Batılılardan bir zümre teknolojik anlamda yaptığı bütün hamleleri dini ortadan kaldırmak için bir araç olarak kullanmaya çalışmaktadır. Başka şekillerde lanse etmeye çalışsalar bile hedef hiç değişmemiştir, kökte, dini ortadan kaldırmak, insanlardaki inancı yok etmek düşüncesi vardır.

İslâm hürriyeti emreden bir din olduğundan dolayı özellikle İslâm'ı ortadan kaldırmak için çaba harcanmaktadır. İslâm neden hürriyeti emrediyor? Çünkü hür olmayan insan inanç sahibi olamaz. Hür olmayan, bir başka-

HÂTM-İ DİN

sına köle olandır. Dünya ile ilgili hususlarda bir araya gelinebilir ancak din ve inanç konusu başkadır.

**DÜNYADA, ALLAH'IN ARZU ETTİĞİ İMAN
VE İDRAKTE TAM OLAN İNSANLARIN KALMAMASI
DÜNYANIN YARATILIŞ GAYESİNİ ORTADAN KALDIRIR.**

Zariyat sûresi 51/56. âyetinde;

**"Ve Ben cinleri ve insanları Bana kulluk
etsinler diye halkeyledim."** buyrulmaktadır.

İnsanın yaratılışındaki gaye âyette de işaret buyrulduğu gibi Allah'a kulluk ve ibadet etmesidir. **"Eğer duanız olmasa Rabbim sizi neylesin?"** (25/77) buyrulmuştur. Kullar ilâhî âleme nispet edildiğinde bir göz açıp kapama süresi hatta ondan daha az bir zaman aralığında olan bu dünyaya terakki etmek için gönderilmiştir.

Allah'ımız bu âlemleri kendisine kulluk ve ibadet edilsin diye yaratmıştır. Gerçek iman sahipleri yok edilirse dünya yok olur. Zamanın İnsanını kabul ve tasdik etmeyenler din ve maneviyatta eksik olanlardır. Dünyada Allah'ın arzu ettiği iman ve idrakte tam olan insanların kalmaması dünyanın yaratılış gayesini ortadan kaldırır.

Âlemlerin hususiyeti ve sonsuzluğu tam olarak idrak edilemiyor ancak bu sonsuz âlemlerde nice varlıklar

ve tatbikatlar var, müspet de var menfi de var. Bizler Allah'ımızın arzusundan olan hiçbir şeye itiraz etmeden şeksiz şüphesiz kabul ve tasdik ediyoruz.

Cinler, Rabbimizin yarattığı varlıklardır. Cin varlığını kabul etmeyenler vardır. Ama Allah'ımız cinleri yarattığını bildiriyor. Müspeti de menfiyi de kabul etmek icap eder. Müspet de menfi de Hakk'tan gelen hususlardır. Menfinin olması icap ediyor ki, müsbet ortaya çıksın. Menfinin ne olduğu hakkında yeterli bilgisi olmayan herşeye itiraz ediyor. Ancak o zaman Allah'ın tertib-i ilâhîsi ve programı inkâr edilmiş olur.

MEZHEP TAASSUBU

İslâm aleminde büyük bir yozlaşma görülmektedir. Dini anlayışta ise devamlı yenilenme gerekmektedir.

Kur'an mucizesi nedir?

Kur'an-ı Kerim lütfedilmiştir ve Zamanın İnsanı olan gönül noktası ile daima yenilenecektir. Yani her zamanda o zamana hitap edecek şekilde yorumlanacaktır. Bu duruma "**Hüve her gün bir şendedir**" (*Rahman 55/29*) âyeti ile işaret edilmiştir. İslâm, daima kendini yenileyerek ayakta kalmalıdır. Kur'an'da yanlışta kalanlar için, "**siz atalarınızın dinine tâbi olmuşsunuz**" buyruluyor. O halde Allah'ın her zaman için gönderdiği velâyet

HÂTM-İ DİN

noktasına tâbi olmak lazımdır. Allah, her zamanda yakınlığını verdiği bir gönül noktasını tayin eder ve O da Allah'ın düsturuna göre İslâm'ı açıklar. Onun yaptığı anlatımlar, dinin hakikatine ters düşmez. Çünkü ondan konuşan zaten Hakk'ın kendisidir. Aksi halde ehli zahir ulema veyahut bir yönetici bunu yapmaya kalkarsa, kendi akıllarına göre yorumlamış olurlar.

Zamanın İnsanına örnek olarak Şeyh Muhyiddin Abdülkadir-i Geylânî'nin anlatımları Kur'an'a tam uygundur. Çünkü Zamanın İnsanı'dır. Eğer insanlar samimi olarak kendilerine Allah'tan bir Mürşid isteselerdi, Allah onlara lütfederdi.

Sevgili Efendimizden sonra dini anlayış yorumlarından çeşitli mezhepler doğmuştur. İnsanlar kendi karakterlerine ve şartlarına uygun olan mezhebin yolundan gitmiştir.

Her insan değişik meşrepte yaratılmıştır. Ne kadar insan varsa zaman içinde o kadar Allah anlayışı olmuştur. Her insanın anlayış ve idrakine göre Allah anlayışı ve idraki vardır. Bu şekilde düşünülürse Allah'a kayıt konulmamış olur. Kayıtlar insanı Allah'a yaklaştırmaz, uzaklaştırır. Bu kadar kayıtle Allah'a gidilmez.

Velâyet için millet, mezhep, ayrımcılık yoktur. Velâyette, Allah'ın yarattığı bütün varlıklar bir bütün ola-

rak değerlendirilir. Onun için velâyet sadece peygamberimizin söylediği sözleri kabul eder. Daha sonraki din yorumcularının mezhep anlayışları zamana ve kişiye göre olmaktadır. Çünkü onlar kendi zamanlarındaki dünya yaşamındaki insanların hasletlerini esas alarak dini değerlendirmişlerdir. Velâyet ise insan varlığının asliyyet-i ilâhîyesine göre değerlendirme yapmakta ve anlatmaktadır.

Ulemanın din anlatımında kurallar manzumesi vardır. Kurallar dünya yaşamı içindir. Zaman değişir, yaşam değişir, kurallar da değişir. Dinin ilk anlatımı Allah'ı doğru tanıyıp bilmektir. **Yaratanı nasıl bileceksin, nasıl iman edeceksin.** Dinin zâtîyet anlatımı böyledir.

Mezhepler dini, dünyaya göre değerlendiriyor. Dünya varlığımıza göre din ve maneviyat tarif ediliyor. **Yaşam dünyayı kurmadı, Allah'ın din arzusu, yaşamı da dünyayı da kurdu.**

Dünya sıfat âlemidir. Din ise ilâhi alemden lütfedilmiştir, zatîdir. Dünya âlemi sıfatidir. Sıfat âlemi, zât âlemini tarif edemez.

Allah, kendi arzularını kul olarak meydana getirdiği insanda temaşa etti. Melekler, "**biz Allah'ı zikrediyoruz**" dediler. İnsan varlığında ise Allah, müspet-menfi arzularını tadıyor. Allah, hususiyede tuttuğu arzularını insanda tadıyor.

HÂTM-İ DİN

Kul, Allah'ın görünmesini işaret eden bir kelimedir. Hakikat ehli için Allah, kul kelimesi ile görünür, hakikat ehli olmayan "*Allah var, kul da var*" der.

Allah'ın bütün varlıklarında tecellisi var, ama tek isimle tecellisi var. Ama Allah'ın insanda namütenahi isimlerle, arzularla tecellisi var. Bu, kulluğun ne kadar ef-dal olduğunu gösterir.

Allah kendi yarattığı mecburiyetler için günah yazar mı? Hâlbuki mezheplerin değerlendirmeleri hep günah-haram açısından olmaktadır. Yaşam mecburiyetlerini dahi günah-haram açısından değerlendirmek insanları dinden soğutmaktadır.

Tirmizî'nin, Ebu Hureyre'den nakledilen bir rivayetinde; **"İsrailoğulları yetmiş iki fırkaya ayrılmıştır. Ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir tanesi hariç, bunların tamamı ateştedir."**

Âlemlere rahmet olarak irsal olunmuş Sevgili Peygamberimiz bütün hayatı boyunca ümmeti için nice sıkıntı, üzüntü ve ızdıraplara katlanmış, onların cehennem azabına uğramaması için mücadele etmiştir. Geceleri sabahlara kadar niyaz ederek **"Allahım! Ümmetimi (mağfiret et), ümmetimi (mağfiret et!)"** ilticasında bulunmuştur.

Nitekim Tevbe (9/128) ayetinde;

"Andolsun sizlere kendinizden bir resul gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanıza karşı aziz, sizlere düşkün ve müminler için çok şefkatli çok merhametlidir." buyrulmaktadır.

Bir hadis-i şerifte; **"Rabbimin nezdinden bir melek geldi ve ümmetimin yarısını Cenab-ı Allah cennete koymak ile şefaati arasında bir tercih yapmamı istedi. Ben şefaati tercih ettim. Zira şefaati daha umumi ve kifayetlidir. Siz bu şefaatin ümmetimin takva sahiplerine mi olduğunu sanıyorsunuz. Hayır! Şefaati ümmetimin hata ve günah işlemiş, günahlarla kirlenmiş olanları içindir."** buyrulmuştur. (*İbn-i Mace, Zühd, 37; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/75.*)

Sevgili Efendimiz duasını, kıyamet gününde ümmetine şefaati etmek üzere âhirete saklamış ve böylece ümmetini ne kadar çok sevdiğini göstermiştir.

Bütün bu ayet ve hadislerden anlaşıldığı üzere, ehl-i zahir ulemanın dilinden düşürmediği yetmiş üç fırka rivayetinin ilâhi hakikate uymadığı anlaşılmaktadır. Halbuki ehl-i zahir yetmiş üç fırka rivayetine dayanarak kendisi gibi düşünmeyen müslümanları düşman gibi görmektedir.

HÂTM-İ DİN

Dinde dikkat edilmesi gereken düstur ana kaidelerdir. Yaşam ile ilgili hususlar hakkında dini kurallar icat etmemek icap eder. Çünkü yaşam insanların kendi hususiyetleridir. Her zamana göre tatbikatlarda değişiklikler olabilir.

Bugün İslâm muamelatı (ibadet tatbikatları) ile ilgili konular ülkelere göre, bölgelere göre değişik olabilmektedir. Mesele kulun sevgisini Allah'a izhar etmesidir.

Bütün mesele Allah'ı muhabbetle, sevgi ile aşk ile sevebilmektir. O aşk insanın kendisinden kendisine duyduğu aşktır. Senin “**kendim**” dediğin de **O** zaten. O zaman bu idrak ile kendisindeki O'nu seven Allah'ı sevmiş olmuyor mu?

Bugün dünyada din kargaşası olarak görülen esasta iman kargaşasıdır. Pekçok insan bugün Allah'ın istediği gibi Allah'ı tanımıyor. Mezheplerin tanımladığı bir Allah anlayışının peşinde koşuyor, oysa Allah'ı hiçbir şeyle mukayese etmeden tanımak icap eder.

Son zamanlarda Allah'ın ilâhî arzularının kaynağı olan **DİN**, yemek-içmek ve giyim-kuşam olarak değerlendirilen bir husus haline getirilmiştir.

Hatmül Velâyet ile bugün din nasıl anlaşılması gerekiyorsa öyle açılıyor ve anlatılıyor. Allah sual açtığı ki-

şiyeye "**Sen hangi anlayıştasın**" buyuracaktır. Eğer kişinin din anlayışı son zamandaki Hatmül Velâyet anlayışı ise o zaman geçmişe dönük olarak bütün velâyetin anlayış idraki o kimsede var demektir.

Zamanın İnsanın'da açılan din anlayışını kabul etmeyip beş yüz sene önceki anlayışı kabul edenler beş yüz sene geriden gelirler. Bu mesele bir makam ve idrak meselesidir.

Hakk'a yürümüş Velâyet gönülleri kendilerinden önceki Velâyeti tasdik etmişlerdir. Bu zamanda da manevi gönüllerde zuhur ederek bu zamanın kemâlâtını tasdik etmektedirler. Bu da Velâyet'in son bulmadığını gösteren büyük bir keramettir.

Dinden murat, Allah'ı tanımaktır. Velâyet, Rabbinizin buyurmuş olduğu; "**Ben bilinmez bir hazine idim**" anlayışında Hakk'ı tahsil etmektir. Eğer insanlardaki din anlayışı Allah'ın arzu buyurduğu anlayıştan uzaklaşırsa dünya hayatının devam etmesi ne mânâ ifade edecektir?

İSLÂM'DA İNSANLARI YAKMAK YOKTUR.

Sadece kendi inancında ve düşüncesinde olmadığı için insanları yakarak öldüren kimseler, Allah'a hesap vereceklerdir. İslâm'da insanları yakmak yoktur.

HÂTM-İ DİN

Peygamber Efendimiz kendisinin iştirak etmediği savaşlara gönderdiği İslâm ordusuna insanların yakılmasını yasakladıktan sonra şöyle buyurduğu kaydedilmektedir: "...**Ateşle yakarak cezalandırmak sadece Allah'a mahsustur**" (Buhari, Cihad, 106)

Son Himyerî Hükümdarı *Zûnüvâs*'ın kendilerini Müsevîliği kabule zorlaması üzerine Hıristiyanlar (*Ashab-ı Uhdûd*) Habeş Aksum Krallığı'ndan yardım istediler. Bu din değiştirmeye zorlamalar sırasında *Zûnüvâs*'ın birçok Necranlı'yı ateş hendeklerinde diri diri yaktığı bilinmekte ve Kur'an'da Burûc 85/4-12 âyetlerinde bu olay şöyle zikredilmektedir:

"Katledildi hendek ashabı. O ıralı ateşin. Hani onlar karşısında oturmuşlar ve müminlere yaptıklarını seyrediyorlardı. Öc almışlardı onlardan sadece iman ettiler diye Azîz, Hamîd Allah'a. Ki onundur semavat ve arzın mülkü Ve Allah herşeye şahiddir. şüphesiz inanan erkek ve kadınlara fitne yapıp sonra tevbe etmeyenlere cehennem azabı vardır. Onlaradır yangın azabı. şüphesiz inanan ve salihati işleyenlere altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Budur fevz-i kebir. şüphesiz Rabbinin yakalayışı elbette şiddetlidir"

Abdullah b. Mesud'un bildirdiğine göre Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

"Adam öldürmekten en çok sakınan insanlar, müminlerdir." (*Ebu Davud*)

Sahabilerden Abdullah b. Yezid el-Ensari diyor ki: **"Peygamberimiz savaşta yağmacılığı ve işkence ederek adam öldürmeyi yasakladı."** (*Buhari*)

Sevgili Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde;

"Dünyada insanlara işkence edenlere Allah âhirette ceza verir." (*Müslim, Birr, 117-119*) buyurmuşlardır.

Hz. Ebu Bekir cihada giden İslâm askerlerine şu emri vermiştir:

"Savaş sırasında kendilerini Allah'a adadıklarını düşünen birtakım insanlarla karşılaşacaksınız. Onları uğruna kendilerini adadıkları meşguliyetle baş başa bırakın. Sakın kadınları, çocukları ve yaşlıları öldürmeyin." (*İmam-ı Malik*)

DİN, AŞK VE SEVMEKTİR

Maneviyat, evvela güzellik ve sevgi ile yürür. Ma-

HÂTM-İ DİN

neviyatta aranan ilk şey sevgidir. Sevgi kimin içindir? Sevgi kendi yaratanın içindir. Yaratanı da kendinde bulduğun zaman, gerçek aşkını bulmuş olursun.

Aşk, insanın kendisini idrak etmesidir. Evvela sen kendine âşık ol! Bu söz şahsiyet olarak düşünülmemelidir. Allah'ın sendeki arzusuna âşık ol! Çünkü Allah arzu etti seni yarattı, istemeseydi yaratmazdı. İşte, Allah'ın o arzusuna âşık ol... Asıl âşk O... Eğer o aşk sende varsa düşün o zaman, Rabbim bütün yarattıklarını o aşka istinaden yarattı. O zaman onlara da o aşk gözü ile bakarsın ve her gözde kendi aşkını temaşa edersin. Peki, insanlar dini böyle mi anlıyor? Hayır! Dini bir alay kurallar ve yasaklar manzumesi haline getirmişler. İnsanda aşk yoksa kuralı bilse ne olacak?

Aşk, Allah'ımızın o varlıkları yaratmasındaki hususiyeti taşır. Aşk her varlıkta var ama esas insanda var. Aşk, erkek ve kadın cismaniyeti olarak değil de ruh ve nefis hakikati olarak idrak edilirse o zaman hakikate daha yaklaşmış olur. Aksi halde doğrudan doğruya yaratıldıktan sonraki cismaniyete intisap eder ki, orada istenen sonuç çıkmaz.

En yüksek ahlâk ilâhî aşktır. İnsanda, Allah şuuru galip geldikçe sevgisi de, düşüncesi de, aşkı da daha mantıklı bir yere oturur. Rabbimize olan büyük muhabbet insanın asliyyetine olan iştियak ve aşk ile

gerçekleşir. Terakkideki gerçek, aşktır. İlâhî aşk ne şaraba ne kadehe bakar.

"Ey Aşık! İlâhî aşkla sarhoş olmuş gönlün makamı nedir?"

Orada ne mey ne meyhane, ne kadeh ne de aşk kalır. Her şey biter."

Seven-sevilen kendisidir. Aşk kendinden kendinedir. Allah aşkı ebedidir; ne mutlu ona dahil olanlara.

ALLAH'IN YARATTIKLARI İÇİNDE İLK ÖLEN KİMDİR?

Allah'ın yarattığı varlıklar içinde ilk ölen şeytandır. Çünkü Allah'a karşı geldi. Bu karşı geliş onun sonsuz yıkılışına sebep oldu. Ölen, Allah'a itiraz edendir. Hz. Yunus Emre: "**Ölen hayvan imiş, âşıklar ölmez**" buyurmuştur. Eğer sen O'nun aşkı ile doluysan ne mutlu...

Hiçbir şey O'nun aşkına müdahale edemez. O zaman sen de sevdiğin ile buluşursun.

HZ. ÂDEM

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Din, tatbikatla meydana gelmiştir. Âdem'in yeryüzüne indirilmesinde ve insan macerasının başlamasında tatbikat olarak yaşanması icap etmekteydi.

Âdem, Allah'ın arzularının tatbikat noktasıdır. İlk defa Hz. Âdem, Allah'ın rahmetini anlatmış ve varoluşun asliyyetini, Allah'ın varlıklarından istenen imanın ve inancın nasıl olması gerektiğini anlatmıştır.

Allah'a olan imanda ve teslimiyette bir bütün olarak tam olmak için Allah'ın her noktadan görüldüğünü ikrar etmek icap eder. İblis bu noktada hata yaptı. Her noktadan, Âdem'den de Allah'ın görüldüğünü ikrar etmiş olsaydı, o zaman itiraz etmezdi. Allah, Âdem'den görünüyor da İblis'ten görünmüyor mu? Ama İblis'teki görünme menfi, Âdem'deki görünme müspet. Allah'ımız, Âdem görünmesine "**Halifem**" buyurunca İblis o makamı kıskanmıştır. Halife, "**kendisi**" demektir.

ŞECERE NEDİR?

Bakara sûresi 2/30. âyetinde;

"Ve hani Rabb'in meleklerle "Muhakkak ki

HÂTM-İ DİN

ben "arzda bir halife kılacağım," demişti de "Biz seni hamd ile tesbih ettiğimiz ve seni takdis ettiğimiz halde sen orada fesad çıkaracak ve kan dökecek bir kimseyi mi var kılacaksın?" demişlerdi. (Allah)"Ben sizlerin bilmediklerinizi bilirim," dedi." buyrulmaktadır.

Dikkat edilirse Allah'ımız daha Âdem'i yaratmadan onu "**arzda halife kılacağını**" tespit buyurmuştur. Arz sadece yeryüzü değil bütün esfele safilin âlemdir. Âdem şecereye yaklaştığı için yeryüzüne gönderildi diye düşünülen konu, esasta Allah'ımızın kendi programıdır.

A'raf sûresi 7/19. âyetinde;

"Ve "Ya Âdem sen ve zevcen cenneti mesken tutun, dilediğiniz yerden gıdalanın ve fakat bu şecereye yaklaşmayın zira zalimlerden olursunuz." buyrulmaktadır.

Hz. Âdem ve Hz. Havva cennette sakin oldukları halde ölümsüz olma talebi ile şecereye yaklaşmışlardır. Ancak kendileri zaten cennette ölümsüz idiler. Bunun üzerine Rabbimiz onları cennetten çıkararak ölümü tatbikata koymuştur. Böylelikle ölümsüzlük denilen hususiyetin kişiye ait olmadığını göstermiştir. Bu tatbikatı yaşayarak tekrar cennete girmekle, ölümün asliyet-i ilâhiyesi id-

rak edilmiş, böylelikle zahiren onların aleyhine gibi görünen bu tatbikat onların terakkisine vesile kılınmıştır.

Âdem ve Havva'ya cennetlerde arzu ettiği gibi hareket etme imkânı verilmesi onların ruhlarına yüklenilen nice hasletleri işaret eder. O hasletlerin arasında dünyada ulaşacakları teknoloji arzusu da vardı.

İblis tatbikatı, Âdem yaratıldıktan sonra vuku bulmuştur. Allah'ın, "**şecereye yaklaşmayın**" emri vardır. Yani o ismin tecellisi olan hususlara tevessül etmeyin demektir.

Şecere düşünce, fikir, anlayış, idrak olarak değerlendirilirse "**Şecereye yaklaşmayın**" emr-i ilâhîsi, "**o düşünceye yaklaşmayın**" mânâsında menfiyi işaret eden bir konudur. Bu menfi tatbikatının içerisinde Allah'ın men ettiği her şey vardır.

Allah makamında menfiye yaklaşmak o makamdan uzaklaştırılmayı icap ettirir. Ancak burada bir husus daha var. Menfi olan "**şecereye yaklaşma**" tatbikatı neticesinde Allah'ın arzusundan olarak yeryüzüne indirilen Âdem ve Âdemoğulları nesli ile insanlık macerası başlamış ve bu nesillerde **Velâyet, Nübüvvet, Gavsıyyet...** gibi nice ilâhî makamlar, nice ilâhî güzellikler zuhur etmiştir.

HÂTM-İ DİN

Âdem, Hüve'nin arzusu ile yaratılmıştır. “**Allah Âdem'i kendi suretinde yarattı**” (Buhari, İstizan, 1; Müslim, Bir, 115) hadisi Âdem'in tam bir teslimiyet ve azim göstermesi gerektiğini işaret etmektedir. Ancak Âdem, Allah'ın emrini dinlemek hususunda bu azmi gösteremedi.

Taha sûresi 20/ 115. âyetinde;

"Ve andolsun önce Âdem'den söz almıştık ancak unuttu. Ve onda azim bulmadık" buyrulmaktadır.

Hüve kendi programı icabı, kendi arzusunun tatbik olacağı noktanın yani Âdem'in azim kazanmasını arzu buyurmuştur, çünkü o noktada daha ileri arzularını açacaktır. Daha ileri arzuların açılması için de Âdem'in yetişmesi icap ediyordu.

Allah'ımız Âdem'in yeryüzünde bir tecrübe kazanmasını ve azim kazanarak cennete dahil olmasını arzu buyurmuştur. Yeryüzünde bu tecrübeyi yaşayan ve azim kazanan insan artık hatalara düşmez.

Hz. Süreyya; “**Bilen düşer mi şirkü isyana**” buyurmuşlardır. Bir Mürşid elinde yetişen evlat da azim kazanır ve kesin bir iman sahibi olarak Allah'a yönelir.

Allah'ın yaratmış olduğu Âdem varlığındaki tecelli-

nin zuhurunda menfi gibi görünen hususiyet Deryayı Nuru Muhammed ile silinmiştir. Çünkü O, Allah'a tam tâbi idi. O yüzden bütün âlemler Deryayı Nuru Muhammed'den halkedilmiştir. Allah'ın arzusunu tam olarak ortaya çıkması için bu tatbikatın olması da Allah'ın programının bir hususiyetidir.

Bir varlığın kendi başına Allah'a itiraz etmesi zaten mümkün değildir. Bütün mesele Allah'ın böyle bir arzusu olmasıdır. Bu tatbikatlar menfi gibi görünse de, Allah'ın arzusunun tatbikata girmesi ile ilgilidir.

Allah'a tam teslim olmak ve pürüzsüz bir teslimiyet Allah'ın arzusunu işaret etmektedir.

Allah ile olmak bir makam meselesidir. Allah'ı hakkı ile bilmek ise bir idrak meselesidir. Âdem'in şecereye yaklaşması Allah'ı hakkı ile bilmek ve tanımak noktasında eksiklik olduğunu gösteriyor. Allah'ı hakkıyla bilmek için müspeti de menfiyi de bilmek icap eder. İnsan varlığının yaratılmasındaki gaye zaten budur.

Madem ki bir itiraz vardır, o zaman aşağı inilecek ve esfele safilinde Allah tahsil edilecektir. İnsanın dünyada yaşamasının mânâsı budur.

Peki, dünyada Allah nasıl tahsil edilecektir? Bu tahsil Zamanın Sahibi'ne mülâki olunarak olur. Allah'ın

HÂTM-İ DİN

hidayet noktası, o gönül noktasıdır. Onunla beraber olursa Allah tanınmış olur.

O noktadan tahsil edilen **DİN** insanların vehmindeki din anlayışının üzerindedir. Zamanın Sahibi Hüve'nin o zaman için lütfettiği arzu neyse o makamdan ilâhî ilim lütfeder ve o noktaya tâbi olanlara da Allah hidayet lütfeder.

A'raf sûresi 7/43. âyetinde;

"...Ve "bizi buna hidayet eden Allah'a hamdolsun, derler. Eğer Allah bize hidayet eylemeseydi biz kendi kendimizi hidayete erdiremezdik. Andolsun Rabbimizin resulleri 'el Hakk' ile geldiler ve bizlere "işte size cennet, işlemiş olduğunuz amellerden dolayı o size miras verildi," diye nida olunduk." buyrulmaktadır.

İsra sûresi 17/94. âyetinde;

"Ve insanları, kendilerine hidayet geldiğinde imandan men eden "Allah beşer bir resul mü gönderdi?" demeleridir." buyrulmaktadır.

İnsanlar risalet noktası olarak zuhur eden Zamanın

Sahiplerini Allah'tan ayrı görmemelidirler. Peygamberlik tatbikatı Allah'a aittir. Bundan yüz çevirenler Allah'ı dünyada tahsil etmemiş olurlar. Yani dünyanın kurulmasındaki arzu olan "**bir nebze rızık**"tan kendilerini mahrum bırakmış olurlar.

Allah'ımız kullarına karşı o kadar merhamet sahibi ki, bir daha menfi olanı tercih etmesin müspeti tercih etsin diye peygamberler ve veliler göndermiş onları insanlara hidayet rehberleri kılmıştır.

Hz. Muhammed'in bizlere lütfettiği ilme iman eden artık şecereye yaklaşmaz. Bu itaate sahip olan "**Kul**" Allah'ın muradıdır. Bütün peygamberler ve en son Sevgili Peygamberimiz işte bu idrake sahip olan "**Kul**"ların cennet makamına vasıl olmalarının talimini yapmışlardır.

HZ. İBRAHİM ZAMANINDA ALLAH VE DİN ANLAYIŞI

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Hız. Âdem ile başlayan nübüvvet arzusunda her peygamber bir makamdır. Asıl olan Allah'ı hiçbir şeyle tahdit etmeden iman etmektir. Hız. Muhammed'in "**ceddim İbrahim**" buyurması Hanif inancında Allah'ı hiçbir şeyle tahdit etmeden iman etmesinden dolayıdır. Hız. Muhammed, Hız. İbrahim'in soyundan gelmesini övünç vesilesi saymıştır.

Hız. İbrahim'e yakîn ehlinden olması için semavatın ve arzın hükümranlığı gösterilmiştir.

En'âm (6/76)

"Artık üzerine gece kapandığında bir yıldız gördü ve "İşte Rabb'im budur," dedi. Ama batınca "Ben batanlara muhabbet etmem," dedi"

En'âm (6/77)

"Ama doğarken ayı görünce, "İşte Rabb'im budur," dedi. Ama batınca "Eğer Rabb'im bana hidayet eylememiş olsaydı ben de"

HÂTM-İ DİN

dalâlete düşenlerin kavminden olurdum," dedi."

En'âm (6/78)

"Ama doğarken güneşi görünce, "işte Rabb'im budur, dedi, bu en büyüktür. Ama o da batınca "Ey kavmim, dedi, ben sizin şirk ettiklerinizden uzağım." buyrulmaktadır.

Dünya ebedi değildir, ruh için bir şey ifade etmez. Ruh ebedidir. Hz. İbrahim; **"Ben batanlara muhabbet etmem"** buyuruyor. Dünya da batanlar arasındadır. O halde zâtiyyet-i ilâhîye esastır.

Bakara 2/125

"Ve hani "Beyt"i (kâbe) insanlar için bir sığınak ve emniyet kılmıştık. Ve 'Makam-ı İbrahim'den bir namaz yeri edinin. Ve İbrahim'e ve İsmail'e "Beytimi tavaf edenler ve itikâf edenler ve rükû edip secde edenler için temizleyin," diye söz almıştık." buyrulmaktadır.

Makam-ı İbrahim, Allah dininin bir etabıdır. **"Makam-ı İbrahim'den bir namaz yeri edinin"** buyrulmasından murat, Hz. İbrahim'in **"yıldız, ay ve güneş**

benim Rabbim olamaz" demesinden sonra **"Allah hiçbir varlıkla kıyas olunmayan kudret-i ilâhîyedir"** buyurması Allah dininde önemli bir etap ve **"MAKAM"**dır.

Rabbimiz burada müminlere **"Sizler de Hz. İbrahim gibi Beni hiçbir şey ile kıyaslamadan iman edin"** tavsiyesinde bulunmaktadır. Makam-ı İbrahim'den namaz yeri edinmek, bu idrake gelinmesini işaret etmektedir. Çünkü bu idrak bir makamdır.

HZ. MUSA ZAMANINDAKİ “EF’ÂLİ” ANLAYIŞ

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Hız. Musa'da daha çok mucize ağırlıklı bir tatbikat olmuştur. Böylelikle maddenin de ilâhî kudrete tâbi olduğu ayan olmuştur.

Rabbimiz; Hız. Musa'ya önce alev alev yanan bir ağaçtan hitap etti, daha sonra dağa tecelli etti. O zamanın makamı öyleydi. Hız. Musa Rabbinin sesini dışarıdan işittiği için, "**Rabbim bana görün**" dedi. Ancak Rabbimiz, "**Ya Musa! Evet, Ben sana her şeyden hitap ettim, her varlıkla beraber olduğumu sana söyledim, anlattım ama her şey Ben değildir; Ben her şeyim. Dağa nazar et dedi... Musa dağa baktı. Allah dağa tecelli edince dağ paramparça oldu**"

Ta Ha sûresi 20/12. âyetinde;

"Muhakkak ki ben senin Rabbinim. Çıkar nalınlarını. Muhakkak ki mukaddes vadî, Tuva'dasın."

Nalınlarını çıkarmak, dünyevi düşünceleri bırakarak Allah'a teslim olmak mânâsındadır. O zamana kadar insan maddeye tapıyordu. Rabbimiz maddeye ilâhlık verilmesini makbul tutmaz.

HÂTM-İ DİN

Allah, "**Musa'daki sıfat bana aittir**" buyurdu. Nalınları çıkarmak, "**maddeyi terk et; Allah'ı maddeyle kısıtlamaktan kurtul**" anlamındadır.

HZ. İSA İLE AÇILAN “RUHULLAH” HUSUSİYETİNDEKİ DİN ANLAYIŞI

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

İnsanda var olan ruhun ne olduğu konusunda tam bir tarif yapılamamıştır. Her şeyin aslı, mânâsı ve cevheri o şeyin ruhudur. Allah'ımız bu hakikati, Hz. İsa'nın zuhuru ile insanlara haber vermiş olmaktadır.

Ruhun hususiyeti nedir?

Ruh, Rabbimizin bir emridir; Allah'ın her varlıktaki yaratma arzusu ruhtur. Ruh, Allah'ın yaratma arzusu olduğuna göre, ruhun tasarruf altına alınması düşünülemez.

Hız. İsa, kendisindeki ruh tecellisinin insanlara intikal etmesinde vazifeli bir peygamberdir. Hız. İsa ile ilgili olarak hâşâ Tanrının oğlu, vs. denilerek çeşitli yakıştırmalar yapılmıştır. Bu söylenenler sıfatî noktadan yakıştırmalardır. Yani bir maddenin ifadesidir. Madde hiçbir zaman asliyeti ifade etmez.

Hiçbir peygamber Allah'ın dununda kelâm etmez. Allah'ımız Hız. İsa için **Ruhullah** buyurmakla onun yemesi, içmesi konuşması her şeyi ile ilâhî bir noktayı ihtiva ettiğini işaret buyurmuşlardır.

HÂTM-İ DİN

Hız. İsa ile ruhun da Allah'a ait olduğu ayan olmuştur. Böylelikle insanlardaki "**ruh**" tecellisinin de Hakk'a ait olduğu idrakine gelinmiştir.

Ruh, Allah'ın arzuyu ilâhîsinde makam makamdır. Allah'ın, ruh tatbikatını mer'iyete koyduğu noktalarda, Allah'ın arzuyu ilâhîsi olarak bulunan ruhun özü aynı olmakla beraber makam dereceleri farklıdır. Ruh birdir, fakat Allah'ın arzu ettiği varlıklardaki tecelliyatı ve tatbikatı değişiktir.

Allah'ın bütün insanlardaki tecellisi ne ise Hız. İsa'da bu tecelli zuhur etmiştir. Ancak Allah, O'ndan insanlara hitap etmiştir. Bununla birlikte, Allah'ın Hız. İsa'dan hitap etmesi, Hız. İsa'nın '**Tanrı**' veya "**Tanrının oğlu**" olarak değerlendirilmesini geçerli kılmaz. Çünkü Allah bütün peygamberlerinden halka hitap etmiştir. Allah'ın bir kula peygamberlik vermesi onu tanrı yapmaz. Kişinin Allah olması mümkün değerdir, ancak Allah insandan görünür.

Hız. İsa, kendi adına söylenmiş ama ona ait olmayan sözlerden elbet rahatsız olmaktadır.

Hız. İsa'da **Ruhullah** sırrının açılmasının sebebi, insanlardaki kudrete tapma düşüncesinin sonunu göstermektedir. Buradaki anlam, "**Siz her şeye ruh veriyorsunuz. Halbuki ruh birdir ve hepimizdeki ruh Allah'a aittir. Sizler terakki etmeye, kendinizdeki**

ruhun idrakine gelmeye bakın" şeklinde anlaşılmalıdır.

Ruh, Allah'a aittir, insanlar ruha tesir edemezler. Ruhunu tenzih etmek lazımdır. Puta ruh atfetmek yani onu tanrı yapmak cehalettir. Ruh sadece Allah'a aittir. Allah, "**Âdem'e ben kendi ruhumdan verdim**" (Sâd 38/72) buyurmaktadır. O halde ruh sadece Allah'a aittir.

Allah'ın ruhundan olan Hz. İsa bir mihenk taşıdır. Sonra sıfatın zâtiyyet olarak görünmesi Hz. Muhammed ile tatbik olmuştur.

Bugün idrak çok ileridir. Bugün maneviyatın yaşadığımız ileri ilim ve teknoloji devrine ve anlayışına göre değerlendirilmesi ve ifade edilmesi vardır. Yani maneviyat Allah'ın lütfettiği ileri ilim ve idrake göre değerlendirilip anlatılmaktadır.

Hız. Muhammed zuhur etmemiş olsaydı Hız. İsa'nın hakikati de gizli kalacaktı. Hız. İsa hakkında en doğru haberi Hız. Muhammed Kur'an'da açıklamıştır.

Hız. İsa'nın "**Mesih**" isminin mazhariyeti ile insanları kurtarması kendisinin çarmıha gerilmesi ile değil, Allah'ın Hız. İsa ile lütfetmiş olduğu ilâhî ilim ile hareket edildiği takdirde mümkündür. İnsanlar ancak bu şekilde selâmete çıkabilir. İnsanlar onun ruhî olarak lütfet-

HÂTM-İ DİN

miş olduğu rahmet ile ebedi kurtuluşa ermek yerine, dünyevî günahlarına kefarete olmasını ve onlara maddi bir kurtuluş vermesini istemektedirler.

Hz. İsa için, Kur'an'da; "**O, Allah'ın bir kelimesidir**" (*Âl-i İmran, 3/45*) buyruluyor. Bunun mânâsı, "**Ona ayrı bir vücûd vermeyin**" olsa gerekir.

Hz. İsa Allah'ın peygamberlik arzusundan görünmüş bir peygamberdir. Onun peygamber oluşundaki hususiyete dikkat etmek icap eder. Hz. İsa'nın '**Ruhullah**' ve '**Kelimetullah**' olmasındaki hususiyetler bir kenara bırakılarak Hz. İsa hakkında tanrının oğludur denmesi ilâhî hakikat ile bağdaşmamaktadır.

Hz. Âdem'den sonra görünen zamanın gönül noktaları Allah'ın lütfetmiş olduğu '**Ruhullah**' makamının dan hissementtirler. Hz. İsa için "**Ruhullah**" buyrulması, Ruhullah hususiyetinin '**İsa**' ismi ile açılıp bildirileceği mânâsını taşır.

HZ. MUHAMMED İLE AÇILAN “ZÂTİYYET” HUSUSİYETİ

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Kur'an-ı Kerîm'de Sevgili Efendimiz insanlara; “**en güzel örnek**” (*Ahzâb, 33/21*) olarak gösterilmiştir. Bir kişinin Allah dinini kabul eden bir Müslüman olabilmesi için mutlaka ve mutlaka ‘**Allah**’ı ve ‘**Muhammed**’i (s.a.v) zikretmesi lazımdır.

Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed'in dünyaya teşrifleri ile Rabbimizin ‘**el-İnsan**’da görünmesini tasdik ederek biat eden varlıklar sevinçlerini ifade etmektedirler. Onun için Efendimizin bu âlemlere teşrifi en büyük hadisedir.

Bütün peygamberlerde ‘**Rabb**’ ve ‘**Kul**’ ifadesi vardır. Ancak ‘**Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah**’ beyanı ile Hz. Muhammed, kuldan görünen hakikatin Allah olduğunu ayan kılmıştır ki, bu ilâhî anlatımın hatmidir.

İnsanın efdalîyeti manevî yolda olan terakkisi ile mümkündür. Tekmil peygamberan Hz. Muhammed'in geleceğini işaret etmişlerdir. Çünkü onlar insan tekâmülünün ancak Allah'ın arzuyu ilâhîyesi tam olarak yerine getirildiği takdirde olacağına inanmaktadırlar ki, bu doğru-

HÂTM-İ DİN

dur. Onun için de Hz. Muhammed'in teşrifi ile Allah'ın izafeten sûret alarak görünmesi söz konusudur. Yani Allah'ın kendisini işaret ettiği bir gönül noktası olarak görünmesi vardır. Bütün varlıklardan görünen zaten O'dur. Ancak Peygamberimizde görünmesi ile Efendimizin; "**Beni gören Hakkı gördü**" beyanında da ifade buyrulan hakikat ayan olmuştur ki, bu hakikat "**Zâtiyyettir**"

SEVGİLİ EFENDİMİZ İLE DİN TAMAM OLMUŞTUR

Hz. Muhammed'e kadar ki peygamberleri kabul edip Hz. Muhammed'i kabul etmemek Allah'ın tertibine beşer müdahalesi demektir. Şu muhakkak ki, hiçbir peygamberin beyan ve kitaplarında Allah'ın, "**İşte bugün dininizi tamam ettim**" beyanı yoktur. Dini Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e gelene kadar bir bütün olarak değerlendirmek icap eder.

Sevgili Efendimiz "**Ya mukallibe'l kulûb sebbit kalbî alâ dînike / Ey kalpleri değiştiren, çeviren Allah'ım benim kalbimi senin dinin (Allah dini) üzerinde sabit kıl**" "

Sevgili Efendimiz "**senin dinin**" ilticası ile Allah dinini telaffuz buyurmuştur.

Hz. Muhammed'den evvel din anlayışı farklı açılardan zuhur etmiştir. Bütün peygamberler Allah'ın bir olan

dinini anlatmış, ancak insanlar bunu ifsad etmişlerdir. Hz. Muhammed,(s.a.v) "*Ben size yeni ve başka bir din getirdim*" dememiştir. Sevgili Efendimiz "**Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için irsal olundum.**" buyurmuşlardır. Bu, dinin gerçek sahibinin Allah olduğunu aşikâr kılmaktadır.

Acaba o güne kadar tam olmayan ahlâk nedir?

Buradaki hususiyet şöyle olsa gerekir: Hz. Muhammed irsal olunmadan evvel insanların Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesi olan Hüve'yi bilmek hususunda tam bir bilgi sahibi olmadıkları hakikattir. Allah'ı en iyi tanıyan insan, en ileri ahlâk sahibi olan insandır.

Bir insanın güzel ahlâk sahibi olmasının ilk merhalesi, Allah'ı doğru olarak bilip tanımaktır. Asıl olan kişideki ahlâkın Allah tarafından tasdik edilmesidir. Güzel ahlâk sahibi olunursa maneviyatta yürümeye başlanır ve güzellik kazanılır.

Bugün Allah Dini'ni kabul eden zümrelerin de bu anlayıştan kurtulamadıkları ve birçok topluluğun çeşitli mezhepler icat ettikleri görülmektedir. Bunlar ancak ve ancak zamanın ilâhî gönül noktasının yorumu esas alınarak doğrultulabilir.

Peygamberimizden sonra bir takım dünyevî tatbikatları esas kabul eden ve bunu dinin aslı imiş gibi değer-

HÂTM-İ DİN

lendiren zümreler de bu yolda yürümeye devam etmektedirler.

Hz. Muhammed bütün peygamberlerdeki hususiyetleri ihtiva eden peygamberdir. O zaman O'nda namü-tenahi hususiyetler var demektir.

Hüve'nin varlıkları yaratma tertibinde Âdem'in yaratılmasındaki köken Deryayı Nuru Muhammed'dir. Âdem, Deryayı Nuru Muhammed'den hâsıl olmuştur. Hz. Muhammed'in Allah'ın tecellilerinin görüldüğü nokta olarak Mekke'de zuhur etmesi, bu ilâhî programın bir neticeye bağlanmasıdır.

Hz. Muhammed ile geçmiş peygamber şeriatları neshedilmiştir yani silinmiştir. Hz. Muhammed, Allah'ın nasıl anlaşılıp idrak edileceğini anlatmıştır. İnsanlar kendi icatları olan mevhum Allah anlayışını başkalarına dayatarak baskı kurmaya çalışmaktadırlar. Ancak Hz. Muhammed insanları bir bütün olarak ve Allah'ın kulları olarak telâkki etmiş İslâm'ı bütün insanlara teklif etmiştir.

Geçmiş peygamberlerin hepsi Allah dininde bir merhaledir. En son Hz. Muhammed **hatemen nebiyyin** olarak zuhur etmiş ve peygamberliğin hatmini yapmıştır. Rabbimiz bütün peygamberlerden Hz. Muhammed için misak almıştır. Sevgili Efendimiz Miraç yapmış ve Hakk'a ne kadar yakınlık bulunacağını tebşiratını lütfetmiştir. Hz. Muhammed'in yolundan gidenler Hakk'a kadar

ulaşır. Çünkü bütün peygamberlerin içinden yalnızca Hz. Muhammed Miraç yapmıştır. O zaman Hz. Muhammed'in ne kadar ileri bir makamda olduğu düşünülmelidir.

En ileri medeniyet anlayış ve idraki Hz. Muhammed ile zuhur etmiştir. Çünkü Peygamberimiz, Allah tarafından yaratılan insan varlığının yaratılmasındaki murat ve gayenin hatmini yapmıştır. Sevgili Efendimizin dini ve güzel ahlâkı ikmal etmesi, onu kabul ve tasdik eden herkesi en ileri medeniyet safhasına getirir. Peygamberimizin bu hususiyetleri kabul edilirse terakki zuhur eder

Fetih sûresi 2. âyetinde;

"Ta ki Allah... senin üzerine nimetini tamamlasın..." buyrulmaktadır

"Senin üzerine nimetini tamamlasın," dan murat, Hz. Muhammed'de arzu ettiği ilâhî hakikatin ikmalidir, ki bu Efendimizden sonra zuhur edecek olan ilâhî gönüllerde ilâhî velâyet, yani kendisinden kendisine bilinmeklik arzusunun **"Muhammed"** ismi ile tamamlamasıdır.

Din nasıl tamam oldu? Sen olanın da Allah olduğu idrakine gelindiği için tamam oldu. Allah'ın kelâmını Peygamberimiz dışarıdan değil kalbinden aldı. **Bir gönülde "Sen olan da Benim" zuhur ediyorsa o noktada ar-**

HÂTM-İ DİN

tık Allah'ın varlığından başka bir varlık telâkkisi olmaz.

Namaz kılanın namazını Allah kılmıştır. Bu, Allah'ın kendisinden kendisine şükrüdür.

Bir kalpte "**Sen olan da Benim**" zuhur ediyorsa insanın kulluğu nerededir? Kulluk esasta çok yüksek bir makamdır. Kul, Allah'ın arzuyu ilâhîsi ile meydana gelmiş olan bir varlıktır. Allah kulunu kendisine benzer olarak yaratmıştır. Kulluk sadece insandadır. O halde insan bütün varlıklardan efdaldır. Bu efdaliyeti idrak eden hakikati bulmuş olur.

Bir gönülde; "**Sen olanda benim**" zuhur ediyorsa o bu dünyanın malı değildir, Allah'ın görünmesidir. Sonunda Hüve'ye dönülecektir.

Hz. Muhammed'e geldik, Hüve'ye eriştik, yani bizi yaratan ilâhî kudrete eriştik. Peygamberimiz bu güzellikleri anlatmıştır.

Peygamberimizin bu hususiyetleri anlatılacağına hâlâ üç parmakla yemek yemesi anlatılıyor. Yemek yemek, dünyada beden için gerekli olan bir şey ama gönlümüz için lazım olan hususiyetlerden hiç bahsedilmiyor.

"**Rab**" Hüve'dir. Allah her varlıkla beraberdir çün-

kü bütün tatbikat Allah'ındır. Bütün isimlerin kaynağı Allah ismidir. Allah, İsm-i Câmî'dir. Yani bütün ilâhi isimlerin toplandığı ismi azamdır. Rabb ismi Hüve'yi işaret etmektedir. "**Rabbim**" diyenler kendi asliyetlerine seslenmektedir.

VELÂDET-MIRAÇ

Velâdet, doğmak manasına gelir. Mürşid elinde yeniden doğmayı ifade eden bir kelimedir.

Peygamberimizin miracı da velâdettir. Efendimiz miraçta, Allah'ımız ile mükâlemesi ile yeniden doğmuştur. Miraç bir dönüm noktasıdır. Miraçtan sonra Allah anlayışında büyük bir değişiklik olmuştur.

Hz. Muhammed kendisinden önce gelen peygamberlerin de Allah'ın görünme ve tatbikat isimleri olduklarını onların adına zikretmiştir. Peygamberimizin miraçta bütün peygamberlere imam olarak namaz kıldırması bu hususiyeti de işaret etmektedir. Böylelikle Sevgili Peygamberimiz geçmiş peygamberanı kendi vücûdu içinde yani Deryayı Nuru Muhammed içinde mütalaa etmiştir.

Geçmiş peygamberlere lütfedilen ilâhî bilgiler Kur'an'ın nazil olması ve Peygamberimizin miraç yapması ile başka bir mecra ve mânâ kazanmıştır. Din, artık sadece bu dünya ile değil bu dünyanın da fevkinde bir mazhariyet kazanmıştır. Allah'ımızın âyet âyet yazdırmış

HÂTM-İ DİN

olduğu Kur'an-ı Kerîm Allah'a ait olan **DİN**'in kıyamete kadar devam edeceğini göstermektedir.

A'lâ Suresi 87/6-7. âyetlerinde;

**"Sana okutacağız artık unutmayacaksın,
Allah'ın dilediği müstesna... Şüphesiz ki
O, açık olanı da bilir, gizleneni de."**

Âyette; "**artık unutmayacaksın**" buyrulmasında-ki ilâhî arzu; "**Artık size lütfedilen bu bilgi ile yürüyün**" mânâsını da işaret etmektedir. Kur'an'ın hükmü kıyamete kadar geçerlidir. Peygamberimiz bütün peygamberleri tasdik etmiştir. Bugün bir Musevi'den ve Hristiyan'dan daha çok bir Müslüman, Hz. Musa'yı ve Hz. İsa'yı kabul ve tasdik eder.

Musevi, Hristiyan, Budist olanlar Hakk yakınlığı bulabiliyorlar mı Hayır! O zaman bunlar geçerli değildir.

Geçmiş kavimler maddi varlıklara tanrılık vermiş, taş, toprağa, yıldızlara, güneşe tapmışlardır. Bu sebeple bu kavimlerde zuhur eden peygamberler onları bunlardan men etmeye çalışmıştır. Hz. Muhammed'in miraç yapması ise artık Allah'ın dünya ile, dünyevî düşünceler ile tahdit edilemeyeceğini işaret etmektedir.

Din, Hz. Muhammed ile ayrı bir vecheye bürün-

müş, başka bir mecraya girmiştir. Peygamberimiz ilâhî âlemîn, Allah âleminin temelini anlatmıştır. Peygamberimize gelinceye kadar irsal olunan peygamberler, Allah'a imana davet etmiştir, Hz. Muhammed ile birlikte yedi semavat, miraç, Âlem-i Âmâ gibi dinin kühünü oluşturan hususiyetler açılmıştır. Bütün peygamberdeki tertibin özeti ve neticesi Hatemen Nebiyyin olan Hz. Muhammed'de zuhur etmiştir.

Bütün peygamberlerdeki hususiyetleri ihtiva eden Sevgili Efendimiz bu kadar ileri hususiyetleri açmış ancak Allah'ın âlemleri ve hususiyetlerinin sonsuz olduğunu ve asla tahdit edilemeyeceğini de işaret etmiştir.

Hz. Muhammed ile peygamberliğin hatmi yapılmış böylece dünyanın kuruluşu, yaratılış, varlık âlemi vs. gibi bütün konuların hepsinin ifadesi Hz. Muhammed ile mâ-nâsını bulmuştur.

Âdem'in yaratılmasındaki murat Deryayı Nuru Muhammed'dir. Âdem, Deryayı Nuru Muhammed'den hâsıl olmuştur. Deryayı Nuru Muhammed Allah'ın arzularının tecellisinin zuhur bulduğu deryadır.

Allah'ımız bütün âlemleri "**Muhammed**" (s.a.v) için yaratmıştır. Demek ki o'na iltica edilir ve rahmet niyaz edilirse selamet bulunur. Hz.Muhammed ismine muhabbet kişiyi en güzel hâle getirir.

HÂTM-İ DİN

Allah'ın âlemlerde yarattığı en yüksek varlık insandır. Bu kadar yüksek bir mazhariyet ile yaratılmış olan bir varlığın Allah'ın dunundaki sıfat varlıklara ilâhlık vermesi çok acıdır.

Peygamberimiz ile insan varlığının mazhariyeti çok yükseklere taşınmıştır. Peygamberimiz miraç yapmakla her insan için bu makamlara ulaşmalarının önünü açmış, insan varlığının Allah'a ne kadar yakınlık bulabileceğini göstermiştir.

Miraç aynı zamanda; "**Allah'a hesap verilecek ve Hüve'ye döndürüleceksiniz**" ilâhî tatbikatının gerçekleştiğini işaret etmektedir. Bütün bunlar Allah'ın kendisinden kendisine tatbik olmaktadır. Hz. Muhammed'in Allah'ın isteği dışında bir isteği olmaz. O yüzden Peygamberimiz için; "**Sanki sen istediğin gibi yaratıldın**" buyrulmuştur. Bu, Allah'ın arzuyu ilâhîsini gösteren bir durumdur.

Miraçta insan kendisindeki bütün sevgileri Allah sevgisinde cem eder. Miraçta o aşkla tanışan insan için velâdet hususiyeti ayan olmuş demektir.

Mürşid insanı bu noktaya getiren isimdir. "**Cennet annelerin ayakları altındadır**" sözünde annesinin ayakları altında yetişen ve fitrat ile dünyaya gelen çocuğun, annesinin yetiştirmesi ile iman kazanması ve cennete bu iman ile dâhil olması da işaret edilmektedir.

Mürşid noktasına bağlanan ise Allah'ın lütfu ile cennetlere lâîk bir mazhariyet kazanabilir.

Sevgili Efendimizin isrinden yürüyen velâyet gönülleri de Rabbimizin lütfu ve Peygamberimizin makamına istinaden miraç devletine mazhar kılınmışlardır.

Peki, insanın terakkisi nereye kadardır?

İnsan, Allah'ın katına yükselerek Allah'ı rü'yet edebilir. Takdir Allah'a aittir. Peki, herkes miraç yapabilir mi? Eğer o kimsede Allah'ın arzusu varsa elbette olur.

Peygamberimiz miraç yapmış ancak Âlem-i Âmâ'yı açmamıştır. İçinde bulunduğumuz feza âlemi gibi yedi tane sema yaratmış Rabbimiz. Bütün bunların üstünde ilâhî âlemden bahsediyoruz. İnsanlar daha bir yıldızdan bir yıldıza mesafe ölçüsü olan milyonlarca ışık yılını idrakten acizken, daha kendi yaşadıkları boyutu idrak edememişken, yedi boyutun üzerindeki sonsuzluğu nasıl idrak edecektir?

O zaman insan maneviyatta doğru yürümeye bakmalıdır. O zaman Rabbimiz; "**Ey kulum! Eğer sen Beni tam tanıdıysan, o zaman Ben de seni Âlem-i Âmâ'da yarattığım varlıkların içine dâhil ederim**" lütfunu yapar. Bu hususiyeti şimdiden idrak etmek de mümkün değildir.

HÂTM-İ DİN

Dinin bu hususiyetlerini konuşmak yerine ayağını şöyle yıkadın elbiseni şöyle giydin gibi şekil ve yaşamla ilgili konuşmalar insanları hakikatten uzaklaştırmaktadır. Dinin asliyeti Hakk'ın zâtını zikretmektir. Allah'ı kendisinde bulan selâmettedir.

PEYGAMBERİMİZ ÇOK İLERİ BİR ALLAH ANLAYIŞ VE İDRAK NOKTASINI GETİRMIŞTİR

Tîn sûresi 95/4. âyetinde;

"Biz insanı en güzel programda (ahsen-i takvim) yarattık." buyrulmaktadır.

Allah'ımız dünyaya Sevgili Efendimizi göndermiştir. Hz. Muhammed, Hüve'nin zâtî görünmesidir. O halde onun zuhur ettiği yerin de çok muhkem olması lazımdır. Onun için Rabbimiz Hüve'nin görüldüğü gönül noktası için dünyayı muhkem kılmıştır.

Rabbimiz dünyaya bir hususiyet lütfetmiştir. Çünkü Allah'ımız dünyadaki insanlara kendisine ulaşabilecek bir imkân vermiştir. Hüve'yi açmakla insanı zâtına en yakın varlık olarak kabul buyurmuştur.

Hadis-i şerifte **"Rahman, Âdem'i kendi sureti üzere yarattı"** buyrulmuştur. Allah'ımız kendisinde olan hasletleri insana lütfetmiştir. Allah'ın insanı kendi sureti üzerine yaratmasını bu şekilde anlamak doğru olsa gere-

kir. Yoksa bunu şekil ve madde olarak düşünmemek icap eder.

Bu dünyadaki insan varlığının başka seyyarelerde yaşamak için yaratılmaması sadece dünya yaşamına uygun yaratılmasında da namütenahi hikmetler vardır. Rab-bimiz dünya insanların diğer varlıklarla karışmasını istememektedir. Zaten her varlık bir hususiyet taşır. Her varlığın fizik kuralı değişiktir.

Bir insan Hz. Muhammed'in yolundan tam bir teslimiyet ve tam bir idrak ile yürürse en makbul varlık olur. Bu vasfa kavuşmuş insana Allah'ımızın nasıl bir ikram yapacağını ise ancak kendisi bilir.

Nitekim Secde sûresi 12/37. âyetinde;

"Artık amel etmiş olduklarından dolayı karşılık olarak kendileri için nice göz aydınlıkları saklandığını hiçbir nefis bilmez" buyrulmaktadır.

Hz. Âdem'in yeryüzüne inmesinden sonra zuhur eden neslin devamındaki idrak, Hz. Muhammed'in âlemler üzerine irsal olunmasıyla daha değişik bir anlayışa bürünmüştür. Bu zamanda açılan **HÜVE** idrak ve anlayışı ise, Rabbimizin programında büyük bir inkılâbdır.

HÂTM-İ DİN

Hüve yaratılmış olan her varlıktan münezzehtir. Yaratılmış olan varlıkların ilmi ve idraki Hüve söz konusu olduğunda kâfi gelmiyor. O'na nasıl hitap edileceği de tam olarak bilinmemektedir. HÜVE gaybiyeti işaret etmektedir. Hüve bu âlemler için arzu buyrulan nihaî noktadır. Bundan sonrası için, yani ilâhî âlemde Allah'ın namütenahi arzularından hangileri tatbikata girecektir? Ancak kendisi bilir.

HÜVE'nin görüldüğü gönül noktası olarak Hz. Muhammed'i düşündüğümüz zaman, Hz. Muhammed HÜVE'nin bu âlemler için arzu buyurduğu nübüvvet arzusunun en kemâl noktasıdır. Bu kemâlât noktası "**hatem**" olarak tarif edilmektedir.

Bu zamana kadar Allah isminin tecellisini yaşadık. Hüve'nin açılması ilâhî âleme geçişin hazırlığıdır. Bu âlemde Hüve'nin hiçbir şey ile kabil-i kıyas edilemez bir hususiyet taşıdığı ifade edildi. Ancak ilâhî âlemde bütün âlemleri kapsayan hususiyet zikredilecektir. Hüve bu âlemde sonsuzluğu, bilinmezliği, gaybiyeti işaret ediyor. Ancak ilâhî âleme geçildiğinde "**gayb**" kalkıyor.

Geçmiş peygamber devirlerinde insanlar pek çok şeye tapmışlardır. Sevgili Efendimizin zuhuru ve Hüve hususiyetinin açılmasıyla birlikte bu tapmaların Hüve'nin dununda olamayacağı hakikati ortaya çıkmıştır.

Bu âlemler için gönderilen hatem noktasının Hz. Muhammed ile belli olduğu düşünülürken o noktadan sonra bir peygamber beklemek doğru değildir. Çünkü O'nun üzerinde bir makam olması mümkün değildir.

Hz. Âdem'den son Peygamber Hz. Muhammed'e kadar bütün peygamberler **HÜVE'den** görünmüştür, ancak Hz. Muhammed Hüve'nin görüldüğü gönül noktası olarak Rabbimizin âlemler için arzu buyurduğu idrak noktasının kemâl mertebesidir.

Bütün tatbikatlar Allah'ın isimleri ile geçerli olduğu için ism-i câmi olan "**ALLAH**" ismine bağlıdır. Ancak **HÜVE** noktasında zâtiyyet arzusu ve tatbikatı söz konusu olduğu için Hüve'yi isimler ile tahdit etmek mümkün değildir. Bu âlemde son söz HÜVE'dir. İlâhî âleme intikalde hangi ifade kullanılacaktır? O da Hüve'nin takdirindedir; maneviyat sonsuzdur.

Hüve'nin görüldüğü gönül noktası olan **Hz. Muhammed**'den sonra tekrar **Hz. İsa**'nın yeryüzüne geleceğini iddia etmek dini anlamaktan uzaklaşıldığını göstermektedir. Artık bundan sonra Hüve'nin sonsuzluğu ve **Âlem-i Âmâ** tatbikatının hususiyetleri va'z olunacaktır.

Bütün varlıkların menşei Hüve'dir. Artık Hüve noktasını idrak ettikten sonra herhangi bir "**şey**"e kutsallık da yüklense o idrak ve makamda olan için, yani her varlığın

HÂTM-İ DİN

asliyyetini bilen için hata olmaz. O'ndan başka bir şey var mı ki başkasına tapılsın?

Sevgili Efendimiz hadis-işeriflerinde: "**Ey Allah'ım! Bize hakkı hakk olarak göster, ona uymayı nasib et. Bâtılı bătıl göster, ondan uzaklaşmaya muvaffak kıl.**" "**Ey Allahım bize eşyanın hakikatini göster**" ilticasında bulunmuşlardır.

Her şey zâtîyet-i ilâhîye'dir. Sevgili Efendimizin bu ilticası kendi zâtı için değil ashabı için yaptığı bir duadır ki, "**şey**" olarak değerlendirilen her şeyin Allah'ın bir görünme tecellisi olduğunu idrak etmek olsa gerekir.

Hz. Muhammed zâtîyettir. Sıfat olan eşyanın asliyyetinin zâtîyet- i ilâhîye olduğunu hakkıyla bilmektedir. Eşyada da bilfiil Hakkın görüldüğünü fiiliyatla bilmektedir. Eşya sıfattır, ancak "**ruh**" zâtıdır.

Zâtîyeti kimse kendi vücudunda göremez, ancak Hüve o vücutta gösterir. Yani kişiye asliyyet olduğunu ancak Hüve arzu buyurduğu zaman gösterir.

Sevgili Efendimizden evvelki din anlayışı "**madde**" üzerinde açılıp anlatılmış ve insanların belirli bir idrak ve anlayışa gelmeleri amaçlanmıştır.

Sevgili Efendimiz, madde olarak kutsallık atfedilen

varlıkların yapıtaşının insandaki yapıtaşından farklı olmadığını ifade etmiştir. Neticede hepsi maddedir. Ancak bütün bunların üzerinde, maddeyi meydana getiren kudretin, yani maddeyi madde haline getiren kudrete tapılması gerektiğini ortaya konmuştur.

Hz. Muhammed ile maddeden münezze bir Allah anlayışı ve idraki söz konusudur. Bütün tatbikata ruh hakimdir. Ruh maddeye can veriyor; ruh olmasa madde olmaz.

Allah'ımız bir varlığı yaratmayı arzu buyurduğunda bir isim arzu ediyor ve o isme "**Kün/Ol**" buyuruyor ve oluyor. Yani Allah kendi kudret-i ilâhîyesini istediği hale ve şekle tahvil ediyor. Onun dışında hiçbir varlıkta böyle bir kudret yoktur. Çünkü başka varlık yoktur. Olsa idi nizam şaşardı. O kendisini istediği şekilde değerlendirip yaratıyor. Bugün insanların "*Bulduk, yarattık, yaptık*" kabilinden sözleri mevcut madde üzerinde olan tasarruflardır ki, onlar da Allah'ın dilemesiyledir.

Sevgili Efendimiz ile Hz. Musa zamanında olduğu gibi Allah'ı görmek gibi sıfatı çağrıştıran anlayış yerini zâti anlayışa bırakmıştır. İnsanlardaki Allah idrak ve anlayışı değişmiştir.

Hz. İsa ile ruhun asliyyetinin Allah'a ait olduğu ayan olmuştur. Hz. Muhammed zamanında ise ruh ve maddenin, yaratılmış her şeyin Allah'ın zâtından meydana

HÂTM-İ DİN

na geldiği bildirilip anlatılmış, insanların hakikati bilip terakki etmesi ancak bu idrake gelinmesi ile olacağı bildirilmiştir.

Sevgili Peygamberimiz kıyamete kadar geçerli olacak son hükmü, şariat-ı Muhammediye'yi açıklamıştır. O'na tâbi olarak yürümek icap eder.

Hz. Muhammed'in şariatında yürüyen ve "**muhaddesun**" olan yani Allah'tan ilham ve beyan alan gönüllere bağlı olanlar daha önceki şartlara göre değil, Allah'ın o zamandaki arzusuna göre muhakeme edileceklerdir. Geçmiş zamanın şartlarını bu zamana taşımak doğru değildir.

Her Zamanın İnsanı nübüvvetten hissementtir. Çünkü artık başka bir peygamber gelmeyecektir. Peygamberlerin hakiki varisleri olan o gönülleri kabul edenler Allah'ın bütün peygamberlerini, manevi yoldaki bütün tatbikatını kabul etmiş olurlar.

İsrâ sûresi 71. âyetinde;

"Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün" buyrulmaktadır.

Dünyada bu iman ve idrakte olanları ortadan kaldırmaya çalışmak nasıl bir netice verecektir? Bütün bu

tertibi silip kendi başına kalmayı istemek, Allah'ın şeriatına aykırıdır. Zaten bunu yerine getirmek de mümkün değildir.

Hz. Peygamber'den sonra İmam-ı Ali soyundan Zamanın İnsanı olarak on iki İmam zuhur etmiştir. Onları inkâr edenler de geçmişte peygamberleri yalanlayanların mesabesine düşmüş oldular.

Sevgili Efendimizden sonra zuhur eden Allah'ın vazifeli kıldığı gönülleri kabul ve tasdik etmeyenler; **"Ve kim din olarak İslâm'ın gayrini gaye edinirse artık ondan asla kabul edilmez ve o ahirette hüsrana uğrayanlardandır"**(Âl-i İmrân 3/85) hükmüne muhatap olur.

HZ. MUHAMMED "MUHAMMED" İSMİNİ ZİKREDER

Sevgili Efendimiz Allah'ın kendisindeki tecellisine göre **"Muhammed"** ismini zikrediyor. Kelime-i şahadet Peygamberimizin kendi ismini zikir değil mi?

Her Zamanın Sahibi'nin İsm-i Azam hususiyeti taşıyan ismi zikretmesi Allah'ın tecelliyatının olduğu makamın zikredilmesidir. Geçerli olan zikir budur.

Zamanın İnsanı'nı imamet noktası olarak kabul etmeyen kimse geçmişe ait bir zikri yapıyor olsa da, geçer-

HÂTM-İ DİN

lilik ancak bu Zamanın Sahibi'ni tasdik etmektedir. "**Muhammed**" isminin zikrini yapan o zamanki Muhammed'i mi bu zamanki Muhammed'i mi zikrediyor? Çünkü o zamanki Muhammed bugün de fiili icradadır.

"**Muhammed**" zikrini yapanlar Deryayı Nuru Muhammed'i düşünerek mi zikrediyor? Bu zamanda da zikir Muhammed'dir, çünkü kıyamete kadar O'nun yolundan yürünecektir; ilâhi imam O'dur.

Sevgili Efendimiz; "**Ben Mekke'de öyle taşlar bilirim ki, peygamber olarak gönderilmezden önce beni selâmlarlardı.**" (*İmam Suyuti, Camiu's-Sağir*) buyurmuşlardır. Taş, Hz. Peygamberi zikretmekle esasta kendi yaratılışını zikretmiş olmaktadır.

Sevgili Efendimiz Peygamberlik mazhariyeti ile yaratıldığı halde 40 sene yetiştii. Nice tecelliler, tatbikatlar yaşadı. Çöllerde uzlette nice seneler geçti. Nihayet ilk vahiy geldikten sonra 3 sene boyunca da bütün âlemlere hitap edecek bir mazhariyet için nice tecelliler, tatbikatlar yaşadı. Ve nihayet, "**Ey Örtüsüne bürünen kalk da inzar et (uyar)**" (*Müddessir 74/1-2*) emriyle âlemlere nübüvvet etmeye başladı. Hz. Muhammed'i sadece Nebi zannedenler Hz. Muhammed'deki velâyeti görmemekte-dirler.

Hz. Muhammed '**Hatemen Nebiyyin'** olarak

nübüvvetin hatmini yapmıştır. Ondandır sonra zuhur eden hiçbir veli "*Ben peygamberim*" dememiştir. Çünkü Hz. Muhammed'den sonra zuhur eden Velâyet Peygamberimizin yolundan zuhur eder.

Hz. Mevlâna bu sırra işaretlen; "**Mustafa geldi yine cümleiniz iman ediniz**" buyurmuşlardır. Yani Hz. Muhammed'in bir görünmesi olduğunu ifade ediyor. Velâyet, Deryayı Nuru Muhammed'den görünmüştür.

Hz. Muhammed'den sonra zuhur eden zamanın sahiplerine makamına göre bizzat Hz. Muhammed hil'at giydirir. Alınan ilhamlarda, "**Ene Muhammed**" hitab-ı ilâhîsi vardır. Çünkü O'nunla yürünmektedir. **Hüve**, "**Muhammed**" ismi ile lütfediyor. Bu yolda zuhur eden bütün isimler Hüve'ye aittir. Bu yolda tasdik olmadan yürümek mümkün değildir.

Peygamber bu idrakle kabul edilmekte midir? Yoksa Allah var, bir de ondan ayrı bir peygamber var olarak mı düşünülüyor. Allah'ın peygamberi mi? Yoksa Allah peygamber olarak göründü mü daha doğru bir idrak noktasıdır?

Ulemanın peygamberlik algısı şudur: Allah var Muhammed var bir de Cebrail var: Cebrail Allah'tan mesaj alıyor, Peygambere getiriyor.

İnsan, Allah'ın ayniyet-i ilâhîyesidir. Cebrail,

HÂTM-İ DİN

Allah'ın meleğidir. "**KUL**" Allah'ın görüldüğü noktadır. Her varlık asliyeti itibarı ile Allah tarafından yaratılmış olduğu için elbette ki kuldur, ancak her varlık makamına göre kuldur. Bütün canlılar insana tâbidir. Allah, bütün varlıkları insanın emrine vermiştir.

**“HZ. MUHAMMED’DEN SONRA HERŞEY BEŞERİDİR”
DEMEK HÂŞÂ “ALLAH YOK” DEMEK GİBİDİR**

İslâm dininin hususiyeti Hakk’a yakınlık bulmaktır. Rabbimiz Peygamberimize kadar pek çok peygamberler göndermiştir. *“Peygamberden sonra hiç kimse ilâhî bir yetki ile vazifelendirilmemiştir”* demek dini anlamamak demektir. Elbette ki, Peygamberimizden sonra ilâhî bir şariat getirecek peygamber gelmez ama Allah'ımız dünyanın her halini görüp gözeten bir gönlü kıyamete kadar gönderecektir ki, bu husus Kur'an'da; **“Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün”** (İsrâ 17/71) âyeti ile işaret edilmiştir. Her zamanın imamı olmazsa her zamanda yaşayan insanlar hangi imam ile ilâhi huzura davet edileceklerdir? Buradaki imam hususiyeti her zamanda Allah tarafından vazifelendirilmiş olan İlâhi İmamlardır. Keza Cenâb-ı Muhammed; **“Zamanın imama beyat etmeyen cahiliye üzerine vefat eder”** buyurarak bu ilâhi tatbikata önemle işaret buyurmuşlardır. Bu hadis-i şerif de en muteber hadis kitaplarından olan *Sahih-i Müslim*'den rivayet edilmiştir. Muhakkaktır ki her varlık Allah'ın programı dâhilinde hareket etmektedir. Ancak insanlar o programın kendilerine ait olduğunu düşünürler.

HZ. İMAM-I ALİ VE “ŞAH-I VELÂYET” HUSUSİYETİ

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Hz. Mevlâna bir varidatlarında; "**O, (İmam-ı Ali) bütün peygamberlerin sırrında idi. Cenâb-ı Mustafa: Benimle açıkça beraber bulundu dedi**" (Na'at-ı Ali, Hz. Mevlâna Celâleddin-i Rûmî) buyurmaktadır. Bundan da anlaşıldığı üzere, Hüve'nin velâyet arzusunun, velâyet olarak zuhur edeceği ve tatbikata gireceği aşikâr olmakla beraber, velâyet arzusunun bir isim olarak görünmesi İmam-ı Ali isminde zuhur bulmuştur. Onun için bu makam "**Şah-ı Velâyet**"tir. Böylelikle Peygamberimizden sonra din ve manevîyat anlayışının Efendimizin sünneti üzerine nasıl yürüneceğinin tatbikat ve örnekleri insanlara bu noktadan tebşir edilmiştir.

Sevgili Efendimiz'e gelinceye kadar velâyet gizli; nübüvvet aşikâr idi; Sevgili Efendimizin nübüvvetinden sonra velâyet aşikâr nübüvvet gizli olmuştur. Velâyetin aşikâr olarak görünmesi de Şah-ı Velâyet İmam-ı Ali ve Ehl-i Beyt yolundan devam etmiştir.

**KİŞİ İLE KÂİM BİR VELÂYET ANLAYIŞI YERİNE ALLAH
İLE KÂİM BİR VELÂYET ANLAYIŞI ESASTIR.**

Velâyete iman ettiklerini ifade eden bazı mezhep

HÂTM-İ DİN

ve yorum sahipleri vardır. Ancak onlar kişileri esas alıyolarlar; Allah'ı esas almak icap eder.

"Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah"ı zikretmeden İslâm dairesi içerisinde olunamaz. Peygamberin peygamberliğini tasdik etmeden, **"Lâ ilahe illallah Ali veliyullah"** denilmesinin mânâsı yoktur. Hz. İmam-ı Ali'nin velâyeti Deryayı Nuru Muhammed'in içindedir.

"Allah Ali" ile **"Ali Allah"** aynı mânâ değildir.

Hz. İmam-ı Ali'ye uluhiyet atfeden ve O'nu Allah olarak vasıflandıranlar gerçek bir ilim ve irfan noktasında olsalardı bunu söylemezlerdi.

Hz. İmam-ı Ali insanların anlattığı gibi değil Allah'ın anlattığı gibi idrak edilirse o zaman hem Hz. İmam-ı Ali anlaşılmuş olur hem de velâyet anlaşıl-mış olur. Çünkü İmam-ı Ali, Hz. Muhammed'in hatme erdirdiği Allah dinindeki velâyeti izah etmiş ve anlatmıştır.

Hz. İmam-ı Ali'nin verdiği mesaj, İslâm dinindeki velâyettir. Hz. İmam-ı Ali'nin velâyet yolunda olan gönüllere Zülfikâr'ı kuşatması, **"ilim sizin yolunuzdan devam ediyor"** mânâsındadır. Zülfikâr, aynı zamanda ilm-i ilâhîyi işaret eder.

Velâyetin yani dinin bu hususiyeti Hz. İmam-ı Ali den devam etmiştir. Peygamberimize gelinceye kadar ki bütün peygamberlerin anlatmış olduğu husus peygamberimizde hatmoldu. Peygamberimizle velâyet hususiyeti tamamen değişti. Peygamberimize gelinceye kadar dünya semasının üstüne hiçbir peygamber çıkmamıştır. Ama peygamberimiz dünya semasının üzerine çıktı, tüm âlemleri geçti, Allah'a kalboldu. Bu hususu kim izah edecek? Bu yoldan hissement olan, bu yolda vazifeli olan öğretecek. Onun için velâyet, “**Hz. İmam-ı Ali yolundan geliyoruz**” diyerek bunu ifade etmeye çalışır.

H.z.İmam-ı Ali, Sevgili Efendimizden sonra velâyeti ifade buyuruyor, hilafeti söylemiyor. Hz. Muhammed, Hz. İmam-ı Ali için **Gadir Hûm**'da “*Ben kimin halifesiysem...*” değil “**Ben kimin velisiysem Ali de onun velisidir**” buyuruyor. Çünkü halifelik toplumda ağırlıklı olarak dini tatbikatın hususiyeti ile ilgilidir. Yani dünya ile ilgilidir. İmam-ı Ali veliyullahtır. Halifeyi Resulullah'tır. Allah'ın velisi, Hz.Muhammed'in halifesidir. Halifelik Hz. Muhammed'den sonra gelen *Hulefâ-i Raşîdîn* gönüllerinden devam ediyor. Hz. İmam-ı Ali bu sırdan da hissementtir.

Sevgili Efendimizden sonra “**manevî yol**” (tarikât) İmam-ı Ali'den yürümüştür.

Şah-ı Velâyet olan İmam-ı Ali'nin velâyet yolun-

HÂTM-İ DİN

dan yürüyenler selâmet bulmuşlardır. İnsanlar bir noktaya kendilerini iltizam ettiklerinde o noktada sadece kendilerini görmeleri ve başkalarını kabul etmemeleri doğru olmasa gerektir. Kendilerini Hz. İmam-ı Ali'nin takipçisi olarak gören bazı kimseler başkalarının Hz. İmam-ı Ali'ye duyduğu sevgi ve muhabbet karşısında haris duygulara kapılmakta ve sanki başkalarının Hz. İmam-ı Ali'yi sevmesi söz konusu olamaz gibi bir ihtiras içerisine girmektedirler.

Hz. İmam-ı Ali, Şah-ı Velâyet olması ve velâyet yolunun kendisinden yürümesi hasebiyle bu yola muhabbeti olan herkesin kendisine örnek alması gereken hususi bir gönül noktasıdır. Onu sahiplenmek ve ona tâbi olmak, onu başkalarına yasaklamakla olmaz.

HZ. ABDÜLKADİR-İ GEYLÂNÎ İLE AYAN OLAN “GAVSİYYET”

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Bir Mürşid'den çıkan enerji Allah'ın nasip etmiş olduğu gönüllere tesir eder. Bu ilâhî enerji Mürşid'in nazarı, himmeti, feyzi denilerek tarif ediliyor. Gavsıyyet enerjisi olarak da tarif edilebilecek olan bu enerjinin içinde dünyada bulunan enerjilerin hepsi vardır.

Gavsü'l Azam olan Hz. Pirimiz Abdülkadir Geylânî zamanı ileri almış geri almış ve tasarrufta bulunmuştur. Hz.Pirimiz hakkında “**Keramet gösterdi**” deniyor ancak bu kerametlerin hususiyetleri üzerinde durulmuyor.

Bizler Allah'ımızın irsal eylemiş olduğu bütün peygamberlerin getirmiş olduğu şeriatları kabul ve tasdik ediyoruz. Biz aynı zamanda Allah'ımızın her zaman için göndermiş olduğu "**GAVS**" sırrından hissemend olan velileri de nübüvvet sırrından zuhur etmeleri hasebiyle kabul ediyoruz.

GAVSİYYET

Hz. Pirimizin açmış olduğu “**Gavsıyyet**” hususiyeti, Allah'ımıza ait bir isim olmakla, her zamanda tatbikat yapan bir isimdir. Gavsıyyet, Allah'ımızın insan düşünce-

HÂTM-İ DİN

sinin ve idrakinin o zamandaki tecellisi nasıl olmalıdır konusu ile ilgilidir.

Başlangıçtan beri var olan **Gavs** ismi her peygamberde zuhur etmiş ve manevî yolda olan kimseler için Allah'ımızın bir lütfu olarak tatbikat bulmuştur. "**Gavs**" ismi her zaman için zuhurda olan bir isimdir ancak bu ismin duyulması ve kemâl bulması Hz. Abdülkâdir Geylânî ile tatbikat bulmuştur. Gavs ismi, Allah'a ait bir isimdir; dünyada ve bütün âlemlerde fiili icra gören bir isimdir.

Zâtîyet birdir. Zât makamından vazifeli kılınmış olan insandan bütün insanlara feyz yayılır, o feyz insanları yetiştirir.

Şura suresi 28. âyetinde;

"HÜVE'dir ki, onlar umutlarını kestikten sonra (ilâhî feyzini-Gavsîyyeti) indirir ve rahmetini neşreder. HÜVE'dir, el-Veli, el-Hamid." buyrulmaktadır.

Gavsîyyet, sadece dünyaya değil âlemlere rahmet edendir. Gavsîyyet sırrı Hüve'ye aittir. Allah'ımız bütün âlemlerde zamanın terakkisini Gavsîyyet ismi ile yapmaktadır. Hüve el-Velidir, yani işaret edilen hususi görünme noktasıdır.

Hz. Abdülkadir Geylânî Sultanımız bir varidatlarında şöyle buyurmaktadır:

**"Zir-i destimde benim mürgü kebûter gibidir
Kümbedi çarkı felek arz-u sema-u ahkaf"**

Yani; **"Elimin altında seyrî devranisini yapmakta devamda olan felek kubbesi, yer ve sema ve kum tepeleri bir güvercin kuşu gibi titrer."**

BAZÜ'L EŞHEB

Hz. Abdülkadir Geylanî, **"Evliyanın varabildiği son noktaya vardım. Sonra Rabb'im bana bir pencere açtı. Gizliden gizli ne var, sonsuzdan sonsuz ne var, bu sonsuz fezada sonsuz sevinç çılgınlıkları atarak uçan bir ba'zü'l eşheb'im,"** buyurur.

"Gavsü'l Azam" esfele safilinde tüm âlemlerdeki gönüllerde ve varlıklarda Hüve'nin arzusunu tatbik eden bir isimdir. **"Bâzü'l Eşheb"** ismi ise ilâhî âleme dönük olduğundan dolayı namütenahidir.

"KAHİRİYET" ve "KADİRİYET"

Hz. Abdülkadir Geylânî Pirimiz, **"Kahiriyet"** ve **"Kadiriyet"** sırlarının tecelli ettiği gönül noktasıdır.

HÂTM-İ DİN

Velâyette '**Kahiriyet**,' düşünce, bir şeyi planlama, programlama, idrak etme, '**Kadiriyet**,' muktedir olma, düşündüğünü ifa etme, fiiliyata koyma, anlamlarına gelir. Bu hususiyetler Allah'a aittir. Allah'ımız arzu buyurduğu gönüllerde bu hususiyetlerini tecelli ettirir ve asliyyet kendisidir. Kahiriyetin kadiriyet olarak hüküm giymesi ve sıfatî âlemde zuhuru, ancak ve ancak Mürşid ismindeki hususiyeti iltizam eden ve Sahib-i Zaman Reis'ül Mürşidîn olan gönüldeki neşenin tasarruf-u kudret yetkisiyle olabilecek bir iştir. Mürşid ismi de Allah'ın öğretici ismidir. Bu ismin asârı bütün peygamberan ve evliyada zuhurdadır.

ÂLEMLERİN KURULUŞUNDAN KIYAMETE KADAR GEÇEN ZAMAN İÇİNDE ZAMANIN İNSANI'NA UYMAK, İNSANI KAT'I BİR İMAN SAHİBİ YAPAR.

Pirimiz Hz. Abdülkadir-i Geylânî'nin yanına zayıf ve çelimsiz bir kişi gelir. Hz. Pirimiz ona ismini sorar, o kimse cevap verir: "**İslâm**" Bunun üzerine Hz. Pirimiz elleri ile bu kişiyi sıvazlar. Zayıf ve çelimsiz olan bu kişi bir anda kuvvetli ve güzel bir hâl alır.

Bu tatbikatta elbette nice hikmetler vardır.

Hz. Pirimizin bu tatbikatında Zamanın İnsanı'na uymanın hususiyeti de işaret edilmektedir. O zamanın İnsanı'na uyan İslâm'ı doğru anlar. Zamanın İnsanı'nın İn-

san'ı sıvazlayarak ona "**el vermesi**" o insanı eski halinden kurtulmasına ve güzellik kazanmasına vesiledir.

Hakk yakınlığı bulmuş olan bir velinin elini tutan işte bu menkıbedeki genç gibi dirilir ve fevkalade bir noktaya gelir.

Hz. Abdülkadir Geylânî Hazretlerine sordular "**Şeriat nedir?**" Sultanımız; "**Bana uymaktır**" buyurdular. Zamanın İnsanı'na uymak şeriattır. Sevgili Peygamberimizin; "**Benden sonra muhaddesun sınıfından olan insanlarla ünsiyet ediniz**" nebevi sözü de bu noktayı işaret etmektedir. Allah'ımızın vazifeli kılmış olduğu noktaya uyan insanın imanı doğru olur. Onun sözü Allah'a râcidir.

Hz.Pirimiz; "**Ben sizlere gönderilmiş ilâhi bir terbiyeciyim, ilahi öğretmenim. İlâhi terbiye ve ahlâkı öğretmek için geldim,**" buyurmaktadır.

Hz. Abdülkadir Geylânî "**Kademim cümle evliyanın boynu üzerinedir**" buyurdu. Bu beyan yapılmayıp, o makamı idrak etmek mümkün olmazdı. Allah'ımız bu sözü "**Abdülkadir**" ismi ile söyledi ve sırrını tasdik etti, vücud buldu. Bu bilinmeklik Allahın arzusudur ve Allah arzusuna uymak kulluk ikrarıdır.

Hz.Pirimiz hakkında Sevgili Peygamberimizden

HÂTM-İ DİN

nakledilen bir hadiste: "Cuma Suresi nazil olduğu zaman Resûlullah'ın yanında idik. Resûlullah bu sureyi okudu ve **"Bu Peygamber, henüz kendilerine katılmamış bulunan diğer insanlara da gönderilmiştir. O gerçekten Azîzdir, Hakîmdir"** (Cuma, 62/3) âyetine varınca Ashaptan **"Ya Resulallah! Bize ulaşmamış olan bu kişiler kimlerdir?"** diye sordular. Selman-ı Fârisi de aramızda idi. Resulullah, elini Selman'ın sırtına koydu ve şöyle buyurdu: **"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, iman Süreyya yıldızında bile olsaydı bunlardan (Selman'ın kavminden) birtakım kişiler onu mutlaka elde ederlerdi."** (Tirmizi, Menakıb)

Hz.Abdülkadir Geylani zamanına gelindiğinde sınırları genişleyen İslâm âleminde mezhep çekişmeleri, eski Yunan ve Hint felsefesi ile İslâm'ın yozlaştırılmak istenmesi gibi birçok menfi hareketler vardı.

Hz.Pirimiz bu fikirlerin hepsinin üzerinde Sevgili Peygamberimizin nizamını ortaya koymuştur. Bu bakımdan kendisine **'Muhyiddin'** yani dini ihya eden ismi verilmiştir. Pirimiz bu tatbikatı yaparken Allah'ın şeriatından asla taviz vermemiştir. Onun için velâyete şüphe ile bakanlar bile Hz.Pirimize itiraz edememişlerdir.

İslâm Allah dinidir. Allah'ımızın; **"Muhakkak ki 'Zikri' inzal eden biziz ve muhakkak ki 'Hu'yu elbette muhafaza ederiz"** (Hicr 15/9) ilâhî beyanı İslâm'ın Allah'ın muhafazası altında olduğunu gösterir.

Rabbimizin Hz. Abdülkadir-i Geylani ismi ile açmış olduğu yol kıyamete kadar geçerlidir. Nitekim Hz. Piri-miz; "**Benim horozlarım kıyamete kadar ötecektir,**" buyurmuşlardır. Yani Hz. Abdülkadir Geylânî sırrından sohbeti Hakk'a mazhar vasıl-ı Hakk veliler kıyamete kadar yer yüzünde görünecek ve Allah dininin o zaman için nasıl anlaşılması gerektiğini anlatacaklardır.

İlâhî tarikatlar içerisinde her zaman için Kadiri yolundan bir velî kıyamete kadar yeryüzünde vazife yapar. Böyle bir zât yeryüzündeki bütün varlıklar için feyzdir, çünkü teslik hakkı (talipleri Hakk'a ulaştırmak hakkı) hâl-i hayatta olan (göçmemiş olan) velînindir.

HZ. AHMED SÜREYYA EMİN VE “HÂTEM-Ü’L PİR” HUSUSİYETİ

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Piriyet olarak pek çok zât görünmüştür. Ancak Hz. Süreyya "**Hatem-ü'l Pir**" olarak bu ismin hususiyetinin kemâl mertebesinden idrak edilmesini ifade etse gerekir.

Buradaki piriyet sadece Kadiri tarikatı ile sınırlı değildir, Hz.Süreyya bütün tarikler adına piriyet makamının hatmidir.

Hz. Süreyya ile artık tarikat yürüyüşünde yeni bir yol açılmıştır. Hz. Süreyya tarikat müessesesinde yeni bir merhaledir. Filhakika Hz. Süreyya'ya "*riyazat yapalım mı*" diye sorduklarında, "**Hayır! Ben kendi evlatlarım adına da riyazat yaptım**" buyurmuşlardır ki, bu hâl yani nefsi terakki mücahadesinden riyazatın kaldırılması piriyet makamını işaret eder

Hakeza, "**Ben remz ile söz söylemezem**" buyurarak daha evvelki pirlere mahfuz tuttuğu yahut sırren işaret buyurduğu hakikat hususiyetlerini açması da piriyet hususiyetidir ve artık maneviyatta bu şekilde yürüneceğini de işaret etmektedir.

Zaten bugün yazılan kitaplarımızdaki açık beyanlar

HÂTM-İ DİN

Hz Süreyya'nın bu beyanının neticesidir. Elbette tarikat ve hakikat hususiyetlerinin açılması artık maneviyatta böyle yürüneceğini işaret ettiği gibi "**nihayete bir şey kalmadı**" beyanı ile artık sona gelindiğini ve maneviyatta sırr adına ne varsa açılacağını işaret etmektedir. Hatmül Velâyet'in her sırrı açması ve açıkça beyan etmesi de bunu işaret etmektedir.

Hz. Süreyya; "**Süreyya şerh ü tefsire girişmiş olsa bir tamm er. Çıkar meydana esrar ü hikem cana sefadır bu**" beyanı ile zaten Hatmül Velâyet'i de işaret etmiş oldu, çünkü tam olan ancak hatim makamındadır.

Hz. Süreyya eşyanın hakikatinin kaynağı olan "**nokta-i Kül**"den bahsetmişlerdir. "**Ey can-ı men Nokta-i Kül'den bahsetmek için Âlem-i Âmâ'ya Kitabü'l Vücut'a sahibiyet ve malikiyet ister, buna ise "menem lâ gayre" ve "el mülkî li" diyebilir bir lisan-ı mutlakıyyet'e sahip bir vücudul mukaddes icap eyler ki bu nerede?**" buyurmuşlardır.

Yaratılmış olan her şey vücud ve kuvvet olarak Hüve'ye muhtaçtır. Fakrın tam idrakına varmış olan kimsede Allah tecelli eder.

Rabbimizin göndermiş olduğu peygamberler ilâhî vazifelerini yerine getirmişlerdir. Peygamberimizden son-

ra zamanın insanları, Allah'ın ilâhî programının takibini yapmakta, manevi çalışmalar ile dünyevî çalışmaları beraber yürütmektedirler. Nitekim Hz. Süreyya Beyefendi kendi icadı olan seri atışlı sahra topu tasarlamış ve kendi imkânları ile imal ettirmiştir. Onun zamanında askeri icatların da hız kazandığı görülmüştür.

Hz. Süreyya'nın;

**"Bâlâya ne koydum ana dikkat ile bir bak
Her el anı va'z eyleyemez anla kimim ben"**

İlâhî varidatında Allah Dininin bir program çerçevesinde Allah'ımızın arzusuna göre yürüdüğünü işaret etmektedir.

Herkes din ile ilgili bir şeyler söylemektedir. Ancak söylenenlerin çoğu dünya yaşamı ile ilgilidir. Din dünya yaşamına göre değerlendirilemez. Hz. Süreyya'nın bu beyanı esas olanın dünya değil, Allah'ın arzusu olduğunu işaret etmektedir.

Hz. Süreyya, "**Bâlâya**" (Üst, yüksek, yüce, yukarı) buyurmakla Allah katındaki ilmi işaret etmektedir. Dünya yaşamı dini tanzim etmez, dünya yaşamı Allah'ın programına göre yürür.

Allah'ın programında olana tâbi olan dinde doğru

HÂTM-İ DİN

yürür. "***Bâlâya ne koydum ana dikkat ile bir bak***" beyanı Zamanın İnsanı'nı işaret eden bir konudur. Hz. Süreyya Allah'ın din arzusundaki programını anlatmakta ve buna uyanların selâmet bulacağını işaret etmektedir.

HZ. PÂK MUHAMMED ALİ VE “MEHDİYYET”

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

MEHDİ VE MESİH BEKLENTİSİ

Bugün sona doğru giderken Allah'ın arzusunu değil de insanlar kendi arzularının tatbikat bulmasını istemektedirler. Bunların olması mümkün değildir.

“**İnsanların beklediği gibi**” Mehdi ve/veya İsa isminde bir kurtarıcının gelmesi mümkün değildir.

Hz. Mehmed Ali Bey; "**Mehdi ne zaman gelecek**" diye sorduğu zaman Hz. Süreyya; "**Neden soruyorsun**" diyerek gülümsemiş ve daha sonra; "**Bende merak ettim sordum mânâmda bir zât geldi ayaklarımına kapandı**" buyurmuştur. Hz. Süreyya devamla; "**Evladım bekledikleri gibi bir Mehdi gelmez. Onu da bir valide doğurur, gelir ilâhî vazifesini ikmal eder ve gider.**" buyurmuşlardır.

Bazı insanlar Hz. İsa'nın ölmediğini gökte bir yerde yaşadığını düşünmektedirler. Ve gökten kıyamete yakın geri döneceğini iddia ediyorlar. Ancak Hz. İsa'nın vefat ettiği Kur'an da zikredilmiştir.

HÂTM-İ DİN

Al-i imrân sûresi 3/55. âyetinde;

"Hani Allah "Ya İsa, demişti, SENİ VEFAT ETTİRECEK VE KENDİME YÜKSELTECEĞİM ve seni kâfir olanlardan temizleyeceğim. Ve sana tâbi olanları kıyamet gününe kadar kâfir olanların fevkinde kılacağım. Sonra bana döneceksiniz. Artık ihtilaf etmiş olduğunuz hususlarda aranızda ben hükmedeceğim" buyrulmaktadır.

Maide sûresi 5/117. âyetinde;

"(Hz.İsa)Ben onlara, bana emreylemiş olduğun üzere Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin," dedim. Ve aralarında devam ettiğim sürece üzerlerine şahit oldum AMA BENİ VEFAT ETTİRİNCE onlar üzerinde murakebe eden sen oldun ve sen her şey üzere şahitsindir."

Allah'ımız burada Hz. İsa'nın ruhunu tayyip hale getirip kendi makamına yükselttiğini işaret buyuruyor. Bu bir makamdır. Her peygamber bir makam ile gelmiştir. Her peygamberin kendisine ait hususiyetleri vardır.

Sevgili Peygamberimiz Rabbi ile buluştu. Peygamberimizi her makamdan ve her mekândan münezzeh olarak düşünmek lazımdır.

Hz. Muhammed'in zuhurundan sonra bir peygamber beklentisi içerisinde olmak mümkün değildir. Bu, hayal dahi edilemez.

Peygamber Efendimize gelinceye kadar irsal olunan peygamberler peygamberlik vazifelerini ikmal etmişlerdir. Hepsinden Allah razı olsun. Ancak Peygamberimize kadar hiçbir peygamber Miraç yapmamıştır. Bu bir makam meselesidir. Çok yüksek bir makam zuhur ettikten sonra ve O'nun programı yürürken o makamda olmayan birisinin gelip o makamı işgal etmesi gibi bir durum söz konusu olamaz.

Hz.İsa, insanların selâmet bulmasının ancak Hz. Muhammed'in zuhuru ile olacağını haber vermiştir. İnsanlar bugün Hz.İsa'yı kurtarıcı olarak bekliyor, ancak Hz.İsa, Hz.Muhammed'in kurtarıcı olduğunu zamanında bildirmiştir.

Sevgili Efendimizden sonra zuhur eden velâyet ise miraç yaptıklarından kendi makamlarından Hz. Muhammed'in şeriatını ve programını anlatmışlardır.

Âl-i İmrân 81. âyetinde;

"Ve hani Allah nebîlerin "Sizlere kitaptan ve hikmetten bahsettim. Sonra sizlere yanınızda bulunanı tasdik eden bir resul gel-

HÂTM-İ DİN

diğinde ona muhakkak iman edecek ve ona yardım edeceksiniz, diye misakını almıştı. Bunu ikrar ettiniz mi? Ve böylece üzerinize isrimi aldınız mı?" "İkrar ettik," dediler. "Artık şahit olun, dedi. Ben de sizinle beraber şahit olanlardanım." buyrulmaktadır.

O halde Hz. Muhammed bir dönüm noktasıdır. Çünkü ona misak alınmaktadır ki bu, Allah'ımızın kabul ettiği misaktır.

Bütün peygamberler Hz. Muhammed'i ikrar etmiş, Peygamberimiz de diğer peygamberler için; "**Bütün Nebiler baba bir kardeşirler anneleri farklıdır, ama dinleri birdir**" (*Sahihu'l-Buhari, IV, 142, Enbiya, 48.*) iltifatında bulunarak bütün peygamberleri Allah'ın rahmetinde ve tevhidinde cem eylemiştir.

Her peygamberin kendi zamanında açıp anlattığı ilim, zamanına göre en ileri ilimdir. Yalnız Hz. Muhammed'in bildirdiği bilgi kıyamete kadar dünyada ve daha sonrada ilâhî âlemde devam edecek bilgidir. Allah tarafından lütfedilen bilgiler bütün insanlık içindir. Bütün insanların Allah bilgisinde birleşmesi icap eder. Allah dininin tamamı için Allah'ımız bütün peygamberlerden misak almıştır. O halde zamanımızda bütün insanların Allah dinini kabul ve ikrarı icap eder. Gelmiş geçmiş bütün peygamberleri kabul ve tasdik edenin dini tam olur. Her zamanın din anlayışını kabul eden en ileri durumda olur.

SIRR-I MEHDİ

İnsanlar zannettikleri gibi bir mehdi bekliyorlar. Allah'ın vazifeli gönlü Mehdilik hususiyetini anlattığı zaman da reddediyorlar. Hz.Mehmed Ali Bey Mehdilik hususiyetini anlatmıştır, "**ben Mehdiyim**" buyurmamıştır; Mehdiliğin kemâlâtını izah etmiştir. Hatta daha açık ve net olarak anlaşılması için bir hatıramı nakletmek isterim. Mürşidimiz Mehmet Ali Beyefendi ile soğuk bir kış günü İstanbul'da Beyazıt meydanından geçiyorduk. Her zamanki gibi meydan kalabalıktı. Mürşidimiz; "**Evladım şimdi şu kalabalığa ben Mehdiyim desem, beybaba sen biraz yaşlanmışsın seni tedavi edelim derler. Ben Mehdiyim demek uygun bir söz olmaz, çünkü insanlar hayal ettikleri bir Mehdi beklerler**" buyurmuştur.

Her zamanda Allah'ın vazifeli gönülleri vardır. Allah o gönüller ile arzularını tecelli ettirir. Mehdi, Allah'ın insanlara hidayet teklifidir. Halbuki insanlar Mehdi'yi sıfat mertebesinde yani bir kişi gelecek bunları yapacak diye düşünmüşlerdir.

Mehdilik sırrı zaten her peygamber ve velide mevcuttur. Mehdilik sırrı dini yayan ve hidâyete yönelten anlamındadır. Maalesef insanlar İsa ve Mehdi kelimelerine dünyevî anlamda yaklaşmaktadırlar.

HÂTM-İ DİN

Mehdi'nin görevi insanların arzusunu değil Allah'ın arzusunu insanlara intikal ettirmektir. Mehdi kelimesinde doğru dine davet hususiyeti vardır. Bu da her zaman diliminde Allah'ın hidayetinin zuhur ettiği bir gönlün varlığına iman etmek demektir. Allah'ın programı icabı hidayet gönülleri önce peygamberler olarak görünmüşler ve son peygamber Hz.Muhammed'den (s.a.v) sonra da veliler olarak devam etmişlerdir. Velâyet, Mehdilik sırrı ile insanları Allah'a davet etmektedir.

İnsanlar Mehdi isminde bir şahıs beklemektedirler. Dünya insanlarına İslâm'dan başka geçerli bir din olmadığı ve Allah dininde toplanmanın anlayış kemâlâtının son zamanda zuhur edecek bir gönülde zuhur etmesi, Mehdilik anlayışının o gönülde kemal bulacağına işarettir.

İnsanlar Mehdi'yi dünyayı kılıçla fethedecek bir fatih olarak düşünmüşlerdir. Hâlbuki Mehdi'nin fethi ilim ve iman ile olur. Mehdilik doğru bir dine gelmesi için bildirilen kuralların ve Allah'ın nizamının değiştirilmesi mümkün olmayacak şekilde ifade edilmesi mânâsını taşır. Yani Mehdi, Allah dinini anlatır.

Peygamberimizin zuhurundan sonra dünyada İslâm'dan başka gerçek bir din kalmayacağı aşikârdır. Buna rağmen kıyamete yaklaşınca kadar insanlar malesef çeşitli inançları kendileri uydurmuşlardır. Her

inanç sisteminde olduğu gibi bugün bilinen İslâm içinde de gerçek olarak Allah'ın arzu ve nizamını ifade etmeyen uydurmalar olduğu bellidir. Dinde reform kelimesi bu uydurma fikir ve tatbikatların Allah'ın dininden temizlenmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Ancak reform kelimesini dini başka bir şekle tebdil etmek gibi düşünenler de vardır. İslâm'ın böyle fikirlere ihtiyacı yoktur.

Mehdi sırrı ile bütün dünya insanlarına doğru bir dine gelmeleri için teklif yapılmıştır. Allah dininin doğru bir şekilde anlatılması vazifesini deruhte eden gönül Mehdi sırrının kemâlâtını temsil etmektedir.

Hatmül Velâyet ile hatmolan Allah dininin doğru bir şekilde anlatılmasının kemâlâtı da Hüve sırrının hakikatinin anlaşılması ile devam etmiştir. O halde Mehdilik doğru dinin insanlara teklif edilmesi ve Hüve hakikatinin anlaşılması demektir. Doğru dinin idrakinde olan Hüve hakikatine de vakıf olur. Bu, "**Zalike Hüvel fevzul Azim/Hüve azim bir kurtuluştur**" sırrıdır.

Hakikat böyle iken zamanımıza kadar Mehdi olduğunu iddia edenler olmuştur. Tüm dünyaya hidayet teklifi yapıldığında Hindistan'dan gelen bir mektupta 28.Mehdi imzasını gördük. Bu durum insanların bu konuda ne kadar gayr-i ciddi bir anlayış içinde olduklarını göstermektedir.

HÂTM-İ DİN

Mehdilik sırrı Allah'ın bir hususiyetini işaret eder. Saltanat değildir; miras değildir; babadan oğula devrolmaz; babadan kıza hiç devrolmaz. Şu da bir hakikattir ki, Allah'ın tertibinde kadın peygamber, kadın müşid, kadın halife varid değildir. Mehdinin kızımı, oğluyum, yakınıyım, müşideyim düşünceleri abesle iştigaldir.

"Mehdilik insan kalplerinde hidayet-i umumiyenin zuhurudur" şeklinde pek güzel ifade buyrulmuştur. Bugün dünyada İslâm'dan başka Hak din yoktur. Ancak iman edenler ve iman etmeyenler vardır. Aslında din, ilâhi Yaratıcıyı yani kudret-i ilâhiye'nin kendisini nasıl tanıyıp idrak edeceğiz ve O'na kulluğun vecibeleri nelerdir? Bunları araştırıp öğrenmek ve tatbik etmektir. Doğru din idraki budur.

Müslümanlar, Mehdi beklemektedirler. Mehdinin vazifesi halkı imana davet etmektir. O halde esas mesele Allah'a iman meselesidir. Mehdi hususiyeti velâyette bir merhalelidir. Sırr-ı Mehdi'nin bütün dünya insanlarına hidayet teklifinden sonra insanların bu iman teklifine karşı alacağı tavır mühimdir. Elbette **Sırr-ı Mehdi**'nin yaptığı iman teklifinin bir neticesi olacaktır. Geçmiş velâyet gönülleri arasında "**son veli**" olarak değerlendirilen, hakikatte Allah'ın velâyet arzusunun hatmi olan **Hatmül Velâyet** tecellisi olan gönül, Sırr-ı Mehdi'nin iman teklifinden sonra insanların imanını konusunda Allah hükmünün zuhur noktasıdır.

HATMÜL VELÂYET (VELÂYETİN HATMİ)

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Hatmül Velâyet ile açılan din anlayışı Allah anlayışı içinde bir bütündür. Allah'ın bir nebze hükmünde olarak yaratmış olduğu dünya hayatını asıl olarak kabul edenler aldanmıştır. Bu konuyu bildirmek için de pek çok peygamber ve veli gönderilmiştir. Ancak görülüyor ki pek çok insan dünyada devamlı kalacakmış gibi yaşamaktadır.

DİN derken **ALLAH DİNİ'**nden bahsediyoruz. **İSLÂM**, Allah'ın başlangıçtaki din arzusunun en ileri anlayışta Hz. Muhammed ile kemâl bulmasıdır. Ayrıca velâyetin hatmolduğu Hatmül Velâyet anlayışında İslâm anlayışı idrak olunur.

Allah'ımız, Hatmül Velâyet anlayışına göre kişilerin değerlendirmesini yapar ve makamı neresi ise ona göre hüküm verir. Karı-koca, baba-evlat dahi olsa din ve maneviyat anlayışları farklı ise makamları farklı olacaktır.

Hatmül Velâyet, velâyet ile ilgili bir konudur. Yani Allah yakınlığı ile ilgilidir. Hatmül Velâyet hangi inançtan olursa olsun bütün insanları Allah'ın arzusu olarak görür. Çünkü Hatmül Velâyet nazar ettiği bütün âlemlerde ve

HÂTM-İ DİN

varlıklarda Allah'ı müşahede eder. Müspet veya menfi olsun her varlıkta Allah'ın tecellisi vardır. Her varlığı kendi makamına göre değerlendirir.

HATMÜL VELÂYET'İN GELİŞ MÂNÂSİ VE MAKSADI

Hatmül Velâyet, Hz.Âdem'den başlayan bir konudur. Allah'ımızın Hz.Âdem'i yaratmasındaki ilâhi arzuda sırr-ı velâyet vardır.

Bütün varlık âlemi insana nazire olarak yaratılmıştır. O hâlde velâyet, bütün varlık âlemi ile ilgili bir hususiyettir. Allah'ın velâyet arzusunu sadece bu dünya yaşamı ile sınırlamak mümkün değildir. Hatmül Velâyet sırr-ı hususiyesi bütün âlemlerde tatbikat yapmaktadır.

Hatmül Velâyet, Hüve'nin velâyet hususundaki arzuyu ilâhisidir. Hüve'nin Musavvir'inde arzu buyurduğu velâyetin zuhurudur.

Her zaman için Allah'ın yakınlık lütfettiği bir gönül vardır. Hatmül Velâyet ismi bütün bu görünme mertebelerinde tatbikat yapan isimdir. Asıl olan velâyettir. Bugün dünyada velâyet kalmazsa yani Âdem fikri yok olursa dünyanın hükmü kalmaz. Dünyanın nihayete ermesinin inanç bakımından velâyeti inkâr ile olacağı görülmektedir.

İnsanlar din ve dindarlık diyerek kendi taassuplarının peşinden gitmektedirler. Ancak bu taassubun Allah'ımızın velâyet arzusuna ne kadar uyduğuna dikkat etmiyorlar.

MUHADDESUN GÖNÜLLER

Muhaddesun olan gönüllerin va'z ettiği **İLÂHÎ** hakikate uymak yerine kendi icatları olan **BEŞERİ** tatbikatlara uymaları insanları dinden uzaklaştırmaktadır.

Müminlerin annesi Hz. Aişe'den, o da Resûlullah (s.a.v)'den naklen rivayet etti. Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "**Sizden önce geçen ümmetlerde ilham olunanlar (muhaddesun) bulunurdu. Şüphesiz Ömer b. Hattab onlardandır.**" (Müslim, Menakıb Hadis No: 2398. Tirmizi, Menakıb, Hadis No: 3702)

Muhaddesun, Allah'ın ilham ve beyan lütfettiği gönül noktalarıdır. Bu tarifi bizzat Cenâb-ı Peygamberimiz tarif buyurmuşlardır.

Bu hadis-i şerif ile Cenâb-ı Peygamberimiz kendi ümmetinde uyulması gereken şahsiyetlerin sıfatlarını tarif buyurmuş olmaktadır. Bu hadis-i şerife göre ümmet-i Muhammed'e önder olacak kişilerin "**muhaddesun**" zümresinden olmaları gerekir. Zira Hz. Ömer daha sonra Ümmete halife olmuş ve onun zamanında müslümanlar adaletle yönetilmişlerdir.

HÂTM-İ DİN

Bu hadis-i şerif Cenâb-ı Peygamberimizin aynı zamanda bir mucizesidir. Zira muhaddesundan olduğunu bildirdiği Hz.Ömer müslümanlara Halife-i Resûlullah olmuştur ve zamanında müslümanlar muzaffer olmuşlardır. Çünkü müslümanlar Cenâb-ı Peygamberimizin emrine uymuş oldular, yani muhaddesundan görünen bir zâta uymuş oldular.

Bu hadis-i şerif her zamanda müslümanların "*mu-haddesun*" zümresinden bir gönül noktasına uymalarını tavsiye etmektedir. Her zamanın sahibi olan velâyet gönlü de muhaddesundan görünmüştür.

VEDUD HUSUSİYETİ

"Ben bilinmez bir hazine idim, bilinmekliğime muhabbet ettim ve bu âlemleri yarattım" arzusundaki aşkın bir ifadesi olarak Rabbimiz varlıkları halkeylemiştir. Allah'ımızın zât nurunun işrakı **Vedud** hususiyetindeki aşkın tecellisi ile bütün varlıklar vücûd bulmuş ve varlık olarak görünmüştür. Allah'ımız, aşkını bütün âlemlerde tatbik ediyor.

Rabbimizin kendinden kendine yaratmasındaki mânâ kendisindeki aşkı görmek istemesidir. İsim olarak görünen her varlık o aşkın yansımasıdır. Eğer o aşk olmasaydı varlıklar da olmazdı.

Allah'ın varlıkları yaratırken duyduğu aşk Vedud'dur. Her varlık Allah'tan hâsil olduğuna göre ve her varlık aşkla yaratıldığına göre, her varlık **Vedud**'dan hissement olmuştur. Vedud, bütün varlıkların ortak paydasıdır.

BU ZAMANDA ALLAH'IN ZÂTİYET-İ İLÂHÎYESİ YANI HUSUSİYETİ KONUŞULUYOR.

İnsan yaşamı boyunca muhatap olduğu müspet ve menfi tatbikatları düşündüğünde ve bütün bunların üzerinde Allah'ın sonsuzluğunu tefekkür ettiğinde bir idrake gelir. İşte bu idrake gelenler Allah'ımızın hususi makamlarına yükseltirler. Çünkü o insan bunu tahsil etmiştir. O zaman insanın yeni bir anlayışın ve yeni bir yaratılışın içerisinde rol almak istiyorsa Allah'ı sonsuz olarak düşünmesi icap eder.

Yok olmak bu idrakte olan için söz konusu değildir. İnsan yok olmaz, çünkü insan Allah ile vardır. İnsan Allah'ın arzusudur. İnsanın yok olması demek, Allah'ın emrinin yok olması demektir ki, bu mümkün değildir. İnsan ruhunun Allah'ın bir emri olduğu Kur'an'da buyrulmuştur. (*İsra 17/ 85*)

İnsan, Allah'ı tanıdıkça ileri terakki eder. Bu terakki boşuna değildir. Her şey bir maksada müstenittir. İnsanın, Allah'ımızın arzusunda olan ileri tatbikatlara kendisi-

HÂTM-İ DİN

ni hazırlaması icap eder. Allah'a daha çok teveccüh edilmeli, daha çok niyaz edilmelidir.

Bugün Hatmül Velâyet kemâlatında nefsin ezilmesinden öldürülmesinden bahsedilmemektedir. "**Nefsini bilen Rabbini bilir**" nebevî sözünün düsturunca, kişinin nefisine arif olmasından bahsedilmektedir. İnsanda nefis olmazsa insan da olmaz.

HATMÜL VELÂYET'İN ARKASINDA SAF TUTMAK

Geçmiş Velâyet gönüllerinin bu zamandaki velâyet gönüllerinde zuhur eden; "**Bizler Hatmül Velâyet'in arkasında saf tuttuk**" beyanında ilâhî hikmetler vardır.

Bu ikrar geçmiş velâyet gönülleri velâyet yolunda olan bu zamandaki zâta mülâki olmakla bu zamandan da haberdardır, çünkü onlar diridirler. Onlar Allah'ın tayin buyurduğu bir Mürşid noktasından Hakkı tahsil etmiş olduklarından Rabbimiz o gönülleri geçmiş zamandaki idrak ve terakkide bırakmıyor, her zamandaki daha ileri velâyet idrakinden de onları nasiplendiriyor.

Geçmiş velâyet, gönülleri hâşâ ölü değildirler. Onlar sadece boyut değiştirmişlerdir. Fakat onlar Allah'ın velâyet arzusunun dünyada yeni açılmalarla devam ettiğini bihakkın görüyor. Eğer bu günkü ilimden, bu tasdiği yapmazlarsa onlar eksik kalır. Hâlbuki onlar Allah'ın

velisidir. Onun için Allah onları eksik bırakmıyor. O zaman ne yapıyor? Allah'ın son zamanda zuhur eden velisine indirdiği bilgiyi ve ilmi tasdik etmesinden dolayı, tasdik eden gönlün makamını da zamanın gönlü ile birlikte mütalaa ediyor.

Geçmiş peygamber ve velilerdeki tatbikatları kabul ve tasdik edenler her zamandaki ilâhî feyizden istifade ederler. O gönüller, her zamandaki velilerdeki feyizden nasibedar oldukları gibi Hatmül Velâyet idrakinden de nasibedardırlar. Allah'ımız velâyet yolunda olanları eksik bırakmaz.

Allah'ın insanlara yardımcı olarak vazifelendirdiği makamı tasdik o noktadan feyz alınmasına vesiledir. Bizler bütün velâyet gönüllerini kabul ve tasdik ediyoruz. Allah'ın hepsine rahmeti vardır.

GEÇMİŞ VELÂYET RUHLARI HATMÜL VELÂYET KEMALÂTINA ARZ-I UBUDİYET EDİYOR

Âdem'den itibaren başlangıçtaki yaratılış arzusunun kıyamet ile bir neticeye bağlanacağı biliniyor. Geçmiş velâyet gönülleri hâşâ ölü değildir. Onlar Allah'ın zamanın risalet noktaları ile lütfettiği ilm-i ilâhînin her geçen zamanda daha ileri açılmalarla devam ettiğini görüyor. O gönüller sadece kendi zamanlarındaki tecelli ile sınırlı kalıp, her geçen zamandaki velâyet açılmalarını

HÂTM-İ DİN

tasdik etmezlerse eksik kalırlar. Onlar Allah'ın velileridir ve Allah'ımız onları eksik bırakmaz. O zaman hatem noktasında zuhur eden velideki ilmi ve kemâlâtı kabul ve tasdik ederek o velinin makamından kabul edilmeleri söz konusudur. Geçmiş velâyet ruhları, velâyet konusunun dünyada “**Hatmül Velâyet**” ile hitam bulacağını bilmektedir.

Bütün mesele Allah'ı, Allah'ın arzu buyurduğu gibi kabul ve tasdik etmektir. Kabulde bir nokta bile eksiklik olursa eksik kalınır. Bu zamandaki velâyet noktasının tarif buyurduğu din anlayışını kabul edenin dini tamam olur ki her ileri zamanı kabul ve tasdik olsun.

Allah'ımız her an namütenahi ilim lütfediyor. Bizler hem geçmiş hem geleceği kabul ve tasdik ediyoruz. Geleceği bilmiyoruz ama Allah'ımız sonsuz olduğuna göre ilmi de tatbikatı da sonsuzdur.

Geçmiş velâyetin Hüve'nin Hatmül Velâyet tatbikatındaki kemalâtına arz-ı ubudiyet etmesindeki hususiyetlerden birisi de, Hüve'nin o zamandaki ilâhî arzusunu kabul ve tasdik etmektir.

Âlemlerin kuruluşundan kıyamete kadar geçen zaman içinde Zamanın İnsanı'na uymak insanı kat'i bir iman sahibi yapar. Zaten dinden murat budur. Allah'ımız insanların bu noktaya intikalini arzu buyuruyor.

Bakara suresi 31-33. âyetlerinde;

"Ve (Allah) Âdem'e isimlerin tamamını öğretti, sonra onları meleklere arz etti de, "Eğer sadıklarsanız şunların isimlerini bana haber verin," dedi. "Sübhansın, dediler, bizde senin bize öğrettiğin kadar ilim vardır. Muhakkak ki sen 'el Alîm'sin, 'el Hakîm'sin. "Ey Âdem, dedi, onlara isimlerini haber ver" O da onlara isimlerini haber verince, "Ben sizlere 'muhakkak ki ben semavatın ve arzın gaybını bilirim ve sizin açıkladığınızı da gizlediğiniz şeyleri de bilirim,' dememiş miydim?" buyurdu." buyrulmaktadır.

İsimlerin tamamı Âdem'e öğretilmiştir. Rabbimizin Âdem'e hitaben; **"onlara isimlerini haber ver"** buyurması, Allah'ın Âdem'e öğrettiği ilâhî ilmin insanlara intikal ettirilmesini ve bu ilmin öğretilmesi ile doğru bir iman sahibi olunacağını da işaret etmektedir.

Kur'an, bütün zamanlara hitap eder. Bütün mesele insanın yaşamış olduğu zamanda kendini Kur'an'a adapte edebilmesidir. Bu da ancak o zamandaki Allah'ın vazifeli kılmış olduğu Zamanın İnsanı'na uymakla olur.

Kur'an'ın her zamandaki açıklaması Allah'ın o za-

HÂTM-İ DİN

mandaki insana lütfetmiş olduğu ilâhî bir vazifedir. Kur'an'ı idrak etmek isteyen, isimlerin tamamının öğretildiği o noktadan tahsil etmeye bakmalıdır. **El kitab** hususiyeti taşıyan o gönülden talim edilen ilâhî ilim ile Allah'ın arzu buyurduğu makbul bir kul olunur.

Bu tertip Allah'ımızın arzusudur, ancak hiç kimse Allah'ımızın bu tertibini kendi hevesleri ve düşünceleri için istismar etmeye kalkmamalıdır. Maneviyat tevazu ve rıza ile olur, makam ve mevki hırsı ile değil.

Allah'ın bu tertibini kabul ve tasdik edenler ilâhî enerjiden feyz alarak terakki eder ve güzel bir noktaya gelirler.

SON VELİNİN HUSUSİYETİ

Son veli, dünyanın sonunun gelmesi yani cismaniyet ile ilgilidir ve Allah'ın takdiridir. Son zamanda zuhur edecek gönül, Allah'ın dünya insanlarına bildirmek istediği hakikatin ifadelerinin bir neticeye bağlanmasıdır.

Allah'ın dünyada yaratmış olduğu insanların manevi olarak nereye kadar terakki edeceği önemli bir konudur. Çünkü bu terakkideki makama göre Allah onları kabul edecektir. Dünyaya gelen bir insanın programında ne kadar terakki edeceği yazılmıştır. İlâhî âlemdeki terakki bu terakkinin üzerine olacak bir terakkidir.

Hatmül Velâyet'teki hususiyet, Âdem'den bu zamana kadar gelen velâyet arzusunun terakki ederek ekmel mükemmel makama ulaşmasıdır. "**Hatim**" demek bu arzunun bilinmesi manasınadır. Çünkü yaratılış tertibinde başlangıcın neticeye bağlanması icap eder.

Hüve'de bütün velâyet arzuları birleşmektedir. Hatmül Velâyet her velinin meşrebini rahmeti ile kabul etmekte ve gerçek vasıflarına iade etmektedir.

**HZ. MUSA'NIN RABBİNİ, HZ. MUHYİDDİN-İ ARABÎ'NİN
HATMÜL VELÂYET'İ GÖRMEK İSTEMESİ**

Hz. Musa "**Rabbim, bana görün ki sana nazar edeyim,**" dediğinde Rabbimiz ona "**Sen beni göremezsin, ve lâkin dağa nazar et. Eğer o yerinde kalır ise sen de beni görürsün.**" (*Araf 7/143*) buyurmuştur. Ancak Allah dağa tecelli edince dağ paramparça olmuş ve olayın şiddetinden Hz.Musa düşüp bayılmıştır. Buradaki hikmet, Allah'ı sıfat olarak görmek mümkün değildir. Çünkü o azamet-i ilâhiyeyi ve sonsuzluğu cisim olarak düşünmek hem mümkün değildir, hem de doğru bir ilim olmaz.

Hz. Muhyiddin-i Ârabî'nin "**Hatem**" hakkındaki tecelli ve ilhamları ise şu şekildedir:

"Allah-u Teâlâ, Hâtem-i Velâyet'i ne bize, ne

HÂTM-İ DİN

bizden evvelkilere nasip etmeyip, bu makâmı bizden saklamıştır." (*Fütuhât-ı Mekkîye*)

Hz. Muhyiddin-i Arabî: "**Bütün basar ve basiretimi derhal âlem-i gaybe çevirdim, bu zâtın ismi ve makamını ve nereli olduğunu, anlamak istedim ise de, Cenâb- ı Hakk bu saydıklarımın hiç birisine beni muttali kılmadı ve hatta koku bile koklatmadı**" buyurmuştur.

"Bu anda hafiften bir ses (Ey Muhyiddin, bu iş senin zannettiğin gibi değildir. Bu ancak ahir zamanda gelecek bir veliye ikram edilecektir.)

Hz. Muhyiddin-i Ârabî bu büyük keşfiyata rağmen gizlinin gizlisi olan bu velinin ne ismini ne de makamını tesbit edememiştir.

Dikkat edilirse gerek Hz. Musa, gerekse Muhyiddin-i Ârabî bu konuları "**maddeye**" bağlayarak idrak etmeye çalışmışlardır, ancak Allah madde kaydından münezzehtir. Hüve cisim olarak mütalaa edilemez. Hz. Muhyiddin-i Arabî, Hatem noktasında zuhur edecek veliyi görmek istediğinde kendisine gösterilmemiştir. Çünkü Muhyiddin-i Arabî Hâtemul Veli yani bir "**şahıs**" aramıştır. Halbuki Hatmul Velâyet Allah'ın hatem arzusudur; kişi ile kâim değildir.

**VELÂYET HÜVE'DEN GÖRÜNDÜ ANCAK HÜVE'NİN
GÖRÜNDÜĞÜ NOKTA ALLAH İSMİNE KULLUK
EDİLMESİNİ İSTER**

Hüve'den görünen gönül noktası Allah'a secde eder. Hüve tenzih noktasıdır. Hüve'den görünen gönül noktası sıfat âleminde zuhur ettiğinden Allah ismine tâbidir ve halkın tâbiyetini Allah ismine ister. Hüve sıfat noktası olarak idrak edilemez. Çünkü sonsuzluğu işaret eden Hüve'den idrak edilebilen ancak sıfat olur ki, Hüve sıfatın münezzehtir. Yani Hüve'nin sığara tenezzülü ve ihtiyacı olmaz. Hüve'yi her zaman özelde tutup özelde mütalaa etmek icap eder. Hüve'yi hiçbir sıfat ile mukayese edemeyiz.

Bugün bu konu açıldığı için bunu söylüyoruz. Bu hususiyetlerin açılmasına teknil evliya parmak ısırmaadır. Hüve'den bütün velâyetin haberi vardı ama açılması Hatmül Velâyet ile olmuştur.

**ALLAH'IMIZIN ZÂTİYET-İ İLÂHİYESİNİN AÇILMASI
HATMÜL VELÂYET İLE İLGİLİ BİR HUSUSİYETTİR.**

Rabbimiz son zamanda, Hüve ile zâtîyetini açarak hüküm verecektir ve bütün âlemler bu hükme hazırlanmaktadır.

Geçmiş bütün veliler Hüve'yi zikrettiklerine göre gerçek imanın Hüve'ye râci olduğu görülmektedir. Rabbi-

HÂTM-İ DİN

miz tekmil velilerine lütfetmiş olduğu bu güzelliği şimdi bütün insanlara teklif etmektedir. Şüphesiz her insanın iman ve idrak anlayışı da Allah'ın lütfetmiş olduğu makama göredir. Allahımızın bu teklifi insan varlığına olan rahmeti icabıdır.

Rabbimizin Sevgili Efendimizden evvel lütfetmiş olduğu peygamberlerin kavimlerine teklif etmiş olduğu “**Rabb**” kelimesi HÜVE’yi işaret eder. İnsanlardan bunu kabul edenler rahmete müncer olurken, reddedenler ceza görmüşlerdir. Hüve noktası lütfedilmişken O’ndan yüz çevirenler ceza görürler.

Bugün artık Hüve doğrudan doğruya kendi zâtîyyetini açarak teklif yapmaktadır. İşte bu, bütün âlemlerin hüküm noktasına geldiğini işaret etmektedir.

Sevgili Peygamberimiz HÜVE’yi hususiyede tutmuş, Allah ism-i celilini zikretmiştir. Peygamberimize lütfedilen iman hususiyeti ilâhî hükmün bir müddet ertelendiğini göstermektedir. Bu, Allah’ın insanlara lütfettiği rahmeti icabıdır. Artık bu programın da nihayetine gelmiştir. Allah’ımız rahmeti icabı Allah ismini lütfederek ilâhî hükmünü ertelemiştir. Ancak Hüve’nin açılması ile nihayete yaklaşıldığı görülmektedir.

Zamanın risalet noktası olan gönül Allah'ın arzuyu ilâhîsinin zuhur ettiği noktadır. Hz. Süreyya Beyefendi’-

nin Divan'ında kendisinden sonra kendi yolundan görünecek olan “**tam er**” hususiyetine sahip olan gönlü işaret etmesi, HÜVE konusunun yine bir zâttan açılacağını göstermektedir. Allah'ımızın başlangıçtaki arzusu böylelikle nihayete bağlanmaktadır. Sırr-ı Âdem ile başlayan bu ilâhî program yine Sırr-ı Âdem ile nihayete ermektedir.

İNSANLAR İÇİN SONSUZLUĞUN NİHAYETİ HÜVE'NİN KENDİSİDİR.

Semavat ve arzın bütün güç ve kuvvetleri Allah'a aittir. Allah âlimdir, çünkü bütün varlıkların yaratılışındaki ilim onundur ve o ilim ile hüküm veren de kendisidir. Bütün isimler, sıfatlar ve makamlar "**Allah**" isminde cem olarak "**Hüve**"ye tâbi olurlar ki, bu zâtîyet noktasını işaret eder.

Hüve bütün isimlerden münezzehtir. Hiçbir isimle vasfedilip anlatılamaz. Hüve, Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesidir.

Allah'ımız o zamanın imamına göre insanları değerlendirilmektedir. Peki, Zamanın İnsanı olan zât, karşıındaki insanı nasıl değerlendiriyor?

O insan Hüve'yi nasıl idrak ettiyse ona göre değerlendirilir.

HÂTM-İ DİN

Her insan kendi zamanının imamına göre değerlendirilecektir. Bu zamanın açılımı HÜVE'dir. Bu zamanda Hatmül Velâyet noktasından Hüve anlatılmaktadır. Bu zamanın insanını tasdik eden için bu zamanın tecellisini idrak etmek vardır. Yani bu tasdik ile bu zamanın feyzinden istifade edilecektir.

Allah bütün insanlara Zamanın İnsanı ile şahiddir. Zamanın İmamı Allah'ın şahididir. O zâtı şahsen göremeyenler böyle bir zâtın varlığını kabul ve ikrar etmelidirler. O zaman selâmete çıkarlar.

En'am sûresi 6/60. âyetinde;

"Sümme ileyhi merciukum / Sonra HU'yadır dönüşünüz" buyrulmaktadır.

Bütün varlıklar asılları olan Hüve'ye dönmek ister, çünkü asıl olan O'dur. Her varlık aslına hakikatine özlem duyar. Asıl olan, her varlığın aslı ve hakikati olan Hüvedir. Hüve hakikati zuhur etti mi o zaman makamlar da ortadan kalkar, çünkü her makam da O'dur. Kendi varlığının Hüve'ye ait olduğu idrakinde olan artık makam tahdidinden de kurtulmuştur. Yani artık Allah o gönülde yeni bir makam açmaz, çünkü Allah o gönülde kendisinin zatiyyetine kadar olan makamları açmıştır.

Hüve zuhur etti mi makamlar da nihayete erdi

demektir. Yeni bir makamın açılması demek artık dünya ve âlemlerdeki anlayışın değişmesini demektir. Yeni anlayışlar, yeni idrakler, yeni makamlar artık yeni âlemlerde tatbikat bulur.

Hayattan geçmiş gönüller Allah'ın onlara bildirmesi ile bugünkü terakkiden ruhen hissementtir. Bugün için son noktaya geldiğimizde dediğimiz şudur ki; Allah'ımızı idrak sonsuzdur. Zât-ı ilâhî'ye vardık, bitti mi? Hayır! Çünkü asıl terakki zât-ı ilâhî içinde devam eder. Sonsuz terakki, sonsuz olan zât-ı ilâhi içinde devam edecektir.

Bu makamda olan her şeyi açmıyor, çünkü açarsa tatbikatın ona göre değişmesi gerekir. Açmaması için hususi bir sabır verilmiş olsa gerektir.

A'raf sûresi 7/187. âyetinde;

"Sana kıyamet saatinden soruyorlar "ne zaman çatacak?" diye. "Muhakkak ki onun ilmi Rabbimin katındadır, de. Onu vakti geldiğinde 'Hüve' tecellî ettirir. Semavata ve arza ağır gelmiştir. O size ansızın gelir. Sanki sen onun peşine düşmüşsün gibi sana soruyorlar. "Onun ilmi Allah indindedir ve lâkin insanların çoğunluğu bilmezler." buyrulmaktadır.

HÂTM-İ DİN

Burada "**vakti geldiğinde**" ifadesinde HÜVE'nin bilinmesi arzusunun bu varlık alemi için arzu buyrulan noktaya gelmesi de işaret edilmektedir. Bu nokta ayan olduktan sonra artık bu varlık âleminde varılacak bir menzil kalmamaktadır. Bütün varlık âleminin varlığı O'nun zatiyyet-i ilâhîyesine kadardır.

Ancak bu söz yanlış anlaşılmalıdır. Ondan başka gidilecek yer yok, varılacak menzil yok demek, bir tarif yapılmak için söylenmiştir. Çünkü o noktaya gelindiğinde HÜVE başka noktaları da açıyor ve böylece HÜVE'nin hakikatlerini idrake başlıyoruz. Çünkü HÜVE sonsuzdur, Bu sözden Âlem-i Âmâ hakikatinin sonsuz olduğu düşünülmalıdır.

Yaratılmış bütün sıfati varlıklar için tatbikat Sidret'ül Münteha'dan Âlem-i Âmâ'ya kadardır, ancak Rabb hususiyet lütfettiği zaman *-ki Peygamber Efendimizdeki Miraç tatbikatında olduğu gibi-*, görüldüğü gönül noktasında bu hususiyetleri açıyor.

Hüve'nin görüldüğü gönül noktası bu noktaları esfele safilin olan bu varlık âleminde açmaz; Peygamberimiz de bu konuları açmamıştır. Bu hususiyetler Rabbimizin "**bir nebze rızıklanma yeri**" olarak tarif edilen bu varlık âleminden sonra mer'iyete koyacağı tatbikatlar ile açılıp bilinecek konulardır.

Veli, Hüve'nin tahkim ettiği gönüldür. O gönül buna tahammül eder, ancak bu varlık âlemi bu açılmalara tahammül edip dayanamaz. Sevgili Efendimiz bunu çok güzel tasrih buyurmuşlardır. Efendimizin Miraç'ta, "**Sid-retü'l Münteha'dan sonrasını açmaya mezun değilim,**" buyurması "**bu varlık âlemi bunu kaldıramaz hercü merc olur**" mânâsınadır. Âlem-i A'mâ'daki ilâhî arzunun, dünya hayatında (isimlerle) telaffuzu olsa, âlem hercü merc olur. Çünkü bu telaffuz ile varlık âlemi yeni arzuya kalbolmak mecburiyetinde kalır.

Bu konular ahir zamanın ahiri olan bu zamanda açılan konulardır. Elbette ki bunda namütenahi hususiyetler vardır.

Manevi ilim ve bilgi arttıkça insanlar maneviyata daha çok sarılır. Geçmiş zamanlara Allah'ın rızasını kazanmak için senelerce çilehânelerde çile çeken insanlar vardı. Bugünün tertibinde artık her yer birer çilehâne gibi görünmektedir.

Bugün Allah'ı daha ileri tanıyıp bilmek için gayret göstermek icap eder. Bir şeyi başarmak için gayret içerisinde halisâne çaba harcamak onu başarmak gibidir.

Hatmül Velâyet noktası ile ilgili olarak manevi bir kardeşimizde zuhur eden ilham şu şekildedir:

HÂTM-İ DİN

"Benim Vedad'ım Kur'an'ıma toz konduramaz."

HÜVE HUSUSİYETİNDE DİN NASIL ANLAŞILACAKTIR?

Allah'ımızın tecellisini arzu buyurduğu müspet ve menfi bütün isimlerin hepsi Allah ismine bağlı olarak tatbikat yapar. Âlem-i ilâhîde Allah'ımızın zâtîyetini ifade eden nâmütenâhi isim tatbikatları vardır. Hüve ise Allah'ın zâtîyyet-i ilâhiyesini işaret eder.

Hüve yalnızca kelime ve isimlerden münezze bir nokta olarak değerlendirilmemelidir. Bütün isimler ism-i câmii olan "**Allah**" ismine bağlı olarak tatbikat yaparlar. İsimler kendi mazhariyetleri neyse o tatbikatı yaparlar. Ancak "**Hüve**" anlayışından baktığımızda zaten her isimden tatbikat yapan asliyyet Hüve'dir. Bütün isimler Hüve'ye ait olduğuna göre asliyyet Hüve'dir. Varlık âlemindeki her varlığın ismini Hüve vermiştir.

Bütün isimler **Hüve**'ye aittir; Allah'ımız âlemler için arzu buyurduğu tecelliye meydana getirmek için "**Allah**" ismini lütfetmiştir. müspet ve menfi isimlerin hepsini de Allah ismine tâbi kılmıştır. Yani müspet-menfi ne düşünülürse ve ne zikredilirse Allah ismine bağlıdır. Ancak Allah'ımızın bilmediğimiz nice tatbikatları da vardır.

Hüve, Allah'ın zâtı, izzet-i ilâhiyesinin hüküm noktasıdır. Allah'ımız murad-ı ilâhisini velâyet ile açmıştır ve hususiyede olanın velâyet-i ilâhiyesi olduğunu belirtmektedir.

Bugünün arzusunda Hüve'nin açılması vardır. Kur'an-ı Kerim'de Hüve, pek çok âyette zikredilmiştir. Velâyet Hüve ile dua etmiştir. Lakin Hüve gizli kalmış açılmamıştır.

Bugün Hüve "**her şey Benim**" buyuruyor.

Hüve anlayışında Allah'ı yani İlâhi Kudreti hiçbir şeye muhtaç olmayan, hiçbir şey ile mukayese edilmeyen, hiçbir hayale ve tahayyüle sığmayan, her düşüncenin ve her anlayışın fevkinde olarak mevcudiyeti kendinden kendine olarak sonsuzluğun da fevkinde ilâhî kudret olarak idrak ediyoruz. Dünya hayatı ve onun üstünde cennet ve cehennem Hüve'yi daha ileri tahsil için yaratılmışlardır. İnsan sıfata takılıp kalmamalı, zâtı tahsile, yani O'nu daha ileri tanımaya bakmalıdır.

Maneviyatın tarihine bakılırsa **Rab** ismi zikredildi; **İlâhi Kudret** ismi zikredildi; **Mabud** ismi zikredildi; **Allah** ismi zikredildi; Allah'ın yarattığı varlıklar dendi ama **Hüve** anlayışı açılmadı. Hüve anlayışının açılması ile Allah'ın yarattığı bütün varlıkların Hüve'nin zatında toplanması lazım gelir.

HÂTM-İ DİN

Hüve noktasında her şey kendinden kendinedir.

Hüve anlayışında artık sıfat tecellisi ve idraki yerini zatiyyet anlayışına bırakır. Bu noktada konuşan kendisi, dinleyen yine kendisidir. “**Benim**” dese söz onun, “**kulum**” dese söz yine onundur. Şahsiyyet tanımlaması yani sıfatiyyet ölçüsü kalmadığı için artık sıfat mertebelerinde görülen haset, kıskançlık, sen dedin, ben dedim, o dedi... gibi tartışmalar ve çekişmeler kalmaz. Hüve noktasında olanın zıddı yoktur. Karşıtı yoktur. O noktada olan her varlıkta kendini görür.

Bu anlayış **Zât-uz Zât-uz Zât**... kelimeleriyle işaret buyrulmuş ebedi bir makamı işaret eder. Zatî veliler birbirlerini idrak etmeye, yani daha ileri terakki etmeye çalışırlar. Çünkü onlardan görünen ve konuşan Hüve'dir.

Sıfati tecelli mertebelerinde görülen tartışmalar, zatî tecellide görülmez. Çünkü zatî tecellide itiraz edilecek ikinci bir varlık yoktur.

İnsan idraki için Hüve anlayışına varması, bu dünya yaşamı içindeki varabileceği en yüksek noktaya gelmesi demektir. Dünyada bu idrakin açıkça ifade edilmesi ile ilâhî arzu hatme ermiş olmaktadır.

Bu anlayış ve idrake varan için artık Âlem-i Âmâ kapıları açılmış demektir ki, o âlemde terakki Hüve'ye

aittir. (*Hatmül Velâyet ve Sırr-ı Hatmül Velâyet ile HÜVE kitaplarımızda bu konuda geniş bilgi vardır.*)

HÜVE'NİN ALLAH İSMİ İLE MER'İYYETE KOYDUĞU DİN ARZUSU

Dünyada ne kadar varlık varsa o kadar anlayış vardır, ancak asıl olan Hüve'nin arzusudur. Dini tarif ederken insanlar kendi nazarlarından bu değerlendirmeyi yapmaktadırlar! Peki, Hüve'nin nazarında "**din**" arzusunun hususiyeti nedir?

Allah ve din anlayışı denildiğinde sanki Allah var ve Allah'tan ayrı kul var ve bu "**iki varlık**" arasında bir din anlayışı var diye düşünülüyor. Halbuki Hüve'den başka bir varlık söz konusu olmadığına göre din nasıl anlaşılmalıdır?

Bizler Allah'a ait gönülleriz. Bizim bir varlığımız mı var? Hayır! O'nun varlığı bizden görünüyor. Kendilerine vücûd izafe edenler bu idrakten kendilerini mahrum bırakırlar.

Hatmül Velâyet isminin kemalatı Hüve'nin dünya programının nasıl idrak edilmesi gerektiğini anlatır ki, Allah'ı doğru olarak bilip tanıyalım. Hatmül Velâyet'e bağlı olan gönüllerin "**bir**" olarak kabul edilmesindeki hususiyet, bu idrakte olanların aynı makamdan kabul edilmeleri ile ilgili olsa gerekir.

HÂTM-İ DİN

Din anlayışında "**tam olmak**" nedir? İbadetleri tam olarak yapmak mıdır? Yoksa dini, "**âlemşümûl**" bir anlayış ile idrak etmek midir?

İsimlerden münezzehe olan Hüve görünmüş olduğu isimlerden âlemşümûl bir idrak istiyor. Yani bütün varlıkların ilâhî âleme yakışır bir anlayış içerisinde olması lazım gelmektedir.

Kur'an'da "**...muhakkak ki bu dünya hayatı bir geçim yeridir. Ve muhakkak ki ahiret, karar yurdudur.**" (Mü'min 40/39) buyrulmaktadır.

EBEDİ BİR HAYAT İÇİN ALLAH ANLAYIŞI NASIL OLMALIDIR.

HÜVE hususiyetinin açılması Rabbimizin bu dünya hayatı için arzu buyurduğu programın, en son noktasıdır.

Peki, neden en son nokta? Çünkü Kur'an-ı Kerîm'de muhtelif âyetlerde; "**Sizler Allah'a hesap verecek sonra Hüve'ye döndürüleceksiniz**" buyrulmuştur. Hüve' nin açılması Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesini açıp bilgi vermesidir. O zaman herkesin bu "**dönüş**" hususiyetini idrak etmesi icap eder.

İnsanlar ilâhî yaratıcı kudreti dünya yaşayışı içerisinde düşünerek mütalaa ediyorlar. Ancak insanların varacağı yer zâtîyet-i ilâhîyedir. O halde dinden murat

Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesinin nasıl anlaşılması gerektiği olmalıdır.

Varlıkların hepsi Allah'a hesap verecektir, ancak dönüşümüz Hüve'yedir. Bugün maneviyatta Hüve'yi tahsil edenlerin "**bir**" olarak kabul edilmesi ve geçmiş velâyet gönüllerinin Hatmül Velâyet kemâlâtındaki açılmayı tasdik etmeleri ve bu dünya programındaki en son nokta olan HÜVE'nin tasdik edilmesini, Allah'ımızın ne kadar makbul tuttuğunu göstermektedir.

Geçmiş velâyet gönülleri Allah aşığıdır. Onlar kendi zamanlarının en ilerisi idiler ve Allah'ımız onlara bu tasdiki yaptırmakla onların bu ileriliğini devam ettiriyor. Hüve'yi kabul ve tasdik etmekle onlar da Hüve ile kabul edilirler. Hüve kemâlâtını tasdik eden o kemâlâttan görünür.

RABBİMİZİN TEKÂMÜL ETTİRİP YETİŞTİRDİĞİ İNSANDAKİ MURADI NEDİR?

Kıyamet sûresi 75/36. âyetinde;

"İnsan başıboş bırakılıp terk edileceğini mi zanneder?" buyrulmaktadır.

Rabbimiz insanı yaratmış ve terakki etmesi için ne yapması lazım geldiğini bildiren peygamberler ve veliler göndermiştir. Demek ki Rabbimizin insan için bir muradı

HÂTM-İ DİN

vardır. Rabbimiz insanın ileriye doğru terakki etmesini arzu buyuruyor. Sevgili Peygamberimiz; "**iki günü birbirine eşit olan aldanmıştır**" buyurmuşlardır.

Bugün dünyada yaşayan insanlara "*sizler öldükten sonra aynı bu yaşadığınız dünya gibi bir yere gideceksiniz*" denirse insanlar bunu kabul eder mi?

Rabbimiz her varlığı yaratmış, en sonunda da İNSAN'ı yaratmıştır. Ve insanı kendi suretinde yaratmıştır. O halde velâyeti insan varlığını esas alarak anlamak icap eder.

İnsan varlığı yaratılmış olan diğer varlıklar ile kıyaslandığında çok ileri bir mazhariyet ile yaratıldığı açıktır. İnsanın bedenî yaratılışı bile üstündür. Rabbimizin kendi suretinde yarattığı varlığı ileri idrak etmek icap eder. Yaratılmış diğer varlıklara da Allah'ın insana yaptığı muamelenin bir yansıması paralelinde davranmak lazımdır.

İnsan her an terakki etmektedir, diğer varlıklar da insana bağlı olarak terakki etmektedir. Dinozorlar devri bugün devam etseydi yaşam nasıl olacaktı? Bu durum insanlar için azap olacaktı. Her devir kendi şartları içerisinde değerlendirilmelidir.

İnsanın yaratılışından bugüne kadar terakkisini dü-

şünürsek sonsuz bir terakki olduğu görülmektedir. Allah'ımız'ın insanı bir nebze rızıklanmak için dünyaya gönderdiği düşünülürse ilâhî âlemde bu rızkın sonsuz olarak devam edeceği de düşünülmelidir. Bu da, Allah'ın sonsuzluğunun bir icabı olsa gerekir. İnsanın ebedi olarak ilâhî âlemde yaşayacak olması bundan hissemend olduğunu işaret etmektedir. Bu idraki bizlere lütfeden Rabbimizi bilmek için dünya üzerinde azami gayret göstermeliyiz. İlk insanlardaki Allah ve din anlayışı ile bu zamandaki Allah ve din anlayışı arasındaki büyük fark bu hususiyeti işaret eder.

KENDİ VARLIĞININ HAKİKATİNE VARAN İNSAN VÜCUD SIRRINDAN HİSSEMENT OLUR

İnsan kendi vücudunu nereye koyacağını şuurlandıramamıştır. "*Benim bir vücudum var ben bir insanım*" diyor ama "**ne olduğunu**" hâlâ değerlendiremiyor.

Manevi olarak bütün âlemleri tefekkür ettiğimiz zaman, Allah'ın isim olarak halketmek arzusu insanı bir varlık haline getirmektedir. Allah'ın kendisinden lütfettiği "**ruh**" ile bir nokta mesabesinde olan insan varlığı yaratılmaktadır. İnsan ilâhi kudretin bir "**nokta**" görünüşüdür. Bir nokta olarak görünen insan bütün varlıklara nazire olarak yaratılmıştır. Bu nokta varlığının hakikatine varan insan, vücut sırrından hissement olur.

HÂTM-İ DİN

"Bir insan öldüren hakikatte bütün insanları öldürmüş gibidir" hadis-i şerifinde işaret edilen hususiyetin, bir insanı öldürmenin esasta Allah'ın yaratmış olduğu **"bir arzuyu"** yok etmek olduğu unutulmamalıdır. Çünkü o varlık Allah'ın arzuyu ilâhîsidir.

'Vahdet-i vücûd', Allah'ın vahdaniyetinin temsil noktası olan vücuddur. Bütün vahdaniyet o temsil noktasında vücud bulmuştur. Bu noktayı idrak eden için "BEN" diye görülen vücudun "vahdaniyet" olduğu idrakine gelinir. Çünkü O'ndan ayrı değildir insan.

Vahdet-i vücud dendiği zaman sanki varlıkların dışında bir vücud daha var gibi düşünülüyor. Yani insan vücudu var, Allah'ın da vücudu var gibi değerlendiriliyor. Ancak vahdaniyet idraki ile vahdet-i vücud tezekkür edilirse Allah'ın varlığından başka bir varlık olmadığı ve bütün var gibi görünen isim almış varlıkların da O'ndan görünmeler olduğu hakikati ayan olacaktır.

Bugün Hüve idrakinin açıldığı Hatmül Velâyet noktasında Allah'ın **"vücud"** kelimesi ile tarif edilemeyeceği ifade edilmektedir. Çünkü vücud sıfatı çağrıştıran bir kelimedir. Vücud, Allah'ı tarif edemez vücud ancak yeryüzünde insanları aydınlatmak için zuhur eden temsil noktası olan gönlü tarif edebilir.

O noktanın zuhur etmesi ile "**secde noktası**" zuhur etmiştir. Çünkü Âdem'den evvel secde tatbikatı yoktu. Secde olabilmesi için bir nokta olması icap eder. Burada secde noktası sıfati olarak değil o hakikatin kabul ve tasdik edilmesi olarak değerlendirilmelidir.

İNSAN VARLIĞI SONSUZDUR

Dikkat edilirse insan bu dünyada yaşadıkdan sonra ilâhî âlemde yaşayacaktır. Şekil ve suret değişse bile asliyyet aynı kalacaktır. İnsanda Allah'ın emri olan ruh vardır. O yüzden hiçbir varlık insan gibi sonsuz değildir. Dünyada yaşayan diğer varlıklara ilâhî âlemden bahsedilse ne anlayacaklar ki? Ama insan anlıyor. Sonsuzluk hissiyatı insanda vardır. Bu da Allah'ın arzusundaki insanın ebedi olacağını işaret etmektedir.

Allah'ımız rahmet sahibidir. Allah'ımız madem ki insana bu sonsuzluk hissiyatını vermiştir. Bunu tatbik etmemesi kula azap olur. Allah'ımız sonsuzluk zevkini ve neşesini verdiğine göre bunu kullarına lütfedecektir.

ALLAH'IMIZ ERKEK OLSUN KADIN OLSUN RUHEN TERAKKİ EDENLERİ DEĞERLENDİRECEKTİR.

İnsanların dünyaya gelip gitmesinden murat, ruhen terakki etmektir. Kuvvet nerededir? Ruhtadır. Peki, ruh madde midir? Hayır! değildir; Ruhun cinsiyeti yoktur. Cinsiyet nefis ile ilgili bir konudur. Rabbimiz ruhun kuv-

HÂTM-İ DİN

vetlenmesini, mücehhez hale gelmesini istiyor. Mücehhez hale gelen, yani terakki eden ruh ise başka bir yerde tatbikata girecektir.

Erkek ve kadın varlığı olarak yaratılış dünya yaşamının devamı içindir. Erkek ve kadın çekişmeyi bırakıp bir idealde birleşmelidirler. Erkek ve kadın varlığını ayrı görenler kendi görüşlerini düzeltmelidirler. Allah'ımızın Musavvir'inde erkek ve kadın bir vücuttur. Allah'ımız o bir vücutta kendi arzuyu ilâhîsinin tatbikatını görmek ister. O vücutta ruhun ne kadar terakki ettiğine nazar eder.

“Erkek ve kadın bir vücuttur ve Allah'ın arzuyu ilâhîsidir” idrakinde olanlar selâmet bulurlar; erkek ve kadından bu fikirde olmayıp başka taraflara çekenler ise zahmet çekerler.

Zamanımızdaki Allah anlayışı ile geçmiş zamandaki Allah anlayışı karşılaştırıldığı zaman bugün çok daha ileri bir idrak ve anlayış olduğu görülmektedir.

Geçmiş zamanlarda zuhur eden insanlardaki idrak ve anlayış belirli bir çerçevededir. Dünyanın düz mü yoksa yuvarlak mı olduğu konusunda tartışmaların yaşandığı devirlerde doğru bir iman ve idrak noktasında olan insanlar da vardı, ancak o insanları bugünkü idrak ve anlayış noktasına getirdiğimiz zaman muazzam bir fark olduğu müşahede edilecektir.

Bizler her geçen zaman içinde Allah'ın lütfettiği bilgiye göre Allah'ı idrak etmeye çalışıyoruz. Rabbimiz bugün için çok ileri bir anlayış lütfetmektedir.

Sevgili Efendimizin Allah'a olan muhabbeti, Allah'ın Peygamberimizdeki arzuyu ilâhîsi düşünüldüğü zaman Rabbimiz çok ileri bir idrak ve anlayış lütfetmiştir. Ancak geçmiş zamandaki Miraç anlayışı ile bu zamandaki Miraç anlayışı çok değişiktir.

Bu zamanda yedi semanın ve esfele safilin âleminin fevkinde bir Allah anlayışı ve idraki söz konusudur. Âlem-i Âmâ ile ilgili olarak Rabbimiz lütfedip bildirirse onu da biliyoruz. Allah ile bilici olanın bilmesine sınır konulamaz, çünkü Allah sonsuz bilicidir.

İnsanlar daha kendi "**boyutlarındaki**" varlıkları tam mânâsı ile idrak edemezken, diğer boyutlardaki tecelliler hakkında ne söyleyeceklerdir?

Rabbimiz bütün varlıkları yaratmıştır. Sidret-ül Münteha'ya kadar olan varlıkları düşündüğümüzde bu düşünce sonsuzluğu çağrıştırmaktadır. Bu düşünce insan havsalasının üzerindedir.

Sidret-ül Münteha sıfat olarak yaratılan varlıkların bitim noktasıdır. Bu âlemden Âlem-i Âmâ'ya kadar olan varlıkları kabul ve tasdik ederek iman edenler için Rabbi-

HÂTM-İ DİN

miz; "**Sizler Benim namütenahi olduğum idrakine tam olarak vardınız**" buyurur. Çünkü bu anlayış Allah'ı sonsuz olarak idrak etmek mânâsındır. Yani bu sonsuzluğun farkına varmaktır. Çünkü Allah'ı tam mânâsı ile bilmek mümkün değildir. İşte bu, Allah anlayışında büyük bir merhaledir.

Allah'ımızın sonsuzluk arzusunun Âlem-i Âmâ'da sonsuzluk olarak devam edeceğini düşünüyoruz. Âlem-i Âmâ'da buradaki sıfatlar âlemine benzemeyen, onun fevkinde bir âlem tasavvuru olduğuna iman ediyoruz.

İNSANIN MACERASI NEREDE BAŞLAMAKTADIR? YEDİ ÂLEMİN ÜZERİNDE Mİ YOKSA ESFELE SAFİLİNDE Mİ?

İçinde yaşadığımız bu âlemin üzerinde bu âlem ile birlikte yedi âlem olduğu bildirilmiştir. Peki, insanlar aşağıların en aşağısı olan bu âleme inerken diğer âlemlerden geçerek mi indi, yoksa bu âlemden uful ettiğimiz zaman mı diğer âlemlere yükseleceğiz?

İnsan aşağıdan yukarıya idrak ederek çıkar. Esfele safilinde çok ağır tatbikatlar vardır. Gerek ruhî gerek cismani çok ağır tatbikatlar söz konusudur.

İnsanda mevcut olan "**yedi nefis**"i doğrudan doğruya Hüve'ye bağlarsak o zaman bu "**yedi âlemi**"de daha hızlı geçmiş oluruz. Yedi âlem, insanda mevcut olan

yedi nefsi temsil etmektedir. Her nefsin farklı hususiyetleri vardır.

Aşağuların en aşağısı olan bu Esfele Safilîn âleminde rızıklanarak yedi nefsi Allah'a bağlayan artık benlikten kurtulmuştur.

Allah'ımız her nefis mertebesi için sonsuz âlemler lütfetmiştir. **"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"** (Zümer 9) ayeti hükmünce her nefis kendisine lütfedilen âlemde olacaktır.

İNSANDAN BAŞKA ALLAH'A YAKINLIK BULACAK VARLIK VAR MIDIR?

İsra sûresi 17/ 70. âyetinde;

"Ve andolsun Âdem oğullarını mükerrerem kıldık ve onları karada ve denizde taşıdık ve kendilerini temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın çoğunluğu üzerine bir faziletlendirme ile üstün kıldık." buyrulmaktadır.

Allah'ın arzuları sonsuzdur. Bu âlemde insan en mütekâmil olarak yaratılmıştır. Ancak Allah'ın sonsuzluğunu düşündüğümüzde O'na bir sınır koyamayız. Sadece insan var, başka hiçbir şey yok demek doğru olmasa gerekir. Yedi semanın içinde ve üzerinde ne gibi sonsuzluk

HÂTM-İ DİN

ve yaratma hususiyeti olduğunu Allah'tan başka hiç kimse tam olarak idrak edemez. Allah'ın bizlere lütfetmiş olduğu rahmete şükrederiz.

Eğer bu varlıklardan Kur'an'da açıkça bahsedilseydi insanlar bu varlıklara tapmaya kalkarlardı. Ancak Hz. Muhammed her varlığın üzerindedir. Çünkü O Hakk'ın kendi görünmesidir.

Hz. Muhammed miracında nice tecellilere muhatap olduğu halde hiçbirine gözü kaymamış ve tenezzül etmemiştir. O kadar ileri güzellikler zuhur etmesine rağmen vazifesi için yeniden dünyaya dönmüştür. Allah'ın lütfettiği yer velâyet için en güzel makamdır.

RABBİMİZ BU ÂLEMLER TERTİBİNDEN SONRA NASIL BİR TERTİBİ MER'İYYETE KOYACAKTIR?

İnsan bu dünyada müspet-menfi çalışmalar yapıyor. İnsanın "**bir nebze rızıklanmak**" için dünyaya gönderilmesi bu dünya yaşamının Allah'ımızın ilâhî bir programı olduğunu göstermektedir. Bu dünya yaşamında Allah'ımızın yaratmış olduğu varlıkları düşündüğümüzde, Allah'ın sonsuzluk tecellilerinin bir nebze idrak edilmesi icap eder.

Bu dünyada Allah'ın kullarını yetiştirmesi vardır. İnsanlar dünyada bu çeşitliliği gördüğünde buradaki ya-

şamın ayrıntıları karşısında hayrete düşmektedir. Ancak bu âlemler tertibi "**bir nebze rızıklanma**" yerindeki bir kısım tecellilerdir. İlâhî âlemi düşündüğümüzde oradaki sonsuzluğu idrak etmek mümkün değildir.

Hz. Ahmed Süreyya Emin; "**Yarın gözünüzü kapattığınızda ilâhî âlemde öyle bir sanayi-i ilâhîye ile karşılaşacaksınız ki şaşıracaksınız**" buyurmuşlardır.

Allah'taki sonsuz ilim karşısında insan cahildir. Bizler Peygamberimizin bizlere verdiği düstur ile Rabbimizin sonsuz bir kudret-i ilâhîye olduğunu, O'nun arzularının da sonsuz olduğunu idrak ediyoruz.

Bizler Allah'ı düşündüğümüz zaman hiçbir zaman eksik bir şey düşünmüyoruz. Çünkü Allah kudreti ile her şeyi yapar; bizim bilemediğimiz nicelerini de yaratır.

Bugün dünyada yaklaşık yedi milyar insan var. Hepsine kendi düşünceniz ile bir âlem yaratın, her şeyi nasıl istiyorsanız öyle yapın denirse yedi milyar âlem olur. Allah'ın mülkünden de hiçbir şey eksilmez.

ÂLEM-İ ÂMÂ'NIN HUSUSİYETLERİNİ TAM OLARAK İDRAK ETMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR.

Allah'ın yaratma arzusu nedir? Bunu bilmek müm-

HÂTM-İ DİN

kün değildir. Ancak lütfedip bildirirse biliyoruz. Allah'ımızın "**yaratma**" hususunda sonsuzluğu vardır.

Sevgili Efendimiz sıfat âleminden uruc ederek ve yedi semayı da geçerek Miraç yaptı bütün âlemlerin fevkinde, Allah ile görüştü. Hz. Muhammed'in Miracı ile birlikte namütenahi hususiyetler açılmıştır. Bütün peygamberlerdeki tertibin özeti **Hâtemen Nebiyyin** olan Hz. Muhammed'de zuhur etmiştir. Ancak Âlem-i Âmâ konusunu tam olarak açmamıştır. Sevgili Efendimiz Âlem-i Âmâ ismini zikretmiş ancak hususiyetinden bahsetmemiştir.

Her varlık Hüve'nin ilâhî nizamı ve programı içerisindedir. Daha yedi sema hakkında tam bir idrak söz konusu değilken, Âlem-i Âmâ nasıl idrak edilebilir? İnsan varlığının bu dünyadaki kapasitesi Âlem-i Âmâ'yı ihata edecek ve idrak edecek bir mazhariyette değildir.

İnkılâb-ı Kebir ile sıfatlar âlemi vasfını kaybettiğinde yani yok olduğunda Rabbimiz Âlem-i Âmâ'nın sonsuzluğu içinde yeni bir yaratım mı meydana getirecektir?

Âlem-i Âmâ'nın sonsuzluğunda yeni âlemler mi teessüs edecek? Yeni bir yaşam, yeni bir hususiyet mi lütfedilecek? Bunu bugünden bilmek mümkün değildir.

Hz. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "**Cenâb-ı**

Hakk buyuruyor ki: "Salih kullarım için ben, Cennet'te hiç bir gözün görmediği hiç bir kulağın işitmediği ve hiç bir insanın düşüncesinde olmayan nimetler hazırladım." (*et-Tâc, el-Câmiu li'l-Usûl, fî ahâdisi'r-Rasul, V, 402*).

Secde sûresi 17. âyetinde Rabbimiz;
"Artık amel etmiş olduklarından dolayı karşılık olarak kendileri için nice göz aydınlıkları saklandığını hiçbir nefis bilmez"
 buyurmuşlardır.

'*Cennette huri var*' deniyor. Evet! Cennette huri var, ancak huri bir varlıktır. Ama cennette o anlayışın üzerinde bir zevk ve neşe tatbikatı vardır. Bunun hususiyetleri açılmamıştır.

Âlem-i Âmâ'da yeni âlemler arzusu ile Rabbimiz nice âlemler yaratır. O yüzden orası hususiyede kalmıştır. İnsanların değerlendirmeleri dünya ile sınırlıdır. Ancak dünyada Allah'ı idrak etmek istemeyen insanların da çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Bazı insanlar da kendi düşüncelerine göre Allah'ı tarif etmeye kalkmaktadırlar. İnsan maddi varlığı ile dünyevî düşünmekte ve Allah'ın zâtîyyetini de maddeye bağlamaya çalışmaktadır.

HÂTM-İ DİN

Âlem-i Âmâ, Allah'ın yeni bir başlangıcını işaret etmektedir. Rabbimizin nice bilinmeyen sadece kendisinin bildiği yaratmak istediği arzuları vardır. Onları velâyette yetiştirdiği ruhlar ile tatbik edecektir. Velâyet bunun üzerinde durmaktadır.

Allah bütün varlıkları isimlerle halketmiştir. İsimlerin hatmolması ile İnkılâb-ı Kebir'e gidilmektedir. Çünkü hatim aynı zamanda nihayeti de işaret etmektedir. İsimlerin tamamlanması demek dünya üzerindeki tatbikatının tamamlanması mânâsındır. Hitam olan isimler ilâhî âlemde daha derin ve daha ileri bir mânâ ifade edecektir.

Bu zamanda maneviyatta çok ileri feyz ve enerji vardır. Eğer bu kadar ileri enerjiyi varlıklar kaldıramıyorsa bu durum İnkılâb-ı Kebir'i gerektirir.

Allah için sonsuz bir enerji diyoruz ama bu enerji için bir kayıt koymak mümkün değildir. İlâhî enerji, ilâhî feyz, ilâhî himmet... sonsuz kudreti sadece işaret ediyoruz, zikrediyoruz.

Miraç, cennet ve cehennem gibi konular düşünüldüğü zaman hep bu dünyanın şartları esas alınarak anlatımlar yapılmaktadır. Ancak bu gibi konular hiçbir şey ile mukayyet olmayan, olması da mümkün olmayan hususlardır. Âlem-i Âmâ'nın hususiyetlerini bu âlemin şartları ile değerlendirmek mümkün değildir.

İnsanlar daha yaşadıkları bu âlemi tam olarak idrak edemezken diğer boyutlardaki varlıklar hakkında ne söyleyecektir?

Sidret-ü'l Münteha'ya kadar olan varlıkları düşündüğümüz zaman bu varlıklar ve tatbikatlar insan düşüncesinin çok üzerindedir.

Sidret-ü'l Münteha sıfat olarak yaratılan varlıkların bitim noktasıdır. Bu âlemden Âlem-i Âmâ'ya kadar olan hususiyetler de namütenahidir.

Âlem-i Âmâ'da buradaki sıfatlar âlemine benzemeyen onun da fevkinde bir âlem tasavvuru olduğunu düşünmek icap eder. Bu sonsuzluğu düşündüğümüzde son derece ileri ilim ve bilgi vardır. Rabbimiz bu iman ve idrakte olanlara bu hususiyetleri kendi varlıklarında müşahede ettirir.

Allah'ımız kişinin düşüncesine göre değil, kendi tayin ettiği gönlün aldığı ilham ve beyana göre onu kabul edecektir.

Her Zamanın İnsanı o zamandaki insanlar üzerine şahittir, Hz. Muhammed bütün hepsinin üzerine şahittir. Çünkü her varlık Deryayı Nuru Muhammed'den halkolmuştur.

Rabbimiz bilenlerle bilmeyenleri bir araya koymaz.

HÂTM-İ DİN

Maneviyat, bir nebze rızıklanmak için gönderildiğimiz bu âlemde insan ruhlarını ilâhî âleme hazırlar.

Bugün birçok manevî gönülde, "**Sizlere Âlem-i Âmâ tedrisatı yapıyoruz**" beyanı zuhur etmektedir. Bu, hiç kimsenin bilmediği, hiçbir zaman açılmayan âlemden bilgiler lütfediliyor mânâsındadır. Allah'ımız bu beyanla, manevi gönüllere o âlemin insanı olduğunu tebşir etmektedir. Buna dikkat etmek ve ona göre yürümek icap eder.

İLÂHÎ ÂLEMDE ALLAH İDRAKİ

İlâhî âleme göre "**an**" mesabesinde olan dünya yaşamında insanın yetişmesi sadece bu dünya ile mukayyet olmasa gerekir. Sonsuzluk karşısında bu dünya yaşamı neredeyse hiç mesabesindedir. İnsan bu dünya yaşamında "**madde**"yi tahsil etmektedir. Yani bizler bu âlemde cismani bir varlık olarak cismaniyetin terakkisini ağırlıklı olarak yaşıyoruz.

İlâhî âleme intikal edildikten sonra her yerde Hakkın müşahede edilmesi ve mücerret olarak görülmesinden murat; Allah'ın gelmesi ve "**Ben Allah'ım!**" buyurması olarak değil de, bütün mevcudatın O'nun kudret-i ilâhiyesi ile yürüdüğüne arif olmaktır. Böyle bir durumda Allah'a iman vardı, yoktu gibi mülâhazalar olabilir mi? Her yerde O'nu gören için Allah var mıydı yok muydu gi-

bi düşünceler olamaz. O zaman "**İman**" değişik bir vec-
heye bürünecektir. Artık bu noktadan sonra, Allah'ın bu
idraktan sonraki merhaleleri idrak edilmeye başlanacak-
tır.

Rabbimiz ilâhî âleme geçildiğinde insana "**tecelli edecektir**" Allah'ın her varlıktaki tecellisi o varlıktaki ar-
zusu nispetince olacaktır. O varlık "**ilâhî bir el**" tutup
terakki etmişse o varlıktaki arzusu daha ileri gitmiş de-
mektir. O yüzden Mürşid eli tutup yürümenin mânâsı da-
ha iyi düşünölmelidir. Bu lütuf madde kaydı ile anlaşıla-
bilecek bir husus değildir. Allah'ın o varlıktaki değ-
lendirmesi o varlıktaki terakkisi ile orantılıdır. "**Hiç bi-
lenle bilmeyen müsavi olur mu?**" noktası bu hususu
işaret etmektedir. Kişideki ileri terakki Allah'ın arzusu de-
ğil midir? O zaman Allah, kulundaki arzusuna göre tecel-
li edecektir. Hangi varlıkta hangi tecelliği yaptığını ancak
Allah bilir. Kişiyeye göre değil, Allah'ın değerlendirmesine
göre kişiyeye derece ve makam verilir.

Allah'ımız ilâhî âlemde yapacağı hakikat-i ilâhiye-
nin eğitim tatbikatını bu dünyada yapmaktadır. Buna dik-
kat etmek gerekir. Allah'ı bir şekil ile değerlendirmek
maktuul değildir. Sevgili Peygamberimiz bizleri iki şeyden
men etmiştir. Bunlar "**Allah ne şekildir diye düşün-
meyin çünkü bütün şekiller Allah'ındır.**" Bir
de "**Allah ne kadar büyüktür diye düşünmeyin
çünkü büyüklüğünün idrakine varamazsınız**" bu-
yurmaktadır. Büyüklük için bir son olması söz konusudur

HÂTM-İ DİN

Allah için bu mümkün olmadığına göre neye göre büyük denilecektir.

Burası sondur deniliyorsa son denilen yere kadar olan âlemler maddedir. O halde son kelimesi madde varlığı için geçerli bir ölçüdür, ancak Allah, madde varlığı ile mukayese edilemez, yani kısıtlanamaz

Allah'ın rahmetine iltica etmeye ve terakki etmeye bakmalıdır. Allah'ın namütenahi ileri terakki ve güzellikleri vardır. Ancak bugün bunlar herkes tarafından kaldırılabilir hususlar olmadığı için sırda kalmaktadır.

İlâhî âlemdeki bu kesin iman noktasını bu dünyada el tutarak idrak ve kabul edenler büyük bir rahmet içerisindedirler.

Mülk sûresi 12. âyetinde;

"Görmedikleri hâlde Rablerinden korkanlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır." buyrulmaktadır.

İlâhî âlemde hakikat görülecek ancak O'nun sonsuzluğu yine de idrak edilemeyecektir. Gerçek iman bu olsa gerekir. Kişi ne kadar cereyan alıyorsa o kadar iman eder. Bu cereyanı almak ve vüs'ati yükseltmek için insan maneviyata dahil olarak Mürşid eli tutar.

Rabbimiz âlem-i ilâhîde bambaşka bir program tatbik edecektir. Cennet programında mekir tatbikatı yoktur. Yani terakki için elzem olan, dünyadaki müspet ve menfi tatbikatı cennetlerde yoktur. Orada da terakki vardır ancak güzelin daha güzeli, iyinin daha iyisi şeklinde terakki olacaktır.

"**Adem Üskün**" sırrı cennetlerde daha ileri terakki edecekti fakat ayrıca maddi ve cismani olarak yani sifa-ti olarak da terakki etmesi icap ediyordu.

"**Adem Üskün**" makamından daha ileri terakki de vardı. "**Adem**" esfele safiline (dünya) indi. Esfele safilin (dünya) nihayete erecektir. Ama "**Âdem**" devam edecektir. Bu idrak Âdem'de vardır. Âdem esfele safilin (dünya) hayatında müspet ve menfiyi tatbikatla bilmıştır.

Hz.Süreyya; "**hayru şerri mecz edip bir bilmişim**" buyurmaktadır. Dünya tatbikatından sonra "**Âdem Üskün**" sırrının tatbikatı güzelden daha güzel ne var şeklinde devam edecektir.

Dünyada müspet ve menfinin çekişmesini esfele safilinde (dünya) gördük ve terakki ettik. Artık dünya terakkisi bitmiştir. Cennetlerde terakki yoktur denirse o takdirde Hüve'yi tahdit olur. Çünkü O'nun rahmeti sonsuzdur. Kur'an'da "**Artık amel etmiş olduklarından dolayı karşılık olarak kendileri için nice göz ay-**

HÂTM-İ DİN

dınlıkları saklandığını hiçbir nefis bilmez" (Secde 32/17) buyrulmaktadır. Bu, çok daha ileri bir terakkiyi işaret eder. Bu, rahmetin terakkisidir, çünkü **"Rahmetim gazabımı geçti"** buyrulmuştur.

CENNET NEDEN DERECE DERECEDİR?

Cennette huriler var denilmektedir. Peki, başka bir şey yok mudur? Cennet için anlatılanlar cennet hayatı için kâfi gelmekte midir?

Cennet tarifi yapanlar dünyaya göre bir tarif yapmaktadır. Geçmiş devirlerde yaşayan insanların cennet anlayışı ile bugünün insanının cennet anlayışı aynı mıdır?

Başlangıçtan bugüne kadar olan her sınıftan insanın kendisine göre duyguları var, hepsinin ayrı cennet tasviri var. Bugünün de bir cennet anlayışı ve tarifi vardır.

Bugünün cennet anlayışında huri isteyen kendi vücudundan bunu yaratabilir diye tarif edilmektedir. Bu sözü bin sene önceki insanın idrak etmesi zor olabilirdi.

Bugün anlayışlar ve idrakler değişiktir. Her insan topluluğunun imamları ile davet edileceği hususu bu noktadan da değerlendirilebilir.

Allah'ımız insanları sadece dilleri ve renkleri birbirinden ayrı olarak yaratmakla kalmamış aynı zamanda itikad ve inanç yönünden de farklı yaratmıştır. Bundan dolayı da değişik fıtrattaki kişilere değişik hitap edilmiştir. Nitekim dünya kurulduğundan beri değişik peygamberler gelmiş her topluma değişik hitap edilmiştir. Geçmiş toplumlara yapılan hitaplar bugün kabul edilip tatbik edilebilir mi? O yüzden herkes kendi zamanının imamı ile birlikte kabul edilecektir. Her zamanda o zamanın imamına tâbi olmak icap eder.

Kur'an'da cennetler anlatılırken bu dünyada benzeri olmayan tarifler yapılmaktadır. O halde insanın dünya yaşamında kendisini cennetlerde vaat edilen çok ileri yaşam koşullarına hazırlaması gerekir. Velâyet insanları ilâhî âleme hazırlar.

Bedir Savaşı sırasında Peygamberimizin esirlere gülmesi üzerine esirler Peygamberimizin kendileri ile alay ettiğini sanmış ancak Sevgili Efendimiz onlara; **"Sizleri zincirlere bağlayarak cehennemden cennete taşımaya çalışıyorum ona gülüyordum"** buyurmuştur. Peygamberimiz her noktada Hakk'ı müşahede ettiğinden onlara rahmet nazarı ile bakmaktadır.

CEHENNEM

İnsanlar cehennemi değerlendirirken de dünya ya-

HÂTM-İ DİN

şamını esas alarak değerlendirmektedir. Cehennemde mutlaka ateş var diye düşünölmektedir. Peki, ateş olmadan yanmaz mı? Azab yalnızca ateşle mi olacaktır?

Şimdi yaşadığımız bu boyut sıfat noktasındadır. Yaratılmış varlıklar esas alınarak ilâhî yaratıcı kudret ifade edilmeye kalkılıyor. Yanılma burada olmaktadır.

İnsanlar her şeyi dünyevi yaşam değerleri ile değerlendirme alışkanlığı içerisinde dirler. Burası esfele safilin yani aşağıları en aşağısıdır, insan bu âlemlerin üzerinde olarak ilâhi âlemlerin sonsuz olduğu idrakinde olmalıdır.

ZAMANIN İNSANINI KABUL ETMEK BÜTÜN ZAMANLARIN İNSANLARINI KABUL ETMEK DEMEKTİR.

Peygamberimizden sonra her zamanın vazifelendirilmiş bir gönöl noktası olduğu muhakkaktır. O gönöl noktası doğrudan doğruya Allah'ın o zaman için lütfettiği arzularının izhar edildiği gönöldür. O noktayı kabul ve tasdik etmek icap eder. Zamanın İnsanını tasdik etmek demek, geriye ve ileriye doğru bütün zamanların insanlarını kabul ve tasdik etmek mânâsına gelir. Çünkü bu kabul ve tasdik, Allah'ın bu programını, tertibini tasdik etmek demektir. Zamanın İnsanını kabul eden zaten "**Lâ mevcude illa HU**" sırrını tasdik etmiş olmaktadır.

Bu son zamanda zuhur eden "**Sahibu'z Zaman**" Allah'ın ismidir ve tatbikat tamamen O'na aittir. Hiç kim-
senin "*ben böyleyim*" diyerek iddiada bulunması müm-
kün değildir, çünkü her şeyin HÜVE'ye döneceği bir za-
manı yaşıyoruz. Bu yolda söz "**Ben**" değil "**O**" olmalıdır.
Onun için Hüve en son zamanda açıldı. Bu vasfı taşıyan-
lar O'na döndürülecektir. Hüve'nin tasavvurundaki arzu-
yu idrak etmek Hüve'ye dönmek demektir.

Bu zaman artık sıfat almış ve madde olarak görün-
müş bu âlemler için son zamandır. Çünkü bu ilim ve id-
rak konuşulmaya başlandığına göre artık "**Hüve'ye dön-
dürüleceksiniz**" âyetinin fiiliyata girmeye başladığı gö-
rülmemektedir. Dikkat edilirse Hüve ilk günden beri hususi-
yede tutulmuştur. Bu dünya tertibinin bir hususiyeti ola-
rak Hüve'nin açılması ise bu tatbikatın sonunu çağrıştır-
maktadır.

Bu dünya ile ilgili olarak Velâyet anlatımında en
son nokta olarak HÜVE düşünölmelidir. Onun dışında bir
varlık telakkisi olmadığı imanına sahip olmak için çalışılı-
yor. Bu iman zuhur ettikten yani; "**Ondan başka bir
varlık yoktur**" itminan noktasına geldikten sonra Pey-
gamber Efendimizin; "**Şimdi öyle bir zamanda bulu-
nuyorsunuz ki, sizden biriniz bildiğinin onda do-
kuzu ile amel edip birini terk ederse helâke gider;
ancak insanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki,
o zaman bildiğinin yalnız onda biriyle amel eden**

HÂTM-İ DİN

kurtulacaktır. Çünkü o zaman, amel edenler çok azalacaktır," (*Huzeyfet'übnü Yemân*) buyurmuş olduğu hakikat ayan olacaktır. Bu konu bu kadar mühimdir.

**ZAMANIN İNSANINI KABUL VE İKRAR ETMEK ALLAH'IN
VELÂYET ARZUSUNU KABUL VE TASDİK ETMEKTİR.**

Her zaman diliminde Allah'ın âlemlere feyz lütfettiği bir gönül noktası olduğu muhakkaktır. O gönül noktası ile terakki etmeye bakmalıdır. Rabbimiz her zaman için o zamanın insanlarına kendilerini anlayan ve o zamana hitap eden bir gönül noktası lütfetmiştir.

Nitekim Hz. Mevlâna şöyle buyurmuşlardır:

***"Dün ile beraber gitti cancağzım
Ne kadar söz varsa düne ait
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım"***

Allah'ımız her zaman için bir **İNSAN** lütfetmiştir. O insanı şahsen bulamasak bile, Allah'ın böyle bir tertibini kabul ve tasdik ederek ikrar etmek büyük bir lütuftur.

Bu kabulde olan insan Allah'ımızın bu arzu ve teşkilatını kabul etmiş olur. Allah'ın bu ilâhî tertibini kabul etmiş olanlar, geçmiş ve gelecekteki zamanın sahibi olan gönül noktalarının hepsinin Allah tarafından gönderildiğinin ikrarını yapmış olmaktadır.

Her Zamanın İnsanı, Allah'ın her zamandaki arzusunun izhar eyler. Ona göre yürümek terakkiye vesiledir. Teveccüh, Zamanın İnsanı'na yapılırsa terakki başlar aksi halde eksik kalınır. Çünkü teveccühü yapan bu zamanın (devrin) insanıdır. O'na da ancak o zamanın 'İnsan'ı müzahir olur. Ancak Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed bundan müstesnadır. Çünkü Hz. Muhammed gelmiş geçmiş ve gelecek tüm tatbikatların kaynağıdır. Allah'ımız Hz. Muhammed ile geleceğin programını anlatmıştır. O'nun sözü değişmez. Zamanın insanları hep O'nu anlatır.

Sadece bir peygamberi kabul edip diğerlerini reddedenler Allah'ın ilâhî programının tamamını kabul etmemiş olurlar.

Zamanın insanının en önemli fonksiyonlarından birisi de budur. Onu kabul edenler Allah'ın tertibinin küllîsini, geçmiş ve gelecek olan bütün gönül noktalarını kabul ve tasdik etmiş olmaktadır. Bu kabul ediş de Allah'ın tertibini kabul etmektir. Bir insan her şeyi bir kenara bırakıp, "**Zamanın İmamı'na inanıyorum**" derse o insan dini doğru anlamış demektir.

Allah her an yeni bir şanda olduğunu buyurmaktadır. Allah'ımız hangi şanda ise o şana uymak icap eder. O zikir insanın Hakk yakınlığı bulmasına vesiledir. Zikir her zamanın arzuyu ilâhisine göre tatbik olunur.

Zamana uyarak yürümemizi Allah bizlerden iste-

HÂTM-İ DİN

mektedir. "**Dehre (zamana) sövmeyin. Çünkü dehr ancak Allah'tır**" buyrulmuştur. (*Buhârî; Müslim; Muvatta'*).
Her an yeni bir şanda olan Allah'ın her yeni şanına tâbi olmak icap eder. İnsan da her an yeni bir şanda olmalıdır. Bu da ancak o şanın zuhur ettiği nokta olan Zamanın İnsanı'na tâbi olmakla mümkün olabilir. Nasıl ki Rabbimiz her an yeni bir şanda ise o İNSAN da her an yeni bir şindedir. O noktayı Allah'tan ayırmamak ve tevhid nokta-i nazarından bakmak icap eder.

Hz. Süreyya'nın;

**"Bürün yahut ki yut kur'anı amma iş biter sanma
Ol iş bitmez mülâkatı reisul mürşidin ister"**

Beyanında ifade buyurduğu "**Reis-ül Mürşîdin**" noktası da "**Sultan**" hususiyetini işaret etmektedir. Dikkat edilirse Hz. Süreyya "**Mürşid**" değil "**Reis-ül Mürşîd**" noktasını işaret etmektedir.

Mürşid kişi değildir; Mürşid Allah'tır. Eğer Mürşid diye bir "**kişi**"ye gidiliyorsa burada atlama vardır. Hz. Süreyya; "**Allah'ı bulmadan elini verme evladını kurtaramazsın**" buyurmuşlardır. Çünkü insanı terakki ettirecek olan Allah'tır.

"Rabbimizin tecelli ettiği nokta olarak görünen zâtın asliyyetini görmek mümkün değildir; çünkü onun zâtiyyeti sıfat değil zâttır."

HATMÜL VELÂYET KEMALÂTINDA BEYAN EDİLMİŞ BAZI HUSUSLAR

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Her isim, Allah'ımızın bir arzusunu temsil eder. Hatmül Velâyet, Allah'ımızın sonsuz velâyet arzularını temsil eden kemâlât ismidir.

Geçmiş evliya tarafından geleceği ve yüksek makamı işaret edilen Hatmül Velâyet, Allah'ımızın arzu ve ismi olmakla beraber, son zamanda bir gönülde zuhur etmiş ve Hakk arzusu ile nice eserler vermiştir.

Hatmül Velâyet bugüne kadar sırda kalmış olan manevi hususiyetleri de açar ve anlatır. Bütün bu konular Hatmül Velâyet'in eserlerinde beyan buyrulmuştur.

Bu hususiyetlerden bazıları şöyledir:

HATMÜL VELÂYET MAKAMINDAN "İNSAN" İDRAKİ

İnsan o kadar ileri bir varlık ki, bütün varlıkların üzerinde bir mazhariyet taşıyor. O halde insana, yani "**El İnsan**"a, Allah'ın bir görünmesi olarak bakıp onu her şeyden tenzih etmek icap eder.

Dünya, insanın asıl vatanı değildir. İnsan varlığı bu

HÂTM-İ DİN

dünyada değil cennette yaratılmış ve bu dünyaya Allah'ın arzusu olarak bir nebze rızaklanmak için gönderilmiştir.

İnsan yaratılmış bir varlık olarak dünyadaki diğer yaratılmış ve sıfat mesabesinde olan varlıklar ile eşdeğerde görülmektedir. Hâlbuki insan zât tecellisidir. O zaman insan sıfat mesabesinde olan diğer varlıklarla mukayese edilemez. Tenzih makamı bugüne kadar hep Allah için yapılmıştır. Halbuki Hatmül Velâyet insanı tenzih ediyor. Çünkü "**her şeyden münezzeh olan Allah**" varlıklar içinde sadece "**insandan**" tecelli etmektedir. İnsandaki tecelli **ZÂTÎ** tecellidir. Her varlıktan Allah görünür ancak Allah sadece İNSAN'dan tecelli eder. Nitekim Allah'ımız her zamanda, İNSAN varlığından kelam ederek diğer varlıklara hitap etmiştir.

Zâti tecellide varlık O'dur, başkası yoktur. İşte tenzih makamındaki hususiyet budur. Bu konu ilâhî âlemi işaret eden bir konudur.

Bu dünya üzerindeki hayvan ve nebat canlı varlıklardan hiçbirisi ilâhî âleme kadem basmayacaktır. Sadece insan ilâhî âleme intikal edecektir. Sadece insan, Allah'a mülâki olacaktır, diğer varlıklar olmayacaktır.

Dünyada canlı varlıklar var, cansız varlıklar var, hiçbiri tenzih edilmiyor; çünkü onlar madde yani sıfatlılar. ZÂT olmaya namzet bir tek varlık vardır o da İNSAN'dır. O halde murat olan İNSAN'dır.

İnsanın insan olarak Allah'a kavuşması durumu vardır, diğer varlıkların böyle bir durumu yoktur. Allah, insan varlığından peygamberler seçerek diğer bütün varlıklara hitap etmektedir. O halde **El-İnsan**'ı herşeyden tenzih etmek icap eder. Bu konu Allah'ın insanda açılmasını işaret eden bir konudur.

Velâyetten zuhur eden, "**yiye*n* içen Allah'a bakınız**" kelâm-ı kibarı ile maneviyatta insan için değerlendirilmeler yapılmıştır ancak tenzih makamının insan ile ilgili olduğu ilk defa Hatmül Velâyet ile zuhur etmektedir.

ESMA ÜL HÜSNA TARİFİ

Bugüne kadar "**Esma ül Hüsna**" tarifi ile Allah'ın doksandokuz ismi bilinmiştir. Esasında doksandokuz rakamı tek bir hadis-i şeriften rivayet olarak gelmiştir. Bu duruma rağmen müslümanlar arasında şöhret bulmuştur. Halbuki Kur'an ve hadislerde bildirildiği şekliyle Allah'ın isimleri sayılmaya kalkındığında yüzlerce isim bulabiliriz. Esasında bütün isimler O'na aittir.

Esma ül Hüsna tabiri ile tarif edilen *er-Rahman*, *er-Rahim*, *er-Rauf* (çok acıyan), *et-Tevvab* (tevbeleri kabul eden), *es-Selam* (selamete ulaştırın) gibi cemali esmanın yanında *ed-Dar* (zarar verici şeyleri yaratan), *el-Müntakim* (intikam alan), *el-Müzil* (zelil kılan), *el-Kabîd* (sıkıntı veren), *el-Mudil* (dalalete düşüren)... gibi celali esma da zikredilmiştir.

HÂTM-İ DİN

Doksandokuz esmayı belirlemek gayretleri İslâm tarihi boyunca devam etmiş ve doksandokuz rakamına sığdırmak telaşı ile pek çok Esmâ ü'l Hüsna terkipleri yazılmıştır.

Hülasayı kelimeler, ehl-i zahir arasında şöhret bulan doksandokuz esmadan hazırlanmış Esmâ ü'l Hüsna tarifi pek sağlam temellere oturtulamamıştır.

Öncelikle Esmâ ü'l Hüsna olarak bilinmiş bütün isimler Allah'a ait olup, "**Esmayı Celile-i İlâhiyye**" tabiri ile ifade edilmiştir. Ayrıca Allah'ın isimleri doksandokuz rakamı ile asla tahdit edilemez. Kaç tanedir diye sorulsa şöyle cevap verilir: Allah sonsuzdur, isimleri de sonsuzdur.

Esmâ ü'l Hüsna ile işaret buyrulan Allah'ın en güzel isimleri, Allah'ın o isimlerle görüldüğü, tatbikat yaptığı, âlemlere lütfunu ve rahmetini ve cemal yüzünü gösterdiği, ilâhi ilim ve bilgi indirdiği zâtî velâyet isimleridir. Yani "**Allah Muhammed Mustafa**", "**Allah İmam-ı Ali**", "**Allah Abdülkadir Geylani**", "**Allah Mevlana Celaleddin**", "**Allah Süreyya**"... gibi zâtî veliler Allah'ın en güzel isimleridir. **Allah, o gönüllerden kendisini tarif buyurmuştur ve yakınlığını lütfetmiştir.**

İSM-İ AZAM TARİFİ

İsm-i Azam tabiri ile kabul gören husus, Allah'ın öyle muazzam ismi var ki o ismi bilen ve zikreden sanki her şeye sahip olurmuş gibi değerlendirilmektedir.

İsm-i Azam ile işaret buyrulan ismin Zamanın Sahibi olarak bilinmesi daha uygun olur. Çünkü Allah, âlemlere indirdiği ilâhî feyizlerini önce Zamanın Sahibi olan gönle indirmekte, o gönülden âlemlere yayılmaktadır.

Zamanın Sahibi aynı zamanda Zamanın İmam'ıdır. Allah o zamandaki bütün varlıkları Zamanın İmamı ile değerlendirmektedir.

EL MUSAVVİR TARİFİ

Hakikat mânâsı olarak Allah'ın âlemleri yaratmadan önce bütün varlıkları ve âlemleri tasavvur etmesi olarak ifade edilmiştir. Bu konu Âlem-i A'ma esrarındandır.

SEBAN MİNEL MESANİ İDRAKİ

Kur'an-ı Kerîm ve hadislerde bildirilen, "**sana mesaniden yediyi verdik**" ilâhî beyanı, Fatıha sûresi ya da yedi büyük sure gibi pek çok tefsiri yapılmış ancak tam manası ile idrak edilememiştir.

HÂTM-İ DİN

Yalnızca, Hz.Mevlâna, Mesnevi'sinde "*seban minel mesani*" yahut "*sebul mesani*" olarak tarif buyrulan beyanın azim bir lisan olduğunu, bu lisanın peygamber makamından nutk eylediğini işaret buyurmuşlardır.

İlk defa olarak Seban Minel Mesani'nin "**yedi ilâhî isim**" olduğu ve bu ilahî isimlerin hususiyetleri beyan edilmiştir.

VAHDET- İ VÜCUD TARİFİ

Asırlardan beri tartışılan ve her görüş sahibinin kendi gözlüğünden gördüğü Vahdet-i Vücut konusuna Hatmül Velâyet açıklık getirmiştir. **Evvela vücud kelimesi varlıklar içindir ve Hakk'a nispet edilemez.** Allah bütün bu değerlendirmelerin fevkindedir.

Âlemlerin yaratılmasındaki esas, "**Ben yeryüzünde bir halife kılacağım**" emr-i ilâhîsi olduğuna göre, varlıkların yaratılmasındaki esas arzu "**insan**"dır. O halde Vahdet-i Vücut, âlemlerin zübdesi makamındaki Zamanın İnsan'ını işaret eder. Bütün bu varlık âlemi O'nunla devam etmektedir.

Bütün varlıkların terakki etme programları Âdem ile belli olmuştur. Her varlığın Âdem'in varlığı ile vahdette geleceği belli olduğu için, Âdem'in varlığı vahdet-i vücûdu işaret etmiştir. Rabbimiz bundan sonra bütün

varlıkların Âdem'e secde etmesini ve ona uymasını emir buyurmuştur. Çünkü Âdem Allah'ın tecellisi olan gönüldür.

VACİBUL VÜCUD TARİFİ

Yeryüzünde velâyeti temsil eden sırrı Âdem noktasının olmaması kıyameti çağırır. O halde hayatın devamı "**Sırr-ı Âdem**" yani "**Vacibul Vücut**" noktasının varlığı ile mümkündür.

Allah'ımız insan varlığını yarattığında melekûtundan secde etmelerini arzu buyurmuştur. Âdem varlığı diğer varlıklardan bir varlık değil, Allah'ın **Halife-i Hakk** sırrına mazhar olarak yarattığı "**vacib**" olan Allah'ın tecelli noktasıdır. Allah'ın insanı kendi sureti üzere halketmesi insan varlığına verdiği kıymeti göstermektedir. İnsan, Allah'ın kendisine lütfettiği bu kıymetin idraki içinde olmalıdır.

VAHİY TARİFİ

"Rabbin bal arısına şöyle vahyetti..." (16/68)

Kur'an bal arısına bile Allah'ın vahyettiğini bildirmektedir. Vahiy, Allah'ın yaratmış olduğu kullarındaki arzusuna göre bir feyz ve enerji vermesidir. O halde Allah yarattığı her varlığa lütfettiği isim ve makamına göre vahyetmektedir.

HÂTM-İ DİN

Kasas sûresi 28/ 7. âyetinde;

"Ve Musa'nın annesine "Onu emzir; artık eğer onun hakkında korkuyorsan onu denize bırak ve korkma ve mahzun olma. Muhakkak ki onu sana geri verir ve onu peygamberlerden kılarız," diye vahyetmiştik." buyrulmaktadır.

Dikkat edilirse Rabbimiz Musa'nın annesine de vahyetmiştir.

Vahiy peygamberlere risalet makamından lütfedildiğinden ve vahiy kelimesi Peygamberimiz tarafından ifade edildiğinden ilâhî nezaket icabı velâyet kendilerine lütfedilen vahyi "**ilham**" kelimesi ile tarif etmiştir.

Allah, bal arısına bile vahyederken, ehl-i zahir ulemanın "*peygamberden sonra vahiy yoktur yahut peygamberden sonra herşey beşeridir*" demesi ilâhî nizama uygun değildir. Allah, yaratmış olduğu en değerli varlığı olan insan varlığını asla başıboş bırakmamıştır. İnsanlar üzerine her zamanda veliler lütfederek onlara rahmetini bahşetmiştir.

Her an yeni bir terakki olduğuna göre bütün varlıklara "**Halifetullah**" (Allah'ın Halifesi) olmakla tebliğ yapacak olan insan varlığının başıboş bırakılmayacağı muhakkaktır.

**VAHİY, ALLAH'IN KENDİSİNDEN KENDİSİNE İNDİRMİŞ
OLDUĞU BEYANDIR**

Allah'ımızın peygamberler irsal eylemesindeki hususiyet, Allah'ın kendisindeki arzusunu insanlara açmasıdır. Peygamberlik Allah'ın programıdır. Zatîyette "**Allah**" ve "**Peygamber**" ayrı değildir. Peygamber Allah'ın yine kendi görünmeleri olan insanlara hitap ettiği görünmesidir ki, yetiştiren Allah'ın kendisidir. Bu husus isimlerin isimlere tâbiyetini işaret eden bir hususiyettir.

Şûra suresi 42/51. âyetinde;

"Bir beşer için Allah'ın onunla tekellüm eylemesi (konuşması) illâ vahy ile veya bir hicab arkasından ya da bir resul irsal eyleyip ona dilediğini vahyetmesi ile olur. Muhakkak ki O alidir, hakîmdir." buyrulmaktadır.

Dikkat edilirse âyette, "**Allah peygamberlerine bu üç yoldan başka konuşmaz**" denilmeyip "**Allah insanlarla bu üç yoldan başka konuşmaz**" buyrulması peygamber dışındaki diğer insanların da, ilâhî kelâm'dan nasibi olacağını işaret etmektedir.

Peygamberden başka hiç kimseye vahiy gelmez demek hâşâ Allah'tan başka kuvvetleri çağrıştıran bir düşüncedir.

HÂTM-İ DİN

Kur'an'da zikredilen "**Resûl**" kelimesi sadece peygamberler için kullanılan bir kelime değildir. Nitekim "**Allah meleklerden ve insanlardan "Resuller" seçer**" (*Hacc, 75*) âyeti, açık manasıyla bunu işaret etmektedir.

Allah'ımız insanı çok üstün tutmuştur. İnsan varlığının Allah nazarında çok hususi bir yeri vardır.

Her şeye yaratılışını ihsan eden Rabbimiz sadece insan için kendi ruhundan lütfettiğini (*Secde 9*) ve Arz'da kilerin hepsini insan için halk ettiğini (*Bakara 29*) bildirmektedir. Allah'ın kendisine halife olarak seçtiği ve meleklerin secde ile emredildiği insan varlığı elbette ki büyük bir lütfu mazhar kılınmıştır.

Allah'ımız insan varlığından kalam etmekle insan görünmesine ne kadar büyük bir kıymet verdiğini göstermiştir.

İnsan büyük bir şeydir, çünkü Allah'ın arzuyu ilâhîsi onda tecelli etmektedir. Allah'ımız âlemlerin nazire olarak yaratıldığı insanda "**Ben buradayım**" buyurmaktadır.

İnsan Allah'ın nazarında büyük bir şeydir. O zaman insan makamını bilmeli ve ona göre yürümelidir. Elbette ki, her varlık kendi makamı ölçüsünde vahiy ve ilham alır. Arı kovandan çıktığı zaman kilometrelerce uzakta

olan ve göremediği çiçeğe yönelirken bunu düşünce ile mi yoksa vahiy ile mi yapıyor? Arıya bile nereye yöneleceğini söyleyen bir program Allah'ın programıdır.

Ancak her varlığın üzerinde olan insanın arı ile aynı vahiy alması elbette beklenemez. **Vahiy Allah'ın kendisinden kendisine indirmiş olduğu beyandır.**

Vahyin makamları vardır. Velâyete lütfedilen beyan diğer varlıklar ile kıyas edilemez.

ZAMANIN DÜSTURUNUN TARİFİ

İnkılâb-ı Kebir'in yaklaşmış olduğu şu zamanda gerçek Müslüman'lığın, yani gerçek imanın nasıl olması gerektiğini ve insanların Allah'ın nizamına nasıl uyması lazım geldiğini beyan etmek arzusunda olarak, "**Düstur**" tarifi yapılmıştır.

Allah'ın her zamandaki arzusuna uymak için de, geçmiş mezheplerin yorumlarına değil, Zamanın Sahibi'nin ilhamına uymak icap eder. Kur'an'da, "**Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün...**" (17/ 71) buyrulmuştur. O halde Zamanın İmamı'na iman esastır. "*Biz onu şahsen tanımıyoruz*" diyenler için her zamanda Allah'ın lütfettiği "**Zamanın İmamı**" olduğuna iman etmek o noktadan feyz almaya vesile olur.

HÂTM-İ DİN

Bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün âlemlerde Allah'ın nizamı devamdadır. Dünyadaki yaşam nizamı ile başka âlemlerdeki yaşam nizamı değişik olabilir. Ancak âlemlerdeki "**düstur**" değişmez; Bütün âlemler için Allah'ın tevhidi esastır ve hedef "**Lillahil Vahidil Kahhar**" dır.

Düstur tarifi, İnkılâb-ı Kebir zamanındaki ve Lillahil Vahidil Kahhar'a varıştaki fikriyatı açmak maksadını taşımaktadır.

MÜRŞİD-İ MUHKEM DERVİŞ-İ SADIK ANLAYIŞI

"**Mürşid**"lik ve "**Derviş**"liğin hususiyetleri lâyıkiyla tetkik edilmediğinden son zamanlarda gerçek mânâsından uzaklaşmış olduğu görülmektedir.

Hz. Süreyya'nın;

"Bürün yahut ki yut Kur'an'ı amma iş biter sanma

Ol iş bitmez mülâkat-ı Reis-ül Mürşidîn ister" beyanı vardır.

Dolayısıyla insanı insan yetiştirir. Bu tatbikat Âdem ile başlamıştır. Âdem, bütün varlıklara isimleri ile hitap etmiş yani onların terakkisi için lazım olan ilmi varlıklara intikal ettirmiştir.

'Âdem Sırrı' tüm varlıklar üzerinde tatbikattadır. Bu durumda bir "insan" daha evvel Hakk'ı bulmuş bir gönlün manevî terbiyesinde yetişerek böyle bir makama ulaşabilir. O halde mühim olan Hakk'a vasıl olmuş bir irşad makamı bulup bağlanmaktır.

Manevîyatta Mürşid, Allah'ın irşad vasfını işaret eder. Mürşid ismi Allah'a aittir.

Şûra sûresi 13. âyetinde,

"Allah dilediğini Hû'ya mücteba eyler (seçer) ve inabe edeni (Mürşid'e bağlananı) Hû'ya hidayet eyler." buyrulmaktadır.

Bu âyetlerdeki hususiyetlere bakıldığında, bu kolların çok ciddi olduğu görülmektedir. Hem Mürşid'lik hem de dervişlik Allah'ın arzuyu ilâhîsine bağlıdır. Yani Mürşid'i de dervişi de ancak Allah seçer.

Bu âyete göre her isteyen ilâhî Mürşid olamaz. Bilgi sahibi olunabilir ancak ilâhî Mürşid'lik Allah'a aittir.

Mürşid, Hakk yakınlığı bulmuş, Allah'ın nizamını ve düsturunu anlatan yetkili gönül noktasıdır. Hz. Ahmed Süreyya Emin manevî evladı Muhammed Ali Bey Hazretlerine, **"Evlad, Allah'ı bul ondan sonra el ver, aksi halde evladını kurtaramazsın; çünkü sen idare etmiyorsun, Allah idare ediyor."** buyurmuştur.

HÂTM-İ DİN

İrşad noktasındaki kişi, Hakk'ı bulmadan el vermemelidir. Çünkü kulu yetiştiren Allah'tır. İrşad makamı dünyevî saltanat gibi devrolmaz. Allah'ın seçtiği gönül ile devam eder.

Mürşid makamında olan kimsenin mutlaka Allah tarafından tayin ve tespit olunması icap eder çünkü irşad Allah tarafından yapılmaktadır.

Mürşid'lik birtakım şahısların birbirine emanet adı altında takke, cüppe vererek teberrüklen değil, Allah'ın tayin etmesi ile olur. Böylelikle Allah o vecihten dervişleri irşad eder.

ÂYETLER VE HADİSLERİN DOĞRU ANLAŞILMASI

Ehl-i zahir ulemanın Kur'an âyetleri için Allah sözüdür, hadis-i şerif'ler için peygamber sözüdür değerlendirmesinde bulunduğu görülmüştür. Bu değerlendirmede Allah ayrı, peygamber ayrı düşünülmektedir. Bu, ikilik lisanıdır.

Kur'an'da "**O (Peygamber) havadan konuşmaz ancak vahiy ile konuşur**" (53/3-4) buyrulmaktadır. Bu âyet karşısında Peygamber'in sözlerinin Allah sözü olduğunu bizzat Kur'an tasdik ediyor demektir.

Allah'ımız Kur'an'da, "**Allah'ın eli onların (as-**

hab-ı kiramın ellerinin) üzerindedir"(48/10) buyurarak Peygamberinin elini kendi eli olarak vasfetmektedir.

Allah'ımız "**Attığın zaman sen atmadın, Allah attı**" (8/17) âyeti ile peygamberinin atışını kendi atışı olarak nitelemektedir.

Allahımız; "**Yâ Muhammed de ki; Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah sizi sevsin**" (3/31) buyurarak kendi sevgisini peygamberi ile tespit buyurmuştur. O halde peygamberden konuşan ve görünen kimdir? Elbette Hakk'tır.

Peygamberimizin "**Beni gören Hakk'ı gördü**" buyurmasıyla tamamen açılan bu hakikat ortada iken Allah ile peygamberini kim ayırabilir?

Velâyet, Allah ile peygamberini ayırmaz. Velâyet için Kur'an ayetleri ile Peygamber'imizin sözleri aynı değerdedir. Çünkü âyetlerin de hadislerin de kaynağı HÜVE'dir.

Casiye sûresi 6. âyetinde,

"İşte Allah'ın âyetleri... Onları sana hakk ile tilavet ediyoruz. Artık Allah'tan ve 'Hû'nun âyetlerinden sonra hangi HADİSE iman ederler?" buyrulmaktadır.

HÂTM-İ DİN

Dikkat edilirse âyette Kur'an âyetleri için de, "**Hadis**" kelimesi kullanılmaktadır. Kur'an-ı Kerîm sözlerine âyet denmektedir. Kur'an ise Kur'an sözlerine hadis denmektedir.

Günümüzde "*hadis tasnifi*" çalışmaları yapıldığı malumdur. Ancak ehl-i zahir ulema hadisleri ravi zincirine yani rivayet edenlere göre tasnif etmeye çalışmaktadır. Halbuki velâyet hadisleri ravi zincirine göre değil, Allah'ın ilham ve beyan lütfetmesiyle değerlendirir. Böyle bir değerlendirme hem ilâhî bilgiye uygundur hem de zamana hitap eder.

DERYAYI NURU MUHAMMED İDRAKİ

Allah, önce Deryayı Nuru Muhammed'i teşkilatlandırdı, sonra o nurdan âlemleri yarattı. Mekke'de zuhur eden ahir zaman peygamberinin, Hz.Muhammed ismi ile zuhur etmesi Deryayı Nuru Muhammed'in en mükemmel ve tastamam temsil noktası olmasındandır. Zaten cümle evliya ve enbiya hep o ilâhi nurdan görünmüşlerdir. Hepsi asliyet-i ilâhiye olan Deryayı Nuru Muhammed'den konuşmuşlardır.

HATMÜL VELÂYET İDRAKİ

Hatmül veli, hatemul veli ya da ***hatemul evliya*** tabirleri ile son devirde zuhur edecek olan bir "**kişi**"

kastedilmiş ve hatta o kişinin sıfatî hususiyetleri dahi yazılmak istenmiştir. Geçmiş evliya kitaplarında çokça bahsedilmiş olan bu konuya açıklık getirilmiştir.

Şurası kesindir ki, bahsedilen "**kişi**" değildir: Allah'ın "**Hatmül Velâyet**" arzusudur. Bu sır Allah'a aittir. Kişilerle kâim değildir. "**Hâtemul evliya**" denirse bir kişi var bütün bunları yapıyor anlamına gelir. "**Hatmül Velâyet**" tabiri ise Allah'ın arzu ve tecellisini işaret eder.

Hatmül Velâyet, Velâyetin bitmesi değildir, Velâyetin hatim olması yani bilinmesi anlamındadır. Tıpkı Kur'an okuyanın Kur'an'ı hatim etmesi gibi. Şüphesiz velâyet devamdadır ve ebedidir. Dünya hayatı ile de sınırlı değildir.

EL HÜVE AÇILIMI

HÜVE'nin ismi ALLAH'tır. HÜVE risalet makamındaki peygamberler ve velilerin hakikati olan "**ilâhî zâtı**" işaret etmektedir. Yani isimlerden ve sıfatlardan münezze olan ve âlemleri yaratan ilâhî kudreti işaret etmektedir.

Velâyetin esrar-ı hususiyeti Hüve'dir. Velâyet noktasında olmayanlar, velâyeti tanımadıkları için Hüve'yi sadece zamir olarak değerlendirmişlerdir.

HÂTM-İ DİN

Hüve sırrının açılması demek, Allah kendini ne kadar açıyorsa o kadar idrak edilecektir demektir. Bugün bu kadar azim bir sırrın ve ilmin açılması o büyük günün gelmesinin çok yakın olduğunun da bir işareti olsa gerekir. Nitekim Kur'an-ı Kerîm'de pek çok sûrede buyrulan "**Sizler Allah'a hesap vereceksiniz**" ve "**HÜVE'ye döndürüleceksiniz**" âyetleri ile HÜVE hakikati en son dönüş yeri olmaktadır.

EHL-İ BEYT'İ İDRAK ETMEK

Ehl-i Beyt tarifine bir açıklık getirmek lazımdır. Genel olarak Ehl-i Beyt, birbirlerine sadece kan bağıyla bağlı belli kişiler anlamında olarak kabul görmüştür. Böyle bir tarif dini ve maneviyatı babadan oğula geçen saltanata dönüştürebilir. Peygamberimizin öz amcası Ebu Leheb en azılı İslâm düşmanı iken, kan bağı ile bağlı olmayan ancak kurbiyet bağı ile bağlı olan nice güzel insanlar vardı.

Esas olan Ehl-i Beyt sırrıdır. Nitekim Peygamberimiz aslen Farisî (İranlı) olan Selman için; "**Selman bizdendir, Ehl-i Beyt'indedir**" buyurmuştur. Peygamberimize olan akrabalık bağı yani kurbiyet (yakınlık) kelimesi "**Hakk yakınlığı bulmuş olanlar**" şeklinde anlaşılmalıdır.

Ehl-i Beyt, velâyeti tariftir. Peygamberimizin tavsi-

ye ettiği Allah inancını tam kabul etmektir. Ehl-i Beyt sırtından görünen Muhaddesun (Allah'tan ilham ve beyan alanlar) gönülleridir. Her zamanın velâyet gönüllerinde Ehl-i Beyt zuhur etmektedir.

HAZRET-İ HATİCE'NİN İDRAKI

Madem ki Allah bütün varlıkları Âdem'e itaati mecbur kıldı, o zaman da bütün varlıkların Âdem'e secde etmeleri gibi kadınların da kocalarına itaati gerekli oldu.

Kadın eğer kocasını kabul etmiyorsa, kendi varlığını inkâr etmiş olur. Kadının erkeğini tam mânâsı ile kabul etmesi lazımdır. İşte bu hâl ve bu kabul tam ul tamam olarak Hz. Hatice Valide'mizde vardır. Her şeyi ile Hz. Muhammed'i kabul etmiştir.

Peygamberimizin Hz.Hatice Valide'miz ile olan evliliği Allah'ımızın insanlara lütfetmiş olduğu evliliğin nasıl olması gerektiği ile ilgili husus olsa gerekir. Allah'ımızın Hz.Hatice Valide'mizdeki tatbikatı Sevgili Peygamber'imizin insanlara vereceği mesajın içeriğini taşımaktadır.

HZ.FÂTİME'Yİ İDRAK ETMEK

Hz.Fâtıme validemizle ilgili olarak yazılmış kitaplarda onun dünyevi yaşantısı yazılmıştır. Genelde, bir peygamber kızı olması vurgulanmış, bir kısım kitaplarda

HÂTM-İ DİN

ise daha çok siyasi değerlendirmeler ağırlık kazanmıştır. Oysa Hz.Fâtîme validemizin hakikat vechesi çok daha değişiktir.

Hz.Muhammed **Ruhu Küll** deryasının en muazam temsil noktası olarak zuhur etmiştir. Aynı deryaya muzaf olarak **Nefs-i Küll** deryasının yani Allah'ın nefis arzusunun en güzel ve ekmel temsil noktası ise Hz.Fâtîme validemizdir.

Ayrıca Hz.Fâtîme ismi Allah'ın irşad isimlerindedir. Manevi terakkide Hz.Fâtîme isminin zuhur etmesi nefsi makamlardan geçmeyi işaret eder.

HATMÜL VELÂYET ZAMANI "ASR-I SAADET" ANLAYIŞI

Ehl-i zahir, Peygamber'imizin Hakk'a yürümesi ile Asr-ı Saadet'i bitmiş kabul eder. Oysa İnkılâb-ı Kebir'e kadar sürecek her zaman Asr-ı Saadet'tir. Çünkü ahir zaman peygamberi Hz.Muhammed'in şeriatı devamdadır.

Asr-ı Saadet, Zamanın Sahibi olan gönül noktasını da işaret eder. Çünkü Peygamberimizin getirmiş olduğu ilâhi ilim her zamanın sahibi olan gönül noktası ile açılmaktadır. Yani, Asr-ı Saadet ile Sevgili Efendimizdeki velâyet sırrının her zaman içindeki açılmasına da işaret edilmiştir.

HATMÜL VELÂYET'İN İÇTİHAD ANLAYIŞI

Müctehid (dini yorumlayan alim), kendi ictihadı (dinî yorumu) ile hareket eder. Ulemaya göre ictihad, akıl ile hareket etmeyi gerektirir. Ancak bu yaklaşımda yanılgılar olabilir. Velâyet, Allah'ın ilhamı ile hareket ettiğinden insanları ve varlıkları Allah nazarından değerlendirir. Velâyet beşeri aklı esas almaz; Allah'ın muhaddesun gönüllerine lütfettiği ilâhî ilham ve beyanı esas alır. Böylece Allah dini, her zamanda Allah'ın arzu buyurduğu şekilde idrak edilir.

HATMÜL VELÂYET'İN MEZHEPLERE BAKIŞI

Mezhepler din âlimlerinin zamana ve coğrafi şartlara uygun olarak dini meseleler hakkında verdikleri fetvaların zamanla dini bir yol haline getirilmesi demektir. Ancak daha sonraki devirlerde mezhepler tabu haline getirilmiş, İslâm dininin asliyetinden ve hakikatinden uzaklaşarak Müslümanlar mezheplere tâbi olarak parçalanmışlardır.

Mezhepler zaman ve zemin ile sınırlıdır. Geçmiş zamanın yorumu geçmişte doğru olabilir ancak geçmiş yorumları ileri zamanlara taşımakta yanılgılar olmaktadır. Çünkü zaman zamana uymamaktadır.

Maalesef birbirlerini düşman gibi gören mezhep

HÂTM-İ DİN

anlayışlarına geçmişte de bugün de rastlıyoruz. Aynı dine inananların taraftarlık anlayışı içinde birbirlerini düşman gibi görmelerini kabul etmek hiçbir şekilde mümkün değildir.

Hatmül Velâyet mezhep anlayışını değil, Allah dinini esas alır. Her zamanda Zamanın velâyet gönülleri doğru din anlayışını bildirmişlerdir.

NASİH MENSUH MESELESİNİN DOĞRU ANLAŞILMASI

Müfessirler, "**mensuh**" kelimesi ile Kur'an-ı Kerîm'de birtakım âyetlerin silindiği, yahut hükmünün kaldırıldığı yani iptal edildiği, hatta Peygamberin birtakım âyetleri unuttuğu gibi "*tuhaf*" iddialarda bulunmuşlardır.

Burada "**nasih / silen**," "**mensuh / silinen**" anlamındadır. Müfessirler meseleyi Kur'an'daki birtakım âyetlerle yorumlamakla beraber, hangi âyetlerin nasih, hangi âyetlerin mensuh olduğuna kendileri karar vermişler ancak bu kararlarında da ihtilaf etmişlerdir.

Eğer nasih mensuh ehl-i zahir ulemanın tarif ettiği gibi anlaşılırsa mensuh olan Kur'an âyetlerinin hükmünün geçersiz olduğunu kabul etmek gerekir. Oysa Kur'an âyetlerinin zahir anlamlarının ötesinde daha ileri açıklamalar sunan batın anlamları da vardır.

Müfessirler Kur'an ve hadisler karşısında idrakte zorlandıkları konularda velâyete uyum göstermedikleri için nasih-mensuh demişlerdir. Hâlbuki idrakte zorlandıkları meselelerin çözümleri velâyette vardır.

Esasında nasih mensuh ile geçmiş peygamberlerin şeriatleri anlaşılmalıdır. Geçmiş şeriatlerin hükmü kaldırılmış ve Hz.Muhammed ile kıyamete dek hüküm sürecek yeni bir şeriat getirilmiştir.

MUHKEM VE MÜTEŞÂBİH MESELESİNİN DOĞRU ANLAŞILMASI

Kur'an ayetleri muhkem ve müteşabih olarak lütfedilmişlerdir. **Muhkem** kelimesi ile kesin ve değişmez hüküm bildiren ayetler işaret edilirken, **müteşabih** kelimesi ile benzeşen ayetler işaret buyrulmuştur. Ancak bu kavramların tespitinde resmi ulemanın tefsirleri ile velâyetin ilhamı arasında pek çok farklar vardır.

Resmi ulemaya göre Allah'ın zatiyyeti ve sıfatiyyeti hakkındaki pek çok âyetler ve hadisler müteşabih sayılmaktadır. Halbuki bu âyetler ve hadisler velâyete göre muhkemdir.

Velâyete göre muhkem âyetler ve hadisler, Allah'ın zatiyyet ve sıfatiyyetini bildiren kesinlik ve katiyet arzeden değişmez hükümlerdir. Resmi ulemanın, idrak ve ifadesinde eksik kaldığı bu ve benzeri âyet ve hadisleri her

HÂTM-İ DİN

devirde yetkili velâyet gönülleri gayet açık ve anlaşılır şekilde izah etmiştir. Çünkü bu âyet ve hadisler Rabbimizin **"Beni böyle biliniz ve tanıyınız"** buyurduğu hükümlerdir.

Ulemaya göre muhkem kabul edilen âyet ve hadisler ise çoğunlukla dünya yaşamına hitap eden hukuk kurallarıdır. Helal-haram, ticaret, miras, evlenme-boşanma ve benzeri dünya yaşamıyla ilgili kurallar hep muhkem kabul edilmiştir.

Velâyete göre ise ulema tarafından muhkem görülen bu hükümler müteşabih sayılmaktadır. Çünkü bu kurallar zaman ve zemine göre değişiklik gösterebilir. Değişik şartlara göre yine Kur'an ve hadisler örnek alınarak benzer hükümler getirilebilir. Onun için benzeşen anlamında müteşabih denilmiştir.

İlerleyen zaman içinde ve değişen şartlar karşısında dünya yaşamına hitap eden kuralları kesin ve değişmez yani muhkem kabul etmek ne kadar gerçekçi olabilir. Asırlar öncesinin mezhep kuralları ile bugün ticaret yapmak, sosyal yaşamı sürdürmek mümkün müdür? Yaşamın günümüzdeki sürati karşısında dini kuralların da zamanımıza ve yaşamımıza hitap edecek şekilde düzenlenmesi zaruri bir ihtiyaç olmaktadır.

Ulemanın "icthad" ederek zamanımıza hitap eden kurallar getirmesi ve dini hükümleri Sevgili

Peygamberimizin "kolaylaştırınız güçleştirmeyiniz" tavsiyesi mucibince yumuşatması beklenirken, içtihad kapısı kapatılarak belki de en büyük hata yapılmış olmaktadır.

Velâyet ise Allah'tan aldığı ilham ve beyana göre her zamandaki Hakk arzusunu bildirir. Sevgili Efendimizin tavsiyesi üzere dini kolaylaştırır. Her zaman ve şartlarda müminlerin Hakk rızasını nasıl kazanacaklarının öğretim ve eğitimi yapar; nefisleri olgunlaştırır; ruhları kemâle erdirir.

Her zamanın velilerinin hayatları ve eserleri incelendiğinde bu sözümüz daha iyi idrak edilecektir. Hz.Abdülkadir Geylani, Hz.Mevlana, Hz.Yunus gibi velâyet gönülleri aradan asırlar geçmesine rağmen hala insan gönüllerine seslenmekte Hakk sevgisini ve dostluğunu bahşetmektedir.

ALLAH DİNİNİN DOĞRU ANLAŞILMASI VE DİN BİRLİĞİ

Aslında ilk günden, yani Hz.Âdem'den beri Allah'ın dini birdir. Ancak din, Allah'a göre değil, taraftarlık anlayışı içinde peygamberlere göre yorumlanmıştır. Hâlbuki bütün peygamberler ve veliler Allah'ın bir olan dinini bildirmişlerdir.

Gerçek din birliği Allah'ın bir dininde birleşmek de-

HÂTM-İ DİN

mektir. Çünkü Kur'an'da bütün risalet noktalarındaki ilâhî sırrın HÜVE olduğu beyan edilmektedir.

Peygamberler ve veliler Allah'ın tevhidinde birleşmişlerdir. İlâhî Kudret'e yani Hüve'ye imanın tam olması lazımdır. Her peygamber ve veli kendi zamanlarına olan hitaplarında, Allah dininde nasıl terakki edileceğini insanlara bildirmiştir.

Hatmül Velâyet günümüzde seslendirilen din birliği çağrılarına karşılık dinin zaten bir olduğunu, dinler tarifinin geçerli olmadığını, Allah'ın bir dini olan İslâm'da birleşmesi gerektiğini beyan buyurmuşlardır.

İslâm demek, ilâhî yaratıcıya göre bir iman taşımak demektir. Hz. İmam-ı Ali'den rivayet edilen **“İlim bir nokta idi cahiller onu çoğalttı”** sözü de bu *“dinler karmaşasına”* işaret olsa gerekir.

BİR "TAM ER" OLARAK HATMÜL VELÂYET

Hz.Süreyya zikredildiğinde Allah yakınlığının hari-kulade tarifi bilinmektedir. Geçmiş Velâyet gönülleri kendilerinde zuhur eden ilhamları ve Allah yakınlığını kem gözlerden saklamak için remiz kelimeler kullanarak işaretle anlatmışlardır.

Hz.Süreyya **"ben remz ile söz söylemezem"** bu-

yurarak Allah yakınlığını açık olarak ifade etmiş "**Allah bir kuluna ne kadar yakınlık verebilir?**" sorusunun en harikulade cevabını lütfetmiştir.

İlk defa 1960 yılında yayınlanan Süreyya Divanı'nın, 1998 yılında tashihli baskısı yapılmış, ayrıca Hz.Süreyya Bey'e ait bilgiler ve resimler, Makam-ı Süreyya'nın resimleri ve türbenin planı da kitabımıza ilave edilmiştir.

Hz.Süreyya; "**bir tam erin zuhur edeceğini ve ilâhî varidatını şerh edeceğini**" divanında keramet buyurmuşlardır. **FETHUL AHFA** kitabımız Divan-ı Süreyya'nın Hatmül Velâyet tarafından yapılmış şerhidir. Divandaki hudut dışı gibi görülen sözlerin şerhleri yapılmıştır. Nitekim o sözler kul lisanından tekellüm etmiş gibi görülse de hakikatte o sözler Allah'a aittir.

Hakk'ı bulmuş bir gönülden sadır olan sözler ancak Hakk'ın sözleri olabilir. Artık o kul, ikilikten kurtulmuştur. Söz O'nun, tatbikat O'nundur.

ZİKİR VE NEFİS MERTEBELERİNİN İDRAKİ

Bugüne kadar dergahlarda icra edilen zikir tatbikatının hakikati nedir? Hatmül Velâyet konuya açıklık getirmiştir.

HÂTM-İ DİN

Zikir tatbikatlarında kalben ve cehren (gizli ve açık) Allah'ın esması zikredilerek nefis mertebelerinden geçmek murat edilmektedir. Zikreden, Allah'ımızın Kur'an'da buyurulmuş olan en güzel isimlerini zikrederek, nefis mertebelerinden geçip ruhen yükselmeye niyet eder.

Bu durum “taklid” halidir. Allah dilerse dervişin bu niyetini kabul buyurur ve “taklid halini tahkik (hakikat) haline” çevirir. Yani tatbikat Allah'a aittir.

Murad, Hakkı bulmaktır. Zikir esas değil, Hakkı bulmak için bir vesiledir. Yapılan zikirlerde amaçtan uzaklaşdığı, zikrin esas gibi kabul edildiği görülmektedir.

Dervişin, “*şu kadar esma çektim o halde şu makamdayım*” demesi ile olmaz. Allah'ın lütfetmesi ile olur. Onun için zikir meclisinin nihayetinde şu ilticayı yapmak doğru olur: "**Rabbimiz bizim bu taklid halimizi tahkik eyle, bizim muradımız Sensin**"

RİSALET-İ GAVSİYYE KİTABININ ŞERHEDİLMESİ

Hız. Abdülkadir Geylani Sultan'ımıza ait "**Risalet-i Gavsıyye**" kitabının Hatmül Velâyet tarafından yapılmış şerhidir.

Risalet-i Gavsıyye, Allah'ın "**Gavs**" lisanı ile ken-

dinden kendine yaptığı ilâhî sohbettir. Muhakkak ki, Hakk yakınlığı bulmuş gönül artık beşeri ismi ile değil de, ilâhi ismi ile zikredilir. Bu cümleden olarak "**Allah Abdülkadir Geylani**" ismi ile O'nu zikretmek en doğru zikir olmaktadır.

Sultanımızı tarikat sahibi büyük veli olarak görmek elbette doğrudur. Ancak O'nu, hakikati olan Allah ismi ile zikretmek Hatmül Velâyet tarafından beyan edilmiş ilâhî bir merhaledir.

HAKİM TİRMİZİ'YE CEVAP VERİLMESİ

Hz.Hakim et-Tirmizi, on asır evvel Türkistan'da zuhur etmiş bir velidir. Son devirde zuhur etmesi beklenen Hâtemul Evliya'nın mânâ aleminde kendisine gösterildiğini beyan etmiştir. Hz.Tirmizi o zatın Türk'lerden geleceğini bildirmiş ve cevaplanması için bir takım manevi sorular hazırlamıştır.

Daha sonra zuhur eden Muhyiddini Arabî hazretleri bu soruların bir kısmına cevap vermiştir.

Kitabımızda bu sorular cevaplanmıştır. Ancak Hz.Tirmizi sıfatî makamlardan görünmüş bir velidir. Hazırladığı soruları da sıfatî makamlara aittir. Nitekim Hâtemul Evliya'yı bir kişi olarak değerlendirmesi de bundandır. Hâtemul Evliya'nın kişi olarak değerlendirilmemesi

HÂTM-İ DİN

gerektiğini *Hatmül Velâyet ve Sırrı Hatmül Velâyet* kitaplarımızda geniş bir şekilde açıkladık.

Soruların cevaplanmasına gelince; sıfati makamdan hazırlanmış olan sorulara Zatî makamdan cevaplar lütfedilmiştir. Bu şekilde davranmak mecburiyeti vardır. Çünkü her gönül kendi makamının lisanını konuşmak durumundadır.

EVLLENMENİN HAKİKAT-İ HUSUSİYETİ

Bir erkek ile bir kadının evliliği hakikat anlamında ruh ve nefsin bir araya gelmesi olup bu tertip Allah'a aittir. Ruh ve nefsin birleşmesi "**bir varlığı**" gösterir. Bu iman ve idrakte olan koca ve kadının birleşmesi makbul bir evlilik birliğini göstermektedir.

Evliliğin manevi mânâsı ruh ile nefsin bir araya gelmesi olduğuna göre nefsin ruha tâbi olması, ruhun da nefse "**benim bir parçamdır**" diye bakması gerekir.

Âdem sırrını ve hakikatini tasdik eden ve birbirlerini ruh ve nefis olarak tamamlayan bir evlilik, Allah'tan yüksek bir enerji çeker. Bu enerji içinde her şey vardır: Feyz, rahmet, selâmet, huzur, başarı...her güzellik ilâhi enerji içinde mevcuttur. Böyle bir evliliğin meyvaları olan çocuklar da güzel olurlar.

Ehl-i zahir ulema evlilik müessesini bir "**akit**" yani bir sözleşme olarak mütalaa ederken Hatmül Velâyet, Allahın bu güzel nizamındaki ilâhi mânâyı açmaktadır. Evlilik, ancak bu ilâhi mânâ anlaşıldığında terakkiye vesiledir. Aksi halde evlilik dünyevi ve cismani olarak kalır.

Karı-kocalık cismaniyettir ancak birbirlerini Allah rızası için kabul ederlerse o zaman "**Âdemüskün**" olarak yani **BİR** olarak kabul edilirler ve cennetlerde yaşamaya lâyük bir makama yükselirler.

MİRAC HUSUSİYETİ

Sevgili Efendimiz miracında bütün bu âlemlerin fevkinde Rabbi ile buluşmuş bütün miraç safhalarından sonra ise yatağının hala sıcak olduğu bildirilmiştir. Bu konuyu aklın ihata etmesi kolay değildir. Ancak bütün varlık âleminin ve her vücudun Hakk'a ait olduğu düşünülürse bu konu bir nebze olsun idrak edilebilir.

Allah'ımız kendi varlığından teşkilatlandırıldığı varlığı nerede arzu buyurursa o varlık oradadır. Allah için zaman-mekân kaydı yoktur. Zaman ve mekân yaratılmış varlıklar içindir.

Peygamberimizdeki Miraç olayı insanlarda görünen her tatbikatın fevkinde olarak gerçekleşmiştir. Ancak her

HÂTM-İ DİN

müslüman Miraç olayını kendi makamına göre idrak edebilir. Onun için Miraç hakkında pek çok yorum ve tefsirler yapılagelmiştir. Bu, insan varlığındaki makamların farklılığından kaynaklanmaktadır.

Şurası muhakkaktır ki Miraç hakkında en ileri anlamlar velâyet tarafından yapılmıştır. Çünkü Allah evliyasına Miraç lütfetmiştir. Onlar Miraç mucizesini tatbikat ile bilmişlerdir. Evliyada zuhur eden Miraç tatbikatları da Allah'ın onlardaki değişik arzuları sebebiyle farklılıklar göstermesine rağmen her Miraç tecellisinde müşterek olan hakikat şudur ki, insan varlığı Peygamberimizin yolundan tam olarak yürüdüğü takdirde Allah'ın lutfu ile Miraç izzetinden nasibedar olabilir.

Miraç, kul olan insan varlığının asliyyetinin Allah olduğunun tatbikatla bilinmesidir. Miraç tatbikatı ile kişi varlık iddiasından kurtulup vücud günahından geçer.

Miraç ruhanî bir tatbikattır, dünyevî değildir. O halde Mirac'ı dünyaya göre değerlendirmek doğru olmazsa gerekir. Nitekim geçmiş Miraç anlatım ve tefsirleri dünyevî kalmıştır. Geçmişte Miraç maddeleştirilerek tefsir edilmeye çalışılmıştır. Bu tefsirleri Miraç mucizesini insanlara anlatabilmek için yapılan gayretler olarak düşünmek gerekir. O halde, Mirac'ı kendileri de Miraç yapmış olan velâyetten öğrenmek en doğru yol olsa gerekir.

GEÇMİŞ VELÂYET RUHLARININ BUGÜNÜN KEMÂLÂTINI TASDİK ETMESİ

Hatmül Velâyet gönlünde ve Hatmül Velâyet evlatlarının gönüllerinde geçmiş velâyet isimleri zuhur ederek bugünün manevi kemâlâtını tasdik etmektedirler. Bu husus geçmiş manevi gönüllerin, geçmiş hayattaki makamları ile kısıtlı kalmayıp manevi terakkinin her zamanda devamda olduğunu göstermektedir.

EHL-İ MAĞRİB

Mümessil nokta olarak Deryayı Nuru Muhammed'den zuhur eden gönüller mutlak anlamda '**el-İnsan**' noktasıdır.

Geçmişte bir Mürşid'de yetişen evlada dergâh kurmak gibi belirli vazifeler veriyorlardı. Bugün başka bir neşe vardır. Alınan ilhamlarda; "*Biz sizi bir bütün olarak kabul ediyoruz,*" buyrulmaktadır. İslâm bir bütündür. "**Mağrip Ehli**" olanlar Hüve'de mahfidir. Bu imanda olanlar bir bütün olarak kabul edilmektedir. Bu bir hususiyettir; bu, bir bütün olmaktır. Hüve açılınca sen ben kalmaz; şahsiyete dönüştürmek yoktur. Aksi düşüncelerde tevhid kalmaz. Birliğin dışına çıkmamak icap eder. Dualarımızda da böyle zuhur etmektedir. Bu yolda benlik senlik geçmez. Benlikten kurtulmadıkça da terakkide eksik kalınır.

HÂTM-İ DİN

Maneviyatta asıl terakki benlikten kurtulduktan sonra olur. Ancak benlikten kurtulmak kişinin kendisinin başaracağı bir iş olmayıp, Allah'ın lütfu ile dir.

Mağrib ehli gerçek insana biat edenlerdir. Yani Hû'ya iman eden, "**Hû**" sırrını idrak edenlerdir.

Ehl-i Mağrib sırrındaki o topluluk peygamberleri ve Zamanın İnsanı'nı Hüve olarak bilir, tasdik eder ve zikreder.

İNKILÂB-I KEBİR TARİFİ

Son devirde zuhur eden büyük veli Hz. Süreyya; "**İnsanların beklediği gibi bir kıyamet kopmaz. Kıyamet devirleri geçmiştir. Bundan sonra zuhur edecek olan İnkılâb-ı Kebir'dir.**" buyurmuşlardır.

Kıyamet ile İnkılâb-ı Kebir aynı anlamda değildir. Kur'an'da bahsedilen "**Yevm-i Kebir / Büyük Gün**" İnkılâb-ı Kebir'i işaret etmektedir. Kıyamet kelimesi ise, birçok anlamda kullanılmaktadır. Kişinin ölümü onun kıyametidir. Yine dünya üzerinde pek çok devirler geçmiş, birçok kavimler helâk olmuştur. Bunlar da kıyamet kelimesinin ifadeleridir.

"*İnkılâb-ı Kebir*," sadece dünyanın değil, fezanın ve hatta daha ileri olarak "**esfele safilin**" âleminin kıyame-

tidir. Geçmişteki helâk olaylarını kıyamet, bütün esfele safilin âleminin helâkını ise İnkılâb-ı Kebir olarak değerlendirmek icap eder.

İLÂHİ ÂLEME HAZIRLANMAK

Hatmül Velâyet ilim bilgi ve idrak açısından insanları ilâhi aleme hazırlamakla vazifelidir.

Bütün bu sohbetler ve neşredilen kitaplar insanları ilim ve idrak noktasından ilâhî aleme hazırlamak içindir.

Peki, bu terakkinin devamı ilâhi alemde nasıl olacaktır? Elbette terakki sonsuzdur. Ancak daha dünya hayatında iken bir Mürşid eli tutarak yetişenlerin ilâhî âlemde yeni vazifeler verilmesi umulur. Çünkü bu kadar yetiştirme ve mücadele karşılıksız mı kalacaktır?

HATMÜL VELÂYET VE ÂLEM-İ A'MÂ TEDRİSATI

Peygamberimiz; "**Benim Allah ile beraber olduğum öyle bir vakit vardır ki, benimle birlikte o vakit içine ne bir mukarreb melek ne de bir mürsel nebi sığar.**" buyurmuştur ki maneviyatta bu hususiyet "**Lima Allah**" sırrıdır. Yani, Allah ile Hz.Muhammed'in (s.a.v) öyle bir hususiyeti vardır ki, o hususiyete peygamberler de melekler de muttali değildir.

HÂTM-İ DİN

Bu hadis-i şerif Âlemi A'mâ'yı işaret eder. Efendimizin Mirac'ı ki bütün bu âlemlerin üstünde Âlemi A'mâ'da, her sıfattan münezzehtir olarak gerçekleşmiştir. O halde Âlemi A'mâ'da Allah'ın zatiyyet-i ilâhiyesinden başkasının olması mümkün değildir.

Bir manevi kardeşimizin kalbinde zuhur eden, "**dikkat edin, size Âlem-i A'mâ' tedrisatı yapıyoruz**" ilhamı, Hatmül Velâyet makamındaki terakkinin mertebesini işaret etmektedir.

HÂTÎME

B İ S M İ L L A H İ R R A H M A N İ R R A H İ M

Kur'an'a baktığımızda gaybı haber verme konusunda bir ölçü olduğu görülmektedir.

En'am sûresi 6. âyetinde;

"Onlardan önce nice nesilleri helâk ettiğimizi görmediler mi? Yeryüzünde size vermediğimiz imkân ve iktidarı onlara vermiştik. Onlara bol bol yağmur yağdırmıştık. Topraklarından nehirler akıttık. Sonra da günahları sebebiyle onları helâk ettik ve arkalarından başka bir nesil var ettik." buyrulmaktadır.

Peki, bugün ne var?

Bugünkü anlayıştaki bir toplum yürüyebilir mi? Bugün dünya üzerinde ahlâk ne durumdadır? Ahlâkın ilk noktası Allah'ı, O'nun tarif buyurduğu gibi bilip ikrar etmektir.

Zuhruf sûresi 88-89. âyetlerinde;

"Ve 'Hu'nun "Ya Rabbi muhakkak ki bunlar iman etmeyen bir kavimdir," demesine

HÂTM-İ DİN

karşı onlara aldırma ve "Selâm" de. Artık yakında bilecekler" buyrulmaktadır.

Geçmiş peygamberler devrinde olduğu gibi Zamanın İnsanı olan gönül noktasından zuhur edecek olan arzu ile kıyamet tatbikatının başlayacağı umulur. O noktadan zuhur eden Hakk'ın arzusundan başka bir şey değildir.

Zuhruf sûresi 61. âyetinde;

"Ve muhakkak ki 'Hu' elbette kıyamet saati (es-Saat) için bir ilimdir. Artık onun hakkında tereddüt etmeyin ve bana tâbi olun. Budur sırat-ı müstakîm" buyrulmaktadır.

Ayette zikredilen "**HU**", Hüve'nin açıldığı gönül noktasını işaret etmektedir. Ayetteki mânâ Allah'ımızın görüldüğü gönül noktasından Hüve'nin hususiyetlerinin açılması ile "**es-Saat**"in yaklaşmasını işaret etmektedir. Rabbimiz Hüve'nin hususiyetlerini açması "**es-Saat**" yani İnkılab-ı Kebir tatbikatının başlayacağı işaret edilmektedir.

Es-Saat'in ilmi ancak HÜVE'nin katındadır. Hüve'nin görüldüğü gönül noktası ancak HÜVE'nin arzusu kadar açar. Bunun hususiyede tutulması bunu kaldıramayacak olanların o noktaya muğber olmamaları içindir.

Bugün dünya baş döndürücü bir hızla inançsızlığa doğru gitmektedir. İslâm dünyasının hali ortada. Samimi bir inanca sahip olan bir toplum Kâbe'yi bu hale getirir mi? Müslüman olmayanların adım atmasının yasak olduğu Mescid-i Haram'da gayr-i müslim inşaatçılar ve mimarlar Müslümanların arzu ettiği gibi değil kendi istedikleri gibi bir Kâbe düzenlemesi yapıyorlar. Böyle zamanlarda yapılacak tek şey Allah'a iltica ederek selamet dilemektir. Kim doğru yolda yürürse selamete çıkar. Din bir bütündür. Madde âlemini idrak etmek ile hakikat idrak edilemez.

Bugün değişik bir fiiliyat vardır. Bugün insanların kesin imanlı olmaları isteniyor. Bugün bir ve tek olan Allah'a şeksiz ve şüphesiz kat'i bir iman olması isteniyor. Bugün artık insanların dört gözle kıyameti bekler bir hali vardır. Neredeyse herkes kıyameti gözler halindedir.

Kur'an'da ise kıyametin zamanının bilinmesinin mümkün olmadığı ifade buyrulmaktadır. Kıyametin saati bilinmez. Peki, neden? Çünkü Allah'ımız bir program yapmıştır, bu programı bilmeyen insan bu programın nihyeti olan kıyameti nasıl bilecektir? Bilmek o yüzden mümkün değildir.

Allah'ımızın bütün insanlardaki tatbikatının neticesini de düşünmek icap eder. Bugün artık Rabbimiz

HÂTM-İ DİN

doğrudan doğruya HÜVE'nin hususiyetini açmıştır ki, en son noktadır.

Peki, neden en son nokta? Rabbimiz Kur'an'ı Kerîm'de muhtelif âyetlerde; "**Sizler Allah'a hesap verecek sonra Hüve'ye döndürüleceksiniz**" buyurmuştur.

Hüve' nin açılması Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesini açıp bilgi vermesidir. O zaman herkesin bu "**dönüş**" hususiyetini idrak etmesi icap eder.

Bu dünya, Allah'ı doğru tanıyıp manevî ilim tahsil ederek terakki etmek ve ilâhî âlemlerde yaşayacak makam ve derecelere kavuşmak maksadıyla yaratılmıştır. Eğer insanlar bu amaçtan uzaklaşırlarsa dünyanın varoluş gerekçesi ortadan kalkar. Bu konuların konuşulmaya başlanması da malum akıbeti çağrıştırılmaktadır.

Allah'ımız kullarına karşı çok şefkatli ve merhametlidir. Acaba kullar, Allah'ın bu şefkat ve merhametinin hakkını yeterince eda edebiliyorlar mı? Allah'ımız herkeşe bu kadar rahmet lütfederken herkes kendi vicdan muhasebesinde bunun hakkını verip vermediğini kendisine sormalıdır.

Uzayda muazzam bir sonsuzluk, bir de yedi semavatın sonsuzluğu, onların üzerinde cehennemler, cennet-

ler... Peki bu muazzam azamet-i ilâhîye karşısında insan nerededir? Yok hükmündedir. Bu hodbinlik neden o zaman? Rabbimiz bu yarattığı âlemlerin mislince âlemler de yaratabilir. O halde hiçbir şey O'nu ifade edemez; hiçbir şey O'nu anlatmaya yetmez.

Bugün Allah (Hüve) anlayışı her şeyden münezzehtir olarak dünya ve âlemlerin sınırlarının üstündedir. Bugün Allah rahmet ve davet kapılarını açmış, kendi programına uyulmasını arzu buyuruyor. Bu programa girilmezse istenildiği kadar uğraşsın bir neticeye varılamaz.

Allah'ın dînunda olanlara yönelmemek icap eder. Bugün pek çok mezhepler, fırkalar... var. Birçoğu birbirlerini öldürüyor. Neden? Çünkü buldukları tarafı kendilerine put edinmişlerdir. Oysa Müslüman Müslüman'ın din kardeşidir. Hangi düşüncede olursa olsun... Bu kabul edilirse zaten kavga edilmez, Sevgili Peygamberimizin buyurduğu mesaja uyulmuş olunur. Allah'a ve Peygamberine inanıyorsa bütün mezhepler Hakk'ı tavsiye eder. O zaman Allah'ın dînunda bir noktaya tevessül edilmemiş olunur.

Rabbim selamete çıkmayı ve selamette yürümeyi bütün kullarına nasip etsin... Amin.

Huve't Tevfik-u'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

YAYIMLANMIŞ ESERLER

- 1.KURBU NEVAFİL (DUA KİTABI)**
- 2.HİDAYET-İ İLMİYE**
- 3.İSLÂMDA MANEVİ HAKİKATLER VE YOLLAR**
- 4.SÜREYYA DİVANI (İlaveli İkinci Basım)**
- 5.FETHÜL AHFA**
- 6.ZİKİR VE NEFİS MERTEBELERİ**
- 7.EHL-İ BEYT**
- 8.RİSALET-İ GAVSİYYE**
- 9.YİRMİ ÜÇ YIL**
- 10.HATMÜL VELÂYET**
- 11.HAKİKAT KÖŞESİ**
- 12.İLÂHİ İKAZ**
- 13.KELÂM-I MANEVİ SOHBETLER -I-**
- 14.ESMÂ-İ CELİLE-İ İLÂHİYE İSM-İ AZAM-I HUSUSİ**

15.HZ. FÂTİME

16.EL MUSAVVİR

17.MEKTÛB-İ TİRMİZÎ

18.SEB'AN MİNEL MESANİ

19.MUHABBETLİ GÖNÛLLERE BİR TEZKİRE

20.RUHULLAH

21.VAHDET -İ VÛCUD

22.VAHİY VE AKIL

23.DÛSTUR

24.MÛRŞİD-İ MUHKEM DERVİŞ-İ SADIK

25.ÂYETLER VE HADİSLER

26.İNKİLÂB-I KEBİR ASLA KALBOLUŞ

27.DERYAYI NURU MUHAMMED

28.SIRR-I HATMÛL VELÂYET

29. GÛLZÂR-I MA'RİFET

30. NAME-İ HUSUSİYE
31. EL HÜVE
32. KUR'AN-I SIRR-I İLÂHÎ
33. HAZRETİ HATİCE
34. EHL-İ BEYT-İ MURTEZA
35. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE ALLAH DİNİ
36. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE DİN VE DEVLET
37. SIRR-I CUMA
38. MİRAC
39. ASR-I SAADET
40. RUH VE NEFİS
41. ZAMAN
42. KELÂM-I MANEVÎ SOHBETLER -II-
43. HÂTM-İ DİN

